

Kuusikko-
työryhmä

Kuuden suurimman kaupungin **lastensuojelun** **palvelut ja kustannukset** vuonna 2019

Esipuhe

Kuusikko-työssä vertaillaan kuutoskaupunkien (Helsinki, Espoo, Vantaa, Turku, Tampere ja Oulu) varhaiskasvatusta, lastensuojelua, aikuissosiaalityötä, toimeentulotukea, työllistämispalveluja, päihde- ja mielenterveyspalveluja, kehitysvammahuoltoa, vammaispalveluja sekä vanhushpalveluja. Kaupunkien edustajista koostuvat eri palvelukokonaisuuksien asiantuntijaryhmät tuottavat vuosittain tilastollisia raportteja asiakasmääristä, suoritteista, henkilöstöstä ja kustannuksista.

Kuutostyö alkoi vuonna 1994, jolloin Helsinki, Espoo ja Vantaa päättivät alkaa toteuttaa vertailuja sosiaali- ja terveyspalveluista sekä niiden kustannuksista. Turku ja Tampere tulivat mukaan vertailuihin vuonna 1996, minkä jälkeen ryhmä nimettiin Viisikoksi. Vertailuraportteja alettiin julkaista omassa julkaisusarjassaan vuonna 1999. Kuutosyhteistyö alkoi vuonna 2002, kun Oulu liittyi kuudenneksi jäseneksi ryhmään. Kuusikko-työ alkoi varhaiskasvatuksen, toimeentulotuen sekä vanhusten palvelujen vertailulla, mutta ajan myötä mukaan on tullut uusia palvelukokonaisuuksia.

Kuusikko-tiedonkeruu sisältää sosiaali- ja terveyspalveluiden osalta ainoastaan osan kustannuksista ja toimintatiedoista. Sosiaali- ja terveyspalvelut muodostavat omanlaisensa kokonaisuuden, jossa erityisesti sosiaalipalvelut ovat vahvasti limittyneet toisiinsa. Kunta voi panostaa esimerkiksi ehkäiseviin toimintamuotoihin, mutta ehkäisevään työhön laitettut resurssit eivät näy välttämättä Kuusikko-raportoinnissa.

Raporttien tarkoituksena on palvella ensisijaisesti kuntien päättäjiä ja ne ovat yksi väline toiminnan ohjaamiseen. Kuusikko-raportit nostavat esiin eroavaisuuksia, jotka vaativat tarkempaa analyysia. Tavoitteena ei ole vertailla esimerkiksi omien ja ostopalvelujen kustannuksia. Omien ja ostopalvelujen tiedonkeruu poikkeaa merkittävästi esimerkiksi asiakasmaksujen, vuokrien, tilaamiseen liittyvien kustannusten ja hallinnon vyörytysten osalta. Kunnan omaa tuotantoa voi verrata toisen kunnan omaan tuotantoon, mutta omien ja ostopalvelujen tiedot eivät ole vertailukelpoisia, koska ne sisältävät eri kustannuseriä.

Kuutosraporttien tiedot asiakasmääristä, suoritteista, henkilöstöstä ja kustannuksista on pääasiassa koottu kuntien omista tietojärjestelmistä ja tilinpäätöksistä. Kuusikko-työn keskiössä on työryhmissä tehtävä määrittelytyö, jonka ansiosta kerättävät tiedot saatetaan mahdollisimman vertailukelpoisiksi. Määrittelytyö on välttämätöntä, sillä palvelut poikkeavat kuntien välillä nimikkeiltään ja sisällöiltään, ja ne on organisoitu hallinnollisesti eri tavoin. Lisäksi kunnilla on käytössä toisistaan poikkeavia tietojärjestelmiä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että tieto, joka yhdessä kunnassa saadaan automaattisesti, voi toisessa kunnassa vaatia paljon manuaalista työtä tai sitä ei ole edes mahdollista saada. Määrittelytyössä täytyy huomioida myös kuntien erilaiset kirjaamiskäytännöt. Vertailutyön pitkän historian avulla on kuitenkin saavutettu hyvä taso vertailtavuudessa.

Kuutosyhteistyön lisäksi tilastotietoja kuntien sosiaali- ja terveyspalveluista tuotetaan monilla tahoilla, kuten Tilastokeskuksessa, Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksessa sekä Suomen Kuntaliitossa. Kuutostiedonkeruun ja raportoinnin erityispiirteet liittyvät yhdessä sovittuihin määrittelmiin ja sopimuksiin tietosisällöstä, suorite- ja taloustietojen yhdistämiseen yhteen raporttiin, palvelua koskevien tietojen kattavuuteen ja pyrkimykseen tietojen vertailukelpoisuuden yksityiskohtaiseen arviointiin. Lisäksi edellisen vuoden tietoja käsittelevät raportit ilmestyvät yleensä nopeammalla aikataululla kuin valtakunnalliset yhteenvedot.

Kuuden suurimman kaupungin
lastensuojelun
palvelut ja kustannukset
vuonna 2019

Kuusikko-työryhmän julkaisusarja

2342-1983 (painettu)

2342-1991 (verkkajulkaisu)

Edita Prima Oy 2020, Helsinki

Tekijät		
Lastensuojelun Kuusikko-työryhmä. Koonnut Marianne Forsell.		
Nimike		
Suomen kuuden suurimman kaupungin lastensuojelun palvelut ja kustannukset vuonna 2019		
Julkaisija (toimiala tai laitos)	Julkaisu-aika	Sivumäärä, liitteet
Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala Espoon sosiaali- ja terveystoimi Vantaan sosiaali- ja terveystoimi Turun hyvinvointitoimiala Tampereen hyvinvointipalvelut Oulun hyvinvointipalvelut	6/2020	47 s. + 36 s. liitteitä
Sarjanimike	Osanumero	
Kuusikko-työryhmän julkaisusarja	1/2020	
ISSN-numero	Kieli	
2342-1983 (painettu) 2342-1991 (verkkojulkaisu)	Suomi	
Tiivistelmä		
Kuutoskaupungeissa tehtiin vuoden 2019 aikana yhteensä 55 831 lastensuojeluilmoitusta. Lastensuojeluilmoituksen kohteena oli 29 263 lasta eli 8,8 prosenttia kuutoskaupunkien 0-17-vuotiaasta väestöstä. Palvelutarpeen arviota, joissa selvitettiin lastensuojelun tarve, tehtiin yhteensä 16 233. Lastensuojelun tarve todettiin viidenneksessä arvioita. Kuutoskaupungeissa oli vuonna 2019 yhteensä 19 075 lastensuojelun 0-17-vuotiaasta asiakasta eli 5,7 prosenttia vastaavan ikäisestä väestöstä. Huhtikuusta 2015 alkaen lastensuojelun asiakkuus on alkanut vasta silloin, kun palvelutarpeen arviossa todetaan tarve lastensuojelun palveluille. Lisäksi osa aiemmin lastensuojelun asiakkaana olleista lapsista saa nyt palvelut yleisen sosiaalihuollon kautta ilman lastensuojelun asiakkuutta. Lakimuutosten myötä asiakasmäärät laskevat jopa kolmanneksella vuodesta 2014 vuoteen 2016. Tämän jälkeen muutokset vuotuisissa asiakasmäärissä ovat pienentyneet. Avohuollon asiakkaana oli kuutoskaupungeissa vuoden 2019 aikana yhteensä 16 308 lasta. Avohuollon asiakkaiden määrä nousi edellisvuodesta Vantaalla ja Oulussa ja laski muissa kuutoskaupungeissa. Kodin ulkopuolelle sijoitettuna oli yhteensä 5 614 lasta, mikä on 1,7 prosenttia kuutoskaupunkien 0-17 vuotiaiden lasten lukumäärästä. Sijoitettujen lukumäärä väheni Espoossa ja kasvoi muissa kuutoskaupungeissa. Kaikissa kuutoskaupungeissa oli sijoitettuna suhteellisesti eniten 13-17-vuotiaita. Perhehoidon osuus sijoitusten hoitovuorokausista on hieman laskenut tai pysynyt lähes muuttumattomana viimeisten muutamien vuosien aikana. Vuonna 2019 perhehoidon osuus laski edellisvuoteen verrattuna Epoossa ja Tampereella ja muissa kuutoskaupungeissa osuudet pysyivät lähes edellisvuoden tasolla. Laitoshoidon osuus hoitovuorokausista vaihteli paljon kuntien välillä - Oulun 19,8 prosentista Espoon 57,1 prosenttiin. Lastensuojelun kokonaiskustannukset olivat kuutoskaupungeissa lähes 400,5 miljoonaa euroa vuonna 2019. Deflatoidut kustannukset nousivat edellisvuodesta kaikissa kuutoskaupungeissa, paitsi Turussa, jossa kustannukset hieman laskivat edellisvuodesta. Suurin osa lastensuojelun kustannuksista syntyy sijoituksista. Sijoitusten osuus kustannuksista vaihteli Oulun 69,1 prosentista Helsingin 83,3 prosenttiin.		
Asiasanat		
Kuusikko, kuutoskaupungit, kaupunkivertailu, kustannukset, avohuolto, lastensuojelu, sijaishuolto, sijoitukset		
Tiedustelut	Jakelu	
Työryhmän jäsenet, liite 5	www.kuusikkokunnat.fi	

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
1.1	Lastensuojelu, sosiaalihuoltolaki ja erityistä tukea tarvitsevat lapset	2
1.2	Lastensuojelun asiakasprosessi kuutoskaupungeissa	3
1.2.1	Palvelutarpeen/lastensuojelutarpeen arvio ja lastensuojeluilmoitusten käsittely	3
1.2.2	Lastensuojelun avohuolto	6
1.2.3	Sijaishuolto	8
1.2.4	Jälkihuolto	13
2	SOSIAALIHUOLLON ASIAKKAANA OLEVAT ERITYISTÄ TUKEA TARVITSEVAT LAPSET	15
3	LASTENSUOJELUN KOKONAISUUS	17
3.1	Lastensuojeluasian vireille tulo	17
3.1.1	Lastensuojeluilmoitukset	18
3.1.2	Palvelutarpeen arviointi	19
3.2	0-20-vuotias väestö kuutoskaupungeissa	22
3.3	Lastensuojelun asiakkaat	22
3.3.1	Lastensuojelun asiakasmäärät	22
3.3.2	Asiakassuunnitelmat	24
3.4	Kokonaiskustannukset	24
4	AVOHUOLTO	27
4.1	Avohuollon asiakkaat	27
4.1.1	Alkaneet ja päättyneet asiakkuudet	28
4.2	Avohuollon kustannukset	29
5	SIOJITETUT LAPSET	32
5.1	Sijoitettujen lasten määrä	32
5.2	Sijoituspäätökset	33
5.3	Avohuollon tukitoimena sijoitetut lapset	34
5.4	Kiireellisesti sijoitetut lapset	35
5.5	Huostaanotetut lapset	35
5.6	Sijaishuoltopaikan muutospäätökset	36
5.7	Sijoitusten hoitomuotojen kehitys	37
5.8	Sijoitusten kustannukset	39
6	JÄLKIHUOLTO	43
7	LASTENSUOJELUN HENKILÖSTÖ	44
8	YHTEENVETO	45

LÄHTEET	47
LIITTEET	48
Liite 1 Tiedonkeruun määritelmät	48
Tietolähteet ja –järjestelmät	48
Kerättävät tiedot	49
Liite 2 Lastensuojelun käsitteitä	59
Liite 3 Lastensuojelun tietoja vuonna 2019	64
3A Lastensuojelun asiakkaat ja vastuusosiaalityöntekijöiden lukumäärä vuonna 2019	64
3B Lastensuojelun kustannukset vuonna 2019	65
3C/1 Lastensuojeluilmoitukset vuonna 2019	66
3C/2 Palvelutarpeen arviot, joissa selvitetty lastensuojelun tarve sekä lastensuojelutarpeen selvityksen jälkeen laaditut asiakassuunnitelmat vuonna 2019	67
3D Avohuollon asiakkaat vuonna 2019	68
3E Sijoitetut ja sijoituspäätökset vuonna 2019	69
3F Sijoitusten hoitomuodot vuonna 2019	70
3G Läheisverkostoon huostaan otettuna tai avohuollon sijoituksena sijoitettujen lasten lukumäärä vuosina 2015–2019	71
3H Sosiaalihuollon asiakkaana olevat erityistä tukea tarvitsevat lapset vuonna 2019	72
Liite 4 Lastensuojelun aikasarjoja vuosina 2015–2019	73
4A/1 Lastensuojelun asiakkaat vuosina 2015–2019: Asiakkaat yhteensä ja avohuolto	73
4A/2 Lastensuojelun asiakkaat vuosina 2015–2019: Sijoitukset ja jälkihuolto	74
4B/1 Sijoitetut lapset vuosina 2015–2019: Sijoitetut yhteensä ja laitoksiin sijoitetut	75
4B/2 Sijoitetut lapset vuosina 2015–2019: Luvanvaraiseen ja toimeksiantoon perustuvaan perhehoitoon sijoitetut	76
4C Kokovuotiset hoitopaikat vuosina 2015–2019	77
4D/1 Lastensuojelun kustannukset vuosina 2015–2019: Kokonaiskustannukset sekä avohuollon ja jälkihuollon kustannukset	78
4D/2 Lastensuojelun kustannukset vuosina 2015–2019: Sijoitusten kustannukset	79
4E Lastensuojeluilmoitukset ja ilmoituksen kohteena olleet lapset sekä lapset, joiden palvelutarpeen arviossa selvitetty lastensuojelun tarve, vuosina 2015–2019	80
4F Väestörakennetietoja vuosina 2015–2019. Aluejako 1.1.2019 kaikkien vuosien osalta.	81
Liite 5 Lastensuojelun Kuusikko-työryhmä	82

Taulukot

Taulukko 1. Sosiaalihuollon asiakkaana olevat erityistä tukea tarvitsevat lapset vuonna 2019	16
Taulukko 2. Lastensuojeluasian vireille tulo kuutoskaupungeissa vuonna 2019 ¹	17
Taulukko 3. Vuoden 2019 aikana tehdyt lastensuojeluilmoitukset syyn mukaan	18
Taulukko 4. Lastensuojeluilmoituksen kohteena vuonna 2019 olleiden lasten osuus saman ikäisestä väestöstä ikäluokittain	19
Taulukko 5. Palvelutarpeen arviot, joissa on selvitetty lastensuojelun tarve, ikäryhmittäin vuonna 2019	20
Taulukko 6. Lastensuojelun asiakkaiden kokonaismäärä sekä avohuollon asiakkaana, sijoitettuna olleet lapset ja jälkihuollon piirissä olleet nuoret vuonna 2019	23
Taulukko 7. Lastensuojelun vuoden 2019 kokonaiskustannusten erittely avohuollon ja sijoitusten kustannuksiin sekä deflatoitujen kustannusten muutos vuodesta 2018	24
Taulukko 8. Lastensuojelun avohuollon asiakkaana vuoden aikana olleiden lukumäärä ikäryhmittäin vuonna 2019	28
Taulukko 9. Vuoden aikana alkaneiden uusien avohuollon asiakkuuksien lukumäärä ja väestöosuudet ikäryhmittäin vuonna 2019	28
Taulukko 10. Avohuollon kustannusten jakautuminen toiminnoittain vuonna 2019 sekä deflatoitujen kokonaiskustannusten muutos vuosista 2018 ja 2015	30
Taulukko 11. Vuoden aikana kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten lukumäärä ja väestöosuudet ikäryhmittäin vuonna 2019 sekä lukumäärän muutos vuosista 2018 ja 2015	33
Taulukko 12. Vuoden 2019 aikana tehdyt sijoituspäätökset sijoitusperusteen mukaan	34
Taulukko 13. Vuoden 2019 aikana kodin ulkopuolelle avohuollon tukitoimena sijoitetut lapset (sisältäen avohuollon kiireelliset sijoitukset). Turvakoteihin sijoitetut eivät sisälly lukuihin.	35
Taulukko 14. Vuoden 2019 aikana kodin ulkopuolelle kiireellisesti sijoitetut lapset	35
Taulukko 15. Vuoden 2019 aikana huostaanotetut lapset	36
Taulukko 16. Huostassa olleiden lasten lukumäärä vuonna 2019	36
Taulukko 17. Huostassa olleille lapsille tehdyt sijaishuoltopaikan muutospäätökset ¹ vuonna 2019	37
Taulukko 18. Sijoitusten kokonaiskustannukset vuonna 2019 sekä deflatoitujen kustannusten muutos vuosista 2018 ja 2015	39
Taulukko 19. Vastuusosiaalityöntekijöiden vakanssit ja lastensuojelun asiakkaat vakanssia kohden 31.12.2019	44

Kuviot

Kuvio 1. Lastensuojelun asiakasprosessi.....	3
Kuvio 2. Lastensuojeluilmoitusten lukumäärä vuosina 2015–2019	18
Kuvio 3. Lastensuojeluilmoitusten kohteena olleiden lasten osuus 0–17-vuotiaasta väestöstä vuosina 2015–2019	19
Kuvio 4. Lapset, joille on vuoden 2019 aikana tehty palvelutarpeen arvio (jossa on selvitetty lastensuojelun tarve) sen mukaan, onko todettu lastensuojelun tarve	21
Kuvio 5. 0-20 vuotiaan väestön osuus koko väestöstä sekä 0-20-vuotiaiden lukumäärä kuutoskaupungeissa vuonna 2019	22
Kuvio 6. Lastensuojelun 0–17-vuotiaiden asiakkaiden osuus saman ikäisestä väestöstä vuosina 2015–2019 ¹	23
Kuvio 7. Lastensuojelun kokonaiskustannukset 0–20-vuotiaasta asukasta kohden vuosina 2015–2019 (korotettuna vuoden 2019 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle).....	25
Kuvio 8. Lastensuojelun kokonaiskustannukset 0–20-vuotiaasta lastensuojelun asiakasta kohden vuosina 2015–2019 (korotettuna vuoden 2019 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle).....	26
Kuvio 9. Vuoden 2019 aikana alkaneet ja päättyneet avohuollon asiakkuudet (0–17-vuotiaat) 29	
Kuvio 10. Avohuollon kokonaiskustannukset ilman jälkihuoltoa 0–17-vuotiaasta asukasta kohden vuosina 2015–2019 (korotettuna vuoden 2019 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle).....	30
Kuvio 11. Avohuollon kokonaiskustannukset ilman jälkihuoltoa 0–17-vuotiaasta avohuollon asiakasta kohden vuosina 2015–2019 (korotettuna vuoden 2019 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle)	31
Kuvio 12. Kodin ulkopuolelle vuoden aikana sijoitettuna olleiden 0–17-vuotiaiden osuus saman ikäisestä väestöstä vuosina 2015–2019	33
Kuvio 13. Sijoitusten eri hoitomuotojen osuus sijoitusten hoitovuorokausista vuosina 2015–2019 ¹	38
Kuvio 14. Sijoitusten (avohuollon sijoitukset, kiireelliset sijoitukset ja huostaanotot) kustannukset 0–17-vuotiaasta asukasta kohden vuosina 2015–2019 (ilman sijaishuollon aikaista sosiaalityötä, korotettuna vuoden 2019 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle).....	40
Kuvio 15. Sijoitusten (avohuollon sijoitukset, kiireelliset sijoitukset ja huostaanotot) kustannukset 0–17-vuotiaasta sijoitettuna ollutta lasta kohden vuosina 2015–2019 (ilman sijaishuollon aikaista sosiaalityötä, korotettuna vuoden 2019 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle)	40
Kuvio 16. Sijoitusten hoitovuorokauden keskimääräiset kustannukset vuosina 2018 ja 2019 (ilman sijaishuollon aikaista sosiaalityötä, korotettuna vuoden 2019 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle)	41
Kuvio 17. Toimeksiantoon perustuvan ja luvanvaraisen perhehoidon sekä laitoshoidon kustannusten osuus sijoitusten kokonaiskustannuksista vuosina 2015–2019	42
Kuvio 18. Jälkihuollon asiakkaana olleiden nuorten osuus saman ikäisestä väestöstä vuosina 2015–2019.....	43

1 JOHDANTO

Tämä raportti käsittelee lastensuojelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia Suomen kuudessa suurimmassa kaupungissa eli Helsingissä, Espoossa, Vantaalla, Turussa, Tampereella ja Oulussa vuonna 2019. Raportti on osa laajempaa Kuusikko-työn kokonaisuutta.

Kuusikko-työssä on kerätty lastensuojelun palveluihin ja kustannuksiin liittyviä tietoja vuodesta 2003 alkaen. Aluksi tietoja käsiteltiin osana sosiaalityön kokonaisuutta ja ne pitivät sisällään pääosin lastensuojelun sijaishuollon tietoja. Lastensuojelu sai oman työryhmänsä vuoden 2008 alussa, jolloin lasten sijaishuollon ja lastensuojelun avohuollon asiantuntijat yhdistettiin sosiaalityön ryhmästä omaksi työryhmäkseen. Taustalla oli uuden lastensuojelulain (417/2007) astuminen voimaan ja halu tarkastella lastensuojelua yhtenä kokonaisuutena.

1.4.2015 voimaan tulleen sosiaalihuoltolain (1302/2014) myötä sosiaalipalvelujen painopiste siirtyi korjaavista erityispalveluista ennaltaehkäiseviin yleisiin palveluihin. Lastensuojelun osalta tämä tarkoittaa sitä, että osa aiemmin lastensuojelun piiriin kuuluneista palveluista on nyt mahdollista saada yleisen sosiaalihuollon kautta. Tämän vuoksi lastensuojelun Kuusikko-raportointia on vuonna 2017 laajennettu osittain myös sosiaalihuoltolain mukaisten perhepalvelujen puolelle ja raportissa käsitellään lyhyesti sosiaalihuollon asiakkaana olevia erityistä tukea tarvitsevia lapsia. Lakimuutoksen tavoitteena on ollut lastensuojelun asiakasmäärän väheneminen, mutta kaikissa kuutoskaupungeissa vähenemä ei ole kuitenkaan toteutunut.

Raportissa luodaan aluksi yleiskuva lastensuojelusta esittelemällä lastensuojeluprosessia sekä tarkastelemalla lastensuojelun asiakasmääriä ja kustannuksia kokonaisuudessaan. Tämän jälkeen käsitellään erikseen avohuollon, sijoitusten ja jälkihuollon palveluja ja kustannuksia ja lopuksi lyhyesti lastensuojelun henkilöstömääriä.

Kustannusvertailussa asiakas- ja asukaskohtaiset kokonaiskustannukset sekä avohuollon kustannukset (sisältäen jälkihuollon kustannukset) on laskettu suhteessa 0–20-vuotiaisiin ja sijoitusten kustannukset suhteessa 0–17-vuotiaisiin. Aiempien vuosien kustannukset on korotettu tilastointivuoden arvoon eli tänä vuonna vuoden 2018 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle.

Lisätietoa kerätyistä tiedoista löytyy liitteestä 1 ja luettelo yleisistä lastensuojelussa käytetyistä käsitteistä liitteestä 2. Liitteeseen 3 on koottu yhteenveto vuoden 2019 tiedoista ja liitteeseen 4 aikasarjavertailuja. Raportin taulukot voi tarvittaessa pyytää saavutettavassa muodossa sähköpostilla: kuusikko@hel.fi.

Vantaalla asiakastietojärjestelmä vaihtui kesken vuoden 2019, minkä vuoksi Vantaan tiedot raportissa ovat osin puutteellisia. Vantaan tietojen puuttuessa Kuusikon arvot on laskettu vuoden 2019 osalta ilman Vantaata ja myös muutosprosentteissa verrataan vuoden 2018 Kuusikon arvoihin ilman Vantaata. Tämä on erikseen mainittu niiden taulukoiden ja kuvien yhteydessä, joita asia koskee.

Raportti on syntynyt kuuden suurimman kaupungin lastensuojelun asiantuntijoista koostuvan työryhmän yhteistyön tuloksena. Työryhmän puheenjohtajana toimii vuonna 2020

Hanna Pösö Vantaalta. Tiedot työryhmän muista jäsenistä on koottu liitteeseen 5. Raportin kokoamisesta on vastannut työryhmän sihteeri Marianne Forsell.

1.1 Lastensuojelu, sosiaalihuoltolaki ja erityistä tukea tarvitsevat lapset

Nykyinen sosiaalihuoltolaki (1301/2014) astui voimaan 1.4.2015. Sen myötä sosiaalipalvelujen painopiste siirtyi korjaavista erityispalveluista ennaltaehkäisevien yleisten palvelujen suuntaan. Lastensuojelun osalta tämä tarkoittaa sitä, että osa perheistä, jotka aiemmin olivat lastensuojelun asiakkaita, saa palvelut nyt kunnan muissa perustason ja sosiaalihuollon palveluissa. Sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja, joita on aiemmasta poiketen mahdollista saada myös ilman lastensuojelun asiakkuutta, ovat mm. perhetyö, tukiperheet ja -henkilöt sekä vertaisryhmätoiminta. Lisäksi lastensuojelun asiakkuus ei enää ala siitä, kun lastensuojeluasian vireille tulon jälkeen ryhdytään selvittämään lastensuojelun tarvetta, vaan vasta siinä tapauksessa, että selvityksen perusteella todetaan tarve lastensuojelun palveluille ja tukitoimille (HE 164/2014, 84; STM 2015). Lakimuutosten seurauksena lastensuojelun asiakasmäärä on vähentynyt.

Sosiaalihuollon asiakasprosessissa keskeisessä asemassa on palvelutarpeen arviointi, jossa selvitetään henkilön tuen ja sosiaalipalvelujen tarve (1302/2014 § 36–37). Palvelutarpeen arviointi koskee koko sosiaalihuoltoa ja se on tehtävä, kun sosiaalihuollon työntekijä saa tietää mahdollisesta sosiaalihuollon tarpeesta olevasta henkilöstä. Palvelutarpeen arviointi on tehtävä myös, kun lastensuojelun työntekijä saa tietää mahdollisesta lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta, ellei se ole tarpeetonta esimerkiksi siitä syystä, että lapsen tai perheen tilanne olisi jo lähiaikoina arvioitu. Arvioinnin yhteydessä selvitetään lastensuojelun tarve, ellei asia ole selvästi luonteeltaan sellainen, ettei lastensuojelun tukitoimia tarvita (417/2007 § 26).

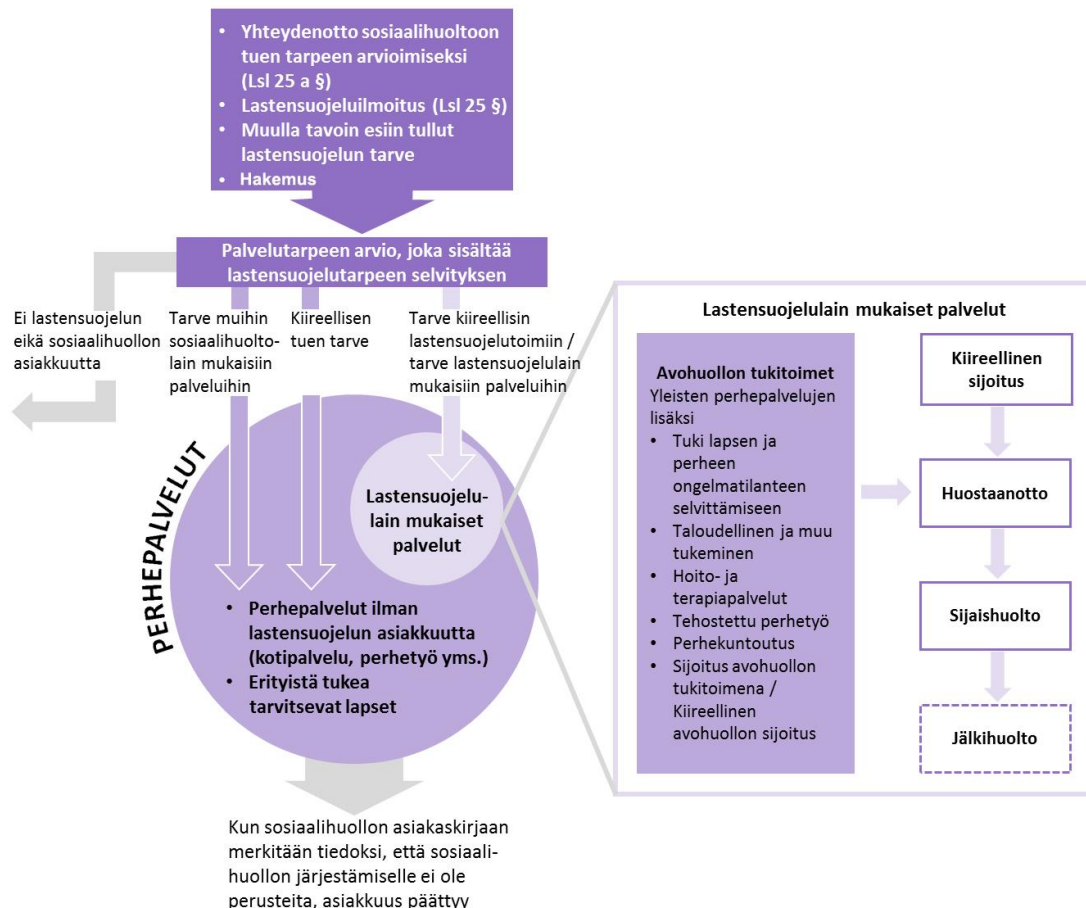
Lastensuojelun asiakkuus alkaa palvelutarpeen arvioinnin perusteella, mikäli sosiaalityöntekijä toteaa, että lapsen kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät turvaa lapsen terveyttä ja kehitystä tai lapsi itse vaarantaa omalla käyttäytymisellään terveyttään ja kehitystään ja että lapsi lisäksi tarvitsee lastensuojelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia (417/2007 § 27). Mikäli palvelutarpeen arvioinnissa sen sijaan todetaan, että lapsi voi saada riittävät palvelut sosiaalihuoltolain mukaisten palvelujen kautta, ei aloiteta lastensuojelun asiakkuutta vaan tarjotaan sosiaalihuollon tukea perheelle. Myös järjestöjen ja yksityisten tarjoamat palvelut otetaan huomioon perheen tuen tarvetta arvioitaessa.

Sosiaalihuoltolaissa nostetaan esiin erityistä tukea tarvitsevat henkilöt (1302/2014 § 3). Sosiaalipalveluissa erityistä tukea tarvitsevasta lapsesta on kyse silloin, kun lapsen kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät turvaa hänen terveyttään ja kehitystään, tai lapsi omalla käyttäytymisellään vaarantaa terveyttään ja kehitystään tai lapsi on erityisen tuen tarpeessa, koska hänellä on vaikeuksia saada ja hakea tarvitsemiaan sosiaali- ja terveysterveystarpeita kognitiivisen tai psyykkisen vamman tai sairauden, päihteiden ongelmakäytön tai usean yhtäaikaisen tuen tarpeen tai syyn vuoksi. Erityistä tukea tarvitseva lapsi määritellään palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä Sosiaalihuoltolain 36§ mukaisesti.

Jos palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä todetaan lapsen olevan erityisen tuen tarpeessa, hänen omatyöntekijäkseen tulee nimetä sosiaalityöntekijä (1302/2014 § 42). Kunnissa on tätä varten perustettu mm. perhesosiaalityöntekijän virkoja sosiaalihuoltolain mukaisiin palveluihin.

Lastensuojelun Kuusikko-raporteissa on aiemmin käsitelty ainoastaan lastensuojelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia. Nykyisen sosiaalihuoltolain mukanaan tuomien muutosten vuoksi vuoden 2017 raportista lähtien on kuitenkin haluttu tarkastella lyhyesti myös sosiaalihuollon asiakkaana olevia erityistä tukea tarvitsevia lapsia kuutoskaupungeissa (ks. luku 2).

Kuvio 1. Lastensuojelun asiakasprosessi

1.2 Lastensuojelun asiakasprosessi kuutoskaupungeissa

Seuraavassa on kuvattu tarkemmin palvelutarpeen arviointia ja lastensuojelun asiakasprosessia kuutoskaupungeissa.

1.2.1 Palvelutarpeen/lastensuojelutarpeen arvio ja lastensuojeluilmoitusten käsittely

Miten organisoitu?

Helsinki

Lastensuojelu-palvelun alaisuudessa toimiva Lapsiperheiden palvelutarpeen arviointi ja tuki –yksikkö vastaa paljon palveluita tarvitsevien palvelutarpeen arvioinneista ja lastensuojeluilmoitusten käsittelystä ja lastensuojelun virka-aikaisesta päivystyksestä. Yksikkö

toimii 7 toimipisteessä, joissa on 7 johtavaa sosiaalityöntekijää ja 56 lastensuojelun sosiaalityöntekijää. Ls-ilmoitusten ja shl-yhteydenottojen kiireellisyyden tarve arvioidaan ja tarvittaessa ryhdytään palvelutarpeen arviointiin. Paljon palveluita tarvitsevien asiakkaiden palvelutarpeen arviointi tehdään tarvittaessa monitoimijaisesti. Alueellisissa työryhmissä työskentelee lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden lisäksi psykiatrisia sairaanhoitajia, aikuissosiaalityön sosiaaliohjaajia ja perheneuvolan sosiaalityöntekijöitä ja psykologeja. Lapsiperheiden sosiaaliohjaajille ohjataan tehtäväksi ns. kevyemmät palvelutarpeen arvioinnit, jotka eivät edellytä sosiaalityöntekijän arviointiosaamista.

Mikäli lastensuojeluilmoitus koskee jo asiakkaana olevaa lasta, ilmoitus ohjataan lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle.

Espoo

Lastensuojeluilmoitukset ja yhteydenotot ohjautuvat Espoossa neljään lastensuojelun toimipisteeseen lapsen asuinalueen mukaan. Sijaishuollossa olevien lasten lastensuojeluilmoitukset ohjautuvat suoraan sijaishuollon sosiaalityöhön tai perhehoitoon. Virka-ajan ulkopuolella lastensuojeluilmoitukset tehdään sosiaali- ja kriisipäivystykseen, joka arvioi tilanteen kiireellisyyden ja ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin.

Espoossa on kehitetty monialaista ensiarviointimallia. Ensiarvioinnissa työskentelee perhesosiaalityön, lastensuojelun ja perheneuvolan työntekijöitä. Ensiarvioinnissa otetaan vastaan kaikki lastensuojeluilmoitukset, vireillepanot, hakemukset ja sosiaalihuoltolain mukaiset yhteydenotot. Tiimissä arvioidaan, ketkä ammattilaiset lähtevät ilmoitusta tai yhteydenottoa selvittämään. Ensiarvioinnin jälkeen ratkaistaan, aloitetaanko palvelutarpeen arviointi ja arvioidaanko myös lastensuojelun tarvetta. Jos palvelutarpeen arviointi aloitetaan, arvioinnin tekee ensiarvioinnissa perhettä tavanneet työntekijät, jolloin vältetään työntekijävaihdoksilta. Tavoitteena on myös, että jos asiakkuus jatkuu palvelutarpeen arvioinnin jälkeen, sama työntekijä jatkaa asiakkaan työntekijänä.

Lapselle ja perheelle järjestetään tarvittavat tukitoimet joko perhesosiaalityössä omana tai ostopalveluna. Lastensuojelun asiakkaiden tukitoimet järjestetään tukipalveluyksikön asiakasohjauksen kautta.

Vantaa

Vantaalla on keskitetty sekä päivystys että palvelutarpeen arviointi. Virka-aikainen päivystys ottaa vastaan kaikki lapsiperheitä koskevat ilmoitukset ja tekee ensiarvion tilanteesta ja kiireellisyydestä. Päivystyksessä sosiaalityöntekijä arvioi tilanteen ja ohjaa ei-kiireelliset ilmoitukset palvelutarpeen arvioinnista vastaavaan yksikköön. Lapsiperheiden palvelutarve (sekä SHL että LSL) arvioidaan Aikuisten ja perheiden sosiaalipalveluissa, uusien asiakkaiden yksikössä. Lastensuojelun tarvetta selviteltäessä palvelutarpeen arvioinnissa pyritään monialaiseen arvioon. Mikäli ilmoituksen kohteena olevalla lapsella on asiakkuus tai se on päätynyt alle 6 kk sitten, hänen asiansa ohjataan tutulle vastuusosiaalityöntekijälle.

Turku

Turun sosiaalipäivystys ottaa vastaan lapsiin liittyvät yhteydenotot ja lastensuojeluilmoitukset. Sosiaalipäivystyksen sosiaalityöntekijä ja perheohjaaja arvioivat seitsemässä päivässä, aloitetaanko lapsen palvelutarpeen arviointi sosiaalihuolto- ja/tai lastensuojelulain

mukaisesti. Mikäli palvelutarpeen arviointi on syytä aloittaa, uudelle asiakasperheelle varataan aika lapsiperhesosiaalityön sosiaalityöntekijälle. Jos yhteydenotto tai ilmoitus on tehty varhaiskasvatuksesta, koulusta tai neuvolasta, pyydetään ensimmäiseen palaveriin mukaan myös ilmoituksen tekijä.

Turku on jaettu kolmeen eri lapsiperhesosiaalityön yksikköön. Jokaisessa yksikössä on johtava sosiaalityöntekijä, toimistos sihteeri, 8 sosiaalityöntekijää sekä 7-8 perhetyöntekijää/perheohjaajaa tai sosiaaliohjaajaa. Sosiaalityöntekijä tekee palvelutarpeen arvion yhdessä asiakkaan lähipiirin ja hänen perheensä kanssa työskentelevien työntekijöiden kanssa. Kolmen kuukauden aikana sosiaalityöntekijä päättää, aloitetaanko: lastensuojelun avohuollon asiakkuus, erityisen tuen lapsen asiakkuus, lapsiperhesosiaalityön asiakkuus, ohjataanko asiakas muihin palveluihin vai onko ohjaukselle/palvelulle ylipäättään tarvetta. Ajatuksena tässä on se, että jo pelkästään asiakkuus palvelutarpeen arvioinnissa saattaa olla asiakasperheelle riittävä ohjauksellinen tai tarpeellinen väliintulon toimenpide.

Jos jäädytään lapsiperhesosiaalityön yksikön asiakkuuteen, on käytettävissä sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen ja perhetyön palvelut sosiaalityön systeemissä työotteessa. Asiakasperheiden käytössä on myös erilaisia perheryhmiä. Lisäksi keskeisimmät ostopalvelut ovat ammatillinen tukihenkilö, perhetyö, kotiin vietävä perhearviointi, kotiin vietävä vanhemmuuden arviointi, kotiin vietävä perhekuntoutus, avopäihdekuntoutus, ensikotipalvelut, tukiperhepalvelut, ympärivuorokautinen lasten kotihoito, kriisiperhetyö ja neopsy palvelut.

Tampere

Kolme perhepalveluiden sosiaaliasemaa, joissa johtava sosiaalityöntekijä, 5 sosiaalityöntekijää ja 5 ohjaajaa.

Lastensuojeluilmoitukset, SHL:n mukaiset yhteydenotot ja asiakkaiden hakemukset vastaanotetaan Sosiaalipäivystyksessä, jossa arvioidaan välittömästi mahdollinen kiireellinen lastensuojelun ja tuen tarve ja jossa tehdään tarvittaessa päätös. Jos ilmoittaja tietää lapsen asiakkuudesta ja/tai sosiaalityöntekijän, hän voi tehdä ilmoituksen tai yhteydenoton myös suoraan sosiaalityöntekijälle tai sosiaaliasemalle (puhelimitse virka-aikana tai kirjallisesti). Virka-aikana lastensuojeluilmoituksia voi tehdä virka-aikaiseen päivystykseen.

Sosiaaliasemalla johtava sosiaalityöntekijä jakaa vireille tulleet asiat oman tiiminsä sosiaalityöntekijöille. Palvelutarpeen arviointeja tehdään Lasten, nuorten ja perheiden palveluissa pääsääntöisesti SHL:n mukaisissa Perhepalveluissa (lapsiperheiden sosiaalityössä, em. palveluohjauksessa tai muissa Perhepalvelujen palveluissa) tai em. Sosiaalipäivystyksen varhaisen tuen palvelussa. Samassa yhteydessä selvitetään tarvittaessa myös lastensuojelun tarvetta, ja tällöin palvelutarpeen arvioinnista vastaa sosiaalityöntekijä. Lastensuojelussa arvioidaan palvelujen ja lastensuojelun tarvetta vain niiden lasten osalta, joiden perhe on lastensuojelun asiakkaana.

Oulu

Oulussa ympärivuorokautinen sosiaalipäivystys ja alueen sosiaalityöntekijät ottavat vastaan lastensuojeluilmoituksia. Lastensuojeluilmoitukset sekä sosiaalihuoltolain mukaiset ilmoitukset on mahdollista tehdä joko sähköisesti, kirjallisesti tai puhelimitse. Sosiaalipäivystyksen työntekijät arvioivat tilanteen kiireellisyyden ja kiireellisten lastensuojelun tukitoimien tarpeen.

Uudet lastensuojeluilmoitukset, joissa arvioidaan lastensuojelun tukitoimien ja asiakkuuden tarve, käsitellään keskitetysti palvelutarpeen arviointiyksikössä. Yksikössä työskentelee viisi sosiaalityöntekijää, kaksi sosionomia ja kaksi psykiatrista sairaanhoitajaa. Ilmoitukset ohjautuvat käsittelyyn hyvinvointikeskuksiin tilanteissa, joissa selkeää lastensuojelun tarvetta ei ole. Lastensuojelun sosiaalityöntekijä ja hyvinvointikeskuksen lapsiperheiden sosiaalityöntekijä toimivat tarpeen mukaan toisilleen työparina palvelutarpeen arvioinneissa.

1.2.2 Lastensuojelun avohuolto

Avohuollon organisointi

Helsinki

Lastensuojelun avohuollon sosiaalityön yksikkö toimii 7 alueellisessa toimipisteessä, joissa työskentelee 100 lastensuojelun sosiaalityöntekijää ja 15 johtava sosiaalityöntekijää.

Espoo

Lastensuojelun avohuollon sosiaalityössä työskentelee 57 sosiaalityöntekijää, 26 sosiaaliohjaajaa ja 10 johtavaa sosiaalityöntekijää. Lisäksi lastensuojelussa työskentelee kaksi perheterapeuttia, jotka työskentelevät myös sijaishuollon tiimeissä.

Vantaa

Lastensuojelun avohuollon suunnitelmallinen sosiaalityö on jaettu kahteen alueelliseen toimintayksikköön. Idässä työskentelee 26 sosiaalityöntekijää ja viisi johtavaa sosiaalityöntekijää. Lännessä työskentelee 15 sosiaalityöntekijää ja kolme johtavaa sosiaalityöntekijää. Jokaisessa sosiaalityön tiimissä työskentelee myös erityissosiaaliohjaaja, joita Vantaalla on yhdeksän.

Turku

Lastensuojelun avohuollon sosiaalityötä on tehty 1.1.2019 alkaen kolmessa avohuollon ja yhdessä jälkihuollon yksikössä. Lastensuojelun sosiaalityön lisäksi yksiköissä tehdään asiakkaana olevan perheen aikuissosiaalityö ja Shl mukainen sosiaalityö. Kolmessa lastensuojelun avohuollon yksiköissä toimii kaksi tiimiä, joilla on säännölliset systeemisen sosiaalityön tiimikokoukset. Tiimien perheterapiaresurssi on hankittu pääosin ostopalveluna, yhdellä tiimillä on käytössä perheneuvolan perheterapeutti. Jälkihuollon yksikössä ei ole pysyviä tiimejä. Jälkihuollon systeeminen tiimimalli muodostetaan asiakaan ympärille yksikössä työskentelevistä sosiaalityöntekijöistä ja sosiaaliohjaajista sekä muista nuoren tai perheen kanssa työskentelevistä tahoista.

Yksiköissä työskentelee yhteensä 4 johtavaa sosiaalityöntekijää, 26 sosiaalityöntekijää (22 avohuollossa ja 4 jälkihuollossa), 32 perhetyöntekijää/perheohjaajaa/ohjaajaa (=lastensuojelun tehostettu perhetyö), 10 sosiaaliohjaajaa (1 avohuollossa ja 9 jälkihuollossa) ja 4 toimistosiihteriä.

Tampere

Kolme alueasemaa, joissa 2 johtavaa sosiaalityöntekijää ja 11 sosiaalityöntekijää, perhetyönohjaaja ja 15 ohjaajaa tai perhetyöntekijää.

Oulu

Oulussa lastensuojelun sosiaalityö on alueellistettu kuuden hyvinvointikeskuksen yhteyteen. Lapsen asioista vastaavia sosiaalityöntekijöitä on 55. Lastensuojelun sosiaalityöntekijät toimivat lapsen asioista vastaavana sosiaalityöntekijänä koko lapsen lastensuojelun asiakkuuden ajan avohuollosta aina jälkihuollon päättymiseen saakka. Avohuollossa sosiaalityöntekijä arvioi ja järjestää lapselle ja perheelle tarvittavia tukitoimia yhdessä asiakkaan, tämän perheen ja muun viranomaisverkoston kanssa. Lastensuojelun kuusi palveluesimiestä vastaavat avo-, sijais- ja jälkihuollosta.

Lastensuojelun avohuollossa tarjottavat palvelut ja niiden järjestäminen

Lastensuojelun avohuollon asiakkaana olevalle lapselle ja perheelle tarjotaan heidän tarpeitaan vastaavia sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain mukaisia tukitoimia. Avohuollon tuki määritellään sosiaalityöntekijän laatimassa asiakassuunnitelmassa ja se voi olla monenlaista. Kunnissa on kehitetty monipuolisia avohuollon tukitoimia vastaamaan asiakkaiden yksilöllisiä tarpeita. Kunnat tuottavat tukipalveluja sekä itse että ostavat niitä palveluntuottajilta. Avohuollon tukitoimien kirjo on monimuotoinen ja vaihtelee eri kunnissa.

Tehostettu perhetyö on yleinen tukitoimi lastensuojelun asiakkaille. Tehostettua perhetyötä toteutetaan kotiin vietävänä palveluna. Sen intensiteetti ja menetelmät vaihtelevat perheen tilanteesta riippuen intensiivisestä kriisityöstä pitkäkestoisempiin interventioihin. Viime vuosina perhetyössä on otettu käyttöön yhä enemmän tutkimukseen perustuvia käytäntöjä, mm. MDFT – terapia ja mallinnetut, strukturoidut perheinterventiot. Myös neuropsykologisen valmennuksen keinoja sovelletaan usein perhetyössä.

Perhekuntoutus voi olla sekä laitoshuollon, ryhmämuotoinen että kotiin vietävä, intensiivinen avohuollon tukitoimi. Kuntoutusta pyritään järjestämään koko perheelle. Myös ensikotipalvelua ja päihdeperhekuntoutusta voidaan järjestää lastensuojelun asiakasperheille. Tukihenkilö- ja tukiperhetoiminta on yleisesti käytössä oleva lastensuojelun tukitoimi. Toiminnan järjestäjänä toimivat usein kunnat itse, mutta palvelua myös ostetaan mm. järjestöiltä.

Erilaisia ryhmämuotoisia avohuollon tukitoimia tarjotaan asiakasperheille. Kunnissa toimii mm. Ihmeelliset vuodet -ryhmiä, perhekouluja ja nuorten toiminnallisia ryhmiä. Avohuollon sijoitusta voidaan käyttää myös tukitoimena ja se voidaan toteuttaa omana toimintana tai ostopalveluna hankittuun lapsen tarpeita vastaavaan yksikköön. Lapselle ja perheelle tarjotaan tarvittaessa myös taloudellista tukea. Tukitoimia ovat myös mm. ohjaaminen varhaiskasvatukseen, perheneuvolaan, hoito- ja terapiapalveluihin tai ensi- ja turvakotiin sekä sosiaalityöntekijän tapaamiset, joissa selvitetään perheen ja lapsen asioita ja tilanteita.

1.2.3 Sijaishuolto

Sijaishuollon sosiaalityö ja asiakasohjaus

Helsinki

Sijoituksen sosiaalityö –yksikkö vastaa sijoituksen sosiaalityöstä ja sijaishuollon asiakasohjauksesta. Sijoituksen sosiaalityö vastaa huostaanotettujen lasten sosiaalityöstä. Lapsen asioista vastaavia sosiaalityöntekijöitä on 47 ja johtavia sosiaalityöntekijöitä 8. Sijaishuollon asiakasohjauksen työryhmä vastaa sijaishuollon asiakasohjauksesta, sijaishuoltopaikan osoittamisesta, hankkimisesta ja valvonnasta.

Espoo

Sijaishuollon sosiaalityöhön kuuluvat sekä laitoshoidon että perhehoidon sosiaalityön tiimit, joissa työskentelee 15 sosiaalityöntekijää ja kaksi johtavaa sosiaalityöntekijää. Laitoshoidon sosiaalityön tiimi koordinoi myös laitoshoidon tarvitsevien lasten asiakasohjausta. Yksi laitoshoidon sosiaalityöntekijä on keskittynyt asiakasohjaukseen ja sijaishuollon valvontaan. Perhehoitoon menevien lasten asiakasohjauksesta vastaa perhehoidon tiimi.

Vantaa

Sijaishuollon sosiaalityön yksikkö jakautuu laitoshoidon, perhehoidon ja jälkihuollon työryhmiin. Perhehoidon työryhmässä on 10 sosiaalityöntekijää virkaa ja laitoshoidossa 7 sosiaalityöntekijän virkaa. Jälkihuollossa on yhteensä kaksi sosiaalityöntekijää. Lisäksi 1.5 sosiaalityöntekijän tehtävät keskittyvät sijoittamistoimintaan ja yhden perhehoidon koordinoitiin. Johtavia sosiaalityöntekijöitä on kolme. Asiakasohjausryhmissä tehdään päätökset sijoituspaikoista.

Turku

Huostaan otettujen lasten sosiaalityö on hoidettu 1.1.2019 alkaen Sijaishuollon sosiaalityön yksikössä. Yksikössä on työskennellyt johtavan sosiaalityöntekijän lisäksi 14 sosiaalityöntekijää, 4 sosiaalihjaajaa, 2 kirjaajaohjaajaa ja 2 toimistotyöntekijää.

Sosiaalityöntekijän vastuulla on perhehoitoon, ammatillisiin perhekoteihin ja laitoksiin sijoitettujen lasten sosiaalityö. Sosiaalihjaajat ovat työskennelleet pääosin perhehoitosijoituksissa perhehoitajan ja lasten vanhempien tukijana.

Tukipalvelut yksikkö on eriytetty yksiköstä 1.1.2019 alkaen organisaatiomuutoksen yhteydessä. Tukipalvelut yksikössä hoidetaan sosiaalityön ja lastensuojelun sijoitus- ja palvelupyynnöt, perhehoitajien ja tukiperheiden rekrytointi, valmennus ja lisäkoulutukset sekä ympärivuorokautisten sijaishuollon ja ilmoituksenvaraisten palveluiden tarkastukset ja valvonta. Yksikössä työskentelee johtava sosiaalityöntekijä, sijoittajasosiaalityöntekijä ja ohjaaja, 2 perhehoidon rekrytoijaa, palvelukoordinaattori ja sosiaalityöntekijä, jonka tehtävänä on ollut Syty koulutusten järjestäminen, perhehoidon valmennus ja valvontatehtävät. Tukipalvelut –yksikköön kuuluvat myös 4 perhetukikeskuksissa työskentelevää sosiaalityöntekijää, joiden tehtävänä on arvioida kiireellisesti tai avohuollon sijoituksena sijoitetun lapsen ja hänen perheensä palvelutarvetta yhdessä perhekeskuksen moniammatillisen tiimin kanssa.

Tampere

Sijaishuollosta vastaa sijais- ja jälkihuollon sosiaaliasema, jonka palveluun asiakkaat siirtyvät huostaanoton jälkeen avohuollosta.

Sijaishuollon asiakasohjauksen hoitaa Luotsin Laitospalvelut.

Oulu

Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä pysyy samana koko lapsen lastensuojelun asiakkuuden ajan. Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä vastaa sijaishuollossa olevan lapsen tarpeiden mukaisten palveluiden järjestämisestä sijaishuollon aikana. Perhehoitoon sijoitusta valmistellessaan lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä tekee yhteistyötä perhehoidon tukiyksikön sosiaalityöntekijän kanssa.

Kuntien oma tuotanto

Helsinki

Helsingillä on lasten ja nuorten vastaanottolaitokset sekä pitkäaikaisempaa hoitoa tarvitsevia lastenkoteja. Laitospaikkoja on yhteensä 250. Lasten vastaanotossa on 18 paikkaa ja nuorten vastaanotossa 42 paikkaa. Pidempiaikaisempaa hoitoa antavia lastenkoteja on 6, joissa paikkoja 190. Näistä koulullisia lastenkoteja on kaksi: Lemmilän lastenkoti Hyvin-käällä ja Outamon lastenkoti Lohjalla.

Espoo

Espoossa on lasten ja nuorten vastaanottokodit sekä yksi lastenkoti pidempiaikaista sijaishuoltoa tarvitseville lapsille ja nuorille. Laitospaikkoja on 42.

Vantaa

Vantaalla on kaksi lastensuojelulaitosyksikköä, joista toinen vastaa vastaanottotoiminnasta ja toinen kuntouttavasta, pitkäaikaisesta sijaishuollosta. Vastaanotto -osastoilla on yhteensä 28 asiakaspaikkaa. Lisäksi Vantaalla toimii 22 vastaanottoperhettä. Kuntouttavan sijaishuollon asiakaspaikkoja on 20. Kuntouttava sijaishuolto toimii kolmessa eri toimipisteessä.

Turku

Turussa on kaksi perhetukikeskusta: Vähäheikkilän perhetukikeskuksessa on vastaanotto-osasto (7 paikkaa), päivystysperheosasto (koordinoi ja tukee päivystysperhesijoituksia, järjestää lapsen ja vanhemman tapaamisia sekä arvioi sijoitusten tilannetta) ja ympärivuorokautinen perhekuntoutusosasto (3 paikkaa).

Mäntymäen perhetukikeskuksessa on kolme vastaanotto-osastoa (18 paikkaa) ja yksi tehostetun kotiinpäin tehtävän perhetyön osasto. Vakka-Suomen lastenkoti (7 paikkaa) vastaa ensisijaisesti nk. koulupudokkaiden palvelutarpeeseen, sijoitukset ovat pääosin avohuollon sijoituksia.

Turussa on kuusi lastenkotia pääasiassa huostaan otetuille lapsille ja nuorille: Lakkatien erityislastenkoti (18 paikkaa), Puolukkatien lastenkoti (18 paikkaa), Moikoisten lastenkoti (12 paikkaa), Maksalankadun lastenkoti (12 paikkaa), Virusmäen lastenkoti (7 paikkaa).

Tampere

Perhetukikeskus pitkäaikaista osastohoitoa tarvitseville 14 paikkaa. Perhetukikeskus kii-reellistä osastohoitoa vaativille 24 paikkaa.

Oulu

Oulun kaupungin ainoa 14 paikkainen lastenkoti Metsola toimii vastaanotto- ja arviointiyk-sikkönä.

Sijaishuollon ostopalvelut

Helsinki, Vantaa, Kerava, Espoo, Kauniainen, Kirkkonummi, Lohja, Inkoo, Siuntio ja Karviai-nen, Keusote (Hyvinkää, Järvenpää, Mäntsälä, Pornainen, Nurmijärvi, Tuusula), Sipoo, Por-voo, Askola ja Loviisa ovat kilpailuttaneet yhdessä ympärivuorokautisen sijaishuollon pal-velut ja sopineet siihen liittyvästä valvontayhteistyöstä. Puitesopimus astui voimaan 1.1.2019. Kyseessä on ns. dynaaminen puitesopimusjärjestely, joka voidaan avata tarpeen mukaan.

Myös muissa kuutoskaupungeissa on tehty seudulliset kilpailutukset.

Perhehoito ja järjestämistavat

Helsinki

Omana perhehoitona tuotetaan vastaanottoperhetoimintaa ja pitkäaikaista perhehoitoa. Lastensuojelun palvelut –yksikkö vastaa vastaanottoperhetoiminnan järjestämisestä.

Sijoituksen sosiaalityön yksikön perhehoidon palvelut vastaa pitkäaikaisen perhehoidon järjestämisestä. Perhehoitoa järjestetään sekä omana että ostettuna toimintana. Vuonna 2019 käyttöön otetussa toimintamallissa lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä ja per-hehoitajan vastuutyöntekijänä toimiva sosiaaliohjaaja työskentelevät työparina. Perhehoi-tajien tukityössä työskentelee mm. erityissosiaalityöntekijä, sosiaaliohjaajia ja psykolo-geja.

Espoo

Perhehoidon tiimi vastaa perhehoidon järjestämisestä. Käytössä on sekä omia sijaisper-heitä että ostopalveluna hankittavaa perhehoitoa.

Vantaa

Perhehoidon palvelut sijoittuvat sijaishuollon toimintayksikköön. Vastuusosiaalityönteki-jöiden lisäksi yksikössä työskentelee kaksi sosiaaliohjaajaa perhehoitajien tukena. Sosiaali-työn ja sosiaaliohjauksen työparipilotti perhehoidossa aloitettiin vuonna 2018 ja sitä jatke-taan ja laajennetaan.

Turku

Lapsen asioista vastaavat sosiaalityöntekijät ja vanhempia/perhehoitajaa tukevat sosiaaliohjaajat ovat työskennelleet sijaishuollon sosiaalityön yksikössä.

Tukipalvelut yksikkö rekrytoi lyhyt-, ja pitkäaikaisia perhehoitajia ja koordinoi valmennukset. Osa perhehoidosta järjestetään ostopalveluna.

Seutukunnallista yhteistyötä on tehty sijaishuoltoyksikkö Tammen kanssa päivystysperhe-toiminnassa. Perhehoidon valmennus on pääosin hankittu ostopalveluna puitesopimuspalveluntuottajilta.

Tampere

Perhehoito toteutetaan pääosin omana tuotantona. Tarjolla on kiireellistä hoitoa vaativille lapsille sijaisperheitä.

Oulu

Lapsen sijoitusta perhehoitoon arvioidessaan ja järjestäessään lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä tekee yhteistyötä perhehoidon tukiyksikön sosiaalityöntekijöiden kanssa. Perhehoidon tukiyksikkö etsii lapsen tarpeita vastaavan perheen Oulun kaupungin kanssa sopimuksen tehneistä perheistä. Tarvittaessa perhehoito järjestetään ostopalveluna. Perhehoidon tukiyksikkö vastaa perhehoitajien kouluttamisesta ja perheiden hyväksymisestä. Lisäksi tukiyksikkö järjestää perhehoitajille täydennyskoulutusta. Perhehoidon tukiyksiköstä tarjotaan perhehoitajille sijoituksen onnistumisen tueksi kaupungin omaa alkuohjausta ensimmäisen vuoden ajan. Kaupunki järjestää myös omaa jälkihuollon ohjauspalvelua.

Sijaishuollon valvonta

Sijaishuollossa sekä perhehoitoa että laitoshoidon tulee valvoa, mutta toimintakäytännöt ovat olleet erilaisia. Luvanvaraiseen ja ammatilliseen perhehoitoon sekä laitoshoidon kohdistuu useamman viranomais tahon valvontatoimia kuin toimeksiantosopimussuhteiseen perhehoitoon. Lapsikohtainen valvonta on lapsen vastuusosiaalityöntekijän vastuulla kaikissa sijoitusmuodoissa.

AVI, Valvira ja sijaintikunnat suorittavat ennakoivaa valvontaa toimilupiin liittyvissä kysymyksissä. Samat tahot osallistuvat reaktiiviseen ja suunnitelmalliseen valvontaan. Lisäksi tähän osallistuvat laillisuusvalvojat Oikeuskansleri ja Eduskunnan oikeusasiamies. Kunnissa on erilaisia käytäntöjä siinä, miten valvontaa suoritetaan ja resursoidaan.

Helsinki

Sijaishuollon asiakasohjausyksikkö vastaa sijaishuollon suunnitelmallisesta ja reaktiivisesta valvonnasta, sekä omien laitosten että ostopalveluiden. Helsingin sijaishuollon asiakasohjauksessa työskentelee päällikkö ja sijaishuollon valvontaan on kohdennettu noin 3 henkilön vuotuinen työpanos.

Vuoden 2018 aikana valmisteltiin ja sovittiin valvontayhteistyöstä yhteiseen puitesopimusjärjestelyyn kuuluneiden Uudenmaan kuntien kanssa 1.1.2019 lähtien. Puitesopimukseen osallistuneet kunnat toteuttavat yhdessä suunnitelmallista valvontaa ja sopimusvalvontaa. Valvontatoimintaa ohjaa Uudenmaan kuntien yhteinen puitesopimuksen ohjausryhmä, missä on kuntien sosiaalihuollon tai lastensuojelun johtotason edustus. Lisäksi kokoontuu säännöllisesti valvontatyöryhmä, missä on mukana valvontayhteistyössä mukana olevien kuntien työntekijöitä. Valvontatyöryhmässä keskustellaan käytännön valvontatyöhön liittyvistä kysymyksistä ja sovitaan niistä. Puitesopimuksessa mukana on 381 laitoshuollon yksikköä, 74 luvanvaraisen ammatillisen perhehoidon yksikköä ja 20 toimeksiantosuhteisen perhehoidon palveluntuottajaa.

Espoo

Laitoskohtaista valvontaa tehdään yhteistyössä Uudenmaan kilpailutuksessa mukana olevien kuntien kanssa. Valvontaan on käytettävissä sijaishuollon sosiaalityöntekijän resurssi. Lisäksi sijaintikunnan valvontaa koordinoi lastensuojelun erityispalvelujen asiantuntija.

Vantaa

Laitoskohtaista valvontaa tehdään pääasiassa yhteistyössä Uudenmaan kilpailutuksessa mukana olevien kuntien kanssa. Lastensuojelun yhteisissä toiminnoissa aloitti v. 2019 uusi valvonta- ja laatutiimi, jossa toimii kolme työntekijää. Tiimi valvoo sekä sijais- että avohuollon ostopalveluja mutta huolehtii myös kunnan omien laitosten valvonnasta ja kehittää laatutyötä.

Turku

Sosiaalityöntekijän tekemän huoli-ilmoituksen perusteella Tukipalvelut yksikkö toteuttaa valvontakäynnin sijaishuoltopaikkaan.

Tukipalvelut yksikkö vastaa ympärivuorokautisten lastensuojeluyksiköiden valvonnasta. Valvontatyötä tehdään yhteistyössä kilpailutukseen osallistuneiden seutukuntien kanssa. Ilmoituksenvaraisten palveluiden valvonta toteutetaan Tukipalvelut yksikössä.

Tampere

Luotsi-työryhmä valvoo sijaishuoltoyksiköitä.

Oulu

Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä vastaa sijaishuollossa oleva lapsen edun toteutumisesta ja siitä, että lapsi saa tarpeitaan vastaavan hoidon, tuen ja palvelut. Sosiaalityöntekijä tekee yhteistyötä sijaishuoltopaikan kanssa ja tapaa lasta riittävän usein, jotta luottamuksellinen suhde lapsen kanssa syntyy. Epäkohtia havaittaessa ne käydään läpi joko perhehoitajan kanssa tai muun palveluntuottajan kanssa.

Lastensuojelun laitoshoidon valvonta on keskitetty yhdelle henkilölle. Ilmi tulleista epäkohdista sosiaalityöntekijä tai esimies ilmoittaa laitoshoidon valvovalle henkilölle. Epäkohdan vakavuudesta riippuen Oulun kaupunki voi asettaa yksikön sijoituskieltoon siihen saakka, että epäkohdat on korjattu. Yksikköön tehdään valvontakäynti ja käynneillä on valvonnasta

vastaavan henkilön mukana voi olla joko yksikköön sijoitetun lapsen sosiaalityöntekijä, palveluesimies tai lastensuojelun erityisasiantuntija.

1.2.4 Jälkihuolto

Toteuttamistapa

Helsinki

Lastensuojelu järjestää sijaishuollossa asuvien nuorten jälkihuollon ja Nuorten palveluiden ja aikuissosiaalityön palvelut (Nuso) järjestää muun jälkihuollon. Nuson jälkihuollossa työskentelee 2 johtavaa sosiaalityöntekijää ja 16 sosiaalityöntekijää. Johtavan ohjaajan alaisuudessa on 24 sosiaaliohjaajaa. Kaikilla jälkihuollon asiakkaana olevilla nuorilla on nimetty sosiaalityöntekijä ja sosiaaliohjausta on tarjolla nuorille tarpeen mukaan.

Espoo

Jälkihuollossa työskentelee neljä sosiaalityöntekijää. Nuorten tukitiimi antaa ohjauspalvelua jälkihuoltonuorille.

Vantaa

Vantaalla jälkihuollossa on kahden sosiaalityöntekijän ja seitsemän sosiaaliohjaajan resurssit. Myös ostopalveluna hankitaan tukea jälkihuoltonuorille. Perhehoidossa olleiden nuorten jälkihuollosta vastaavat perhehoidon vastuusosiaalityöntekijät.

Turku

Turun jälkihuollossa työskentelee johtavan sosiaalityöntekijän lisäksi neljä sosiaalityöntekijää ja yhdeksän sosiaaliohjaajaa, etuuskäsittelijä/toimistohteri. Yksikössä hoidetaan jälkihuollettavan, hänen puolisonsa ja jälkihuollettavan alaikäisten lasten sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain mukainen sosiaalityö.

Sosiaaliohjaajien tehtävänä on tukea nuorta itsenäisessä asumisessa ja muussa elämänhallinnassa. Osa jälkihuollettavista jää sijaishuoltopaikkaan 18 vuotta täytettyään ja näiden nuorten jälkihuolto hoidetaan jälkihuollossa.

Jälkihuollettaville nuorille voidaan hankkia esimerkiksi asumispalvelua (erityistä tukea tarvitseville) tai ammatillinen tukihenkilö ostopalveluna.

Tampere

Tampereella lastensuojelun sosiaalityö vastaa alle 18-vuotiaiden lasten ja perheellisten nuorten jälkihuollosta. 18 - 20 -vuotiaiden nuorten jälkihuolto on Sijais- ja jälkihuollon sosiaaliaseman vastuulla, jossa kaksi ohjaajaa toimii sosiaalityöntekijän tukena.

Oulu

Sijaishuollon päättyessä ja lapsen siirtyessä jälkihuoltoon hänen asioistaan vastaava sosiaalityöntekijä pysyy samana. Oulun kaupungilla on viisi jälkihuollon ohjaajaa, jotka pyrkivät

aloittamaan työskentelyn ohjattavan kanssa jo noin puoli vuotta ennen jälkihuoltoon siirtymistä. Jälkihuollon ohjausta järjestetään tarpeen mukaan myös ostopalveluna muun muassa toisella paikkakunnalla asuville. Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä vastaa jälkihuoltosuunnitelman tekemisestä ja siitä, että lapsi / nuori saa suunnitelmassa tarpeelliseksi katsotut tuet ja palvelut.

2 SOSIAALIHUOLLON ASIAKKAANA OLEVAT ERITYISTÄ TUKEA TARVITSEVAT LAPSET

Nykyisen sosiaalihuoltolain myötä osa perheistä, jotka aiemmin olivat lastensuojelun asiakkaita, saa palvelut nyt yleisen sosiaalihuollon kautta (ks. tarkemmin luku 1.1). Tämän vuoksi lastensuojelun Kuusikko-raportointia on haluttu laajentaa osittain myös yleisten perhepalvelujen puolelle.

Sosiaalipalveluissa erityistä tukea tarvitsevasta lapsesta on kyse silloin (1302/2014 § 3), kun

- 1) lapsen kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät turvaa hänen terveyttään ja kehitystään, tai
- 2) lapsi omalla käyttäytymisellään vaarantaa terveyttään ja kehitystään tai,
- 3) lapsi on erityisen tuen tarpeessa koska hänellä on vaikeuksia saada ja hakea tarvitsemiaan sosiaali- ja terveyspalveluja kognitiivisen tai psyykkisen vamman tai sairauden, päihteiden ongelmakäytön tai usean yhtäaikaisen tuen tarpeen tai syyn vuoksi.

Erityistä tukea tarvitsevan lapsen palveluntarvetta arvioitaessa arvion tekijän tulee olla sosiaalityöntekijä ja arvio on aloitettava viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä asian vireille tulosta (1302/2014 § 36). Sosiaalihuollon asiakkaana olevan erityistä tukea tarvitsevan lapsen omatyöntekijän tulee olla sosiaalityöntekijä (1302/2014 § 42).

Kuutoskaupungeissa on hieman erilaisia käytäntöjä sen suhteen, minkälaisissa tilanteissa lapsi määritellään erityistä tukea tarvitseväksi. Seuraavaksi on esitelty jokaisen kuutoskaupungin määritelmät erityistä tukea tarvitsevalle lapselle ja taulukkoon 1 on kerätty sosiaalihuollon asiakkaana olevien erityistä tukea tarvitsevien lasten lukumäärät vuonna 2019.

Helsingissä erityistä tukea tarvitsevan lapsen palvelut on otettu käyttöön vuonna 2017. Palvelutarpeen arviointi tehdään lapsiperheiden palvelutarpeen arvioinnin ja tuen alueellisissa palvelutarpeen arvioinnin työryhmissä. Myös lastensuojelun avohuollon sosiaalityö voi ohjata asiakkaita erityiseen tukeen lastensuojelun asiakkuuden päättymisen jälkeen.

Erityistä tukea tarvitsevalle lapselle tehdään päätös erityisen tuen sosiaalityön myöntämisestä. Erityistä tukea tarvitsevan lapsen sosiaalityötä järjestetään asiakasmääriltään suurimman perhesosiaalityön työryhmän lisäksi nuorten sosiaalityössä, perheneuvolassa ja vammaispalveluissa.

Erityistä tukea tarvitsevan lapsen muut palvelut (perhetyö, tukihenkilö, tukiperhe, vertaisryhmät ja nuorille suunnattu asumisen tuki) sosiaalityöntekijä hakee keskitetysti palvelujen asiakasohjauksesta, joka vastaa palvelun osoittamisesta joko omasta toiminnasta tai ostopalveluna.

Espoossa erityistä tukea tarvitsevien lasten määrä on perhesosiaalityön sosiaalityöntekijöiden asiakasmäärä. Palvelutarpeen arvioinnin jälkeen kirjataan arvioinnin yhteenvetoon tai asiakassuunnitelmaan, että asiakas on erityisen tuen tarpeessa. Erillistä päätöstä ei tehdä. Erityisen tuen asiakkaan palveluista päättää sosiaalityöntekijä keskusteltuaan johtavan sosiaalityöntekijän kanssa. Isommat palvelujen ostot viedään asiakasohjauksen kautta, esimerkiksi suuret perhetyön ostot tai ammatillinen tukiperhe.

Vantaalla ei tehty vuonna 2019 erikseen päätöstä erityisen tuen tarpeesta ja vastuutyöntekijyydestä. Erityisen tuen tarpeessa olevien lasten kokonaismäärää ei pystytty nykyisessä tietojärjestelmässä seuraamaan.

Turussa sosiaalipäivystys ottaa vastaan uudet lapsiin liittyvät yhteydenotot ja lastensuojeluilmoitukset. Sosiaalipäivystyksen sosiaalityöntekijä arvioi seitsemässä päivässä, aloitetaanko lapsen palvelutarpeen arviointi sosiaalihuolto- ja/tai lastensuojelulain mukaisesti.

Uuden asiakkaan osalta lapsiperhesosiaalityön sosiaalityöntekijä tekee palvelutarpeen arvion kolmen kuukauden kuluessa ja arvioi, kuuluuko asiakas lapsiperhesosiaalityöhön (erityisen tuen lapsen asiakkuus tai koko perheen lapsiperhesosiaalityön asiakkuus), lastensuojeluun tai johonkin muuhun palveluun. Erityisen tuen tarpeessa olevia lapsia on vuonna 2019 ollut 1350. Erityisen tuen lapsi ja perhe tai lapsiperhesosiaalityön perhe voivat saada seuraavanlaisia palveluja:

- sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen ja perhetyön palvelut sosiaalityön systeemissä työotteessa, perheryhmiä
- ostopalvelut: ammatillinen tukihenkilö, perhetyö, kotiin vietävä perhearviointi, kotiin vietävä vanhemmuuden arviointi, kotiin vietävä perhekuntoutus, avopäihdekuntoutus, ensikotipalvelut, tukiperhepalvelut, ympärivuorokautinen lasten kotihoito, kriisiperhetyö ja nepsypalvelut.

Lastensuojelun avohuollon tai jälkihuollon asiakkaana olevan perheen osalta erityisen tuen palvelupäätökset ja tuki toteutetaan lastensuojelun avohuollossa tai jälkihuollossa.

Tampereella ei tehdä erityisen tuen päätöksiä. Erityistä tukea tarvitsevat lapset ovat lapset, jotka siirtyvät sosiaalihuollon asiakkuuteen.

Oulussa ei tehdä erityisen tuen päätöksiä, vaan tehdään päätös sosiaalihuollon asiakkuudesta. Erityisen tuen tarpeessa olevien lasten määrässä ovat mukana kaikki lapset, joilla palvelutarpeen arvioinnin jälkeen on alkanut sosiaalityöntekijän asiakkuus.

Taulukko 1. Sosiaalihuollon asiakkaana olevat erityistä tukea tarvitsevat lapset vuonna 2019

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko ilman Vantaata
0–17-vuotiaat yhteensä	1 486	1 977	..	1 350	1 780	1 044	7 637
0–2-vuotiaat	95	213	..	114	157	67	646
3–6-vuotiaat	298	422	..	314	358	224	1 616
7–12-vuotiaat	665	731	..	516	674	412	2 998
13–15-vuotiaat	270	400	..	232	353	224	1 479
16–17-vuotiaat	158	211	..	174	238	117	898

.. Tietoa ei ole saatavissa.

3 LASTENSUOJELUN KOKONAISUUS

Lastensuojelulain mukaiset palvelut ja tukimuodot on jaettu raportissa avohuoltoon, lasten sijoituksiin kodin ulkopuolelle sekä jälkihuoltoon. Lukuun ottamatta lukua 2, jossa tarkastellaan sosiaalihuollon asiakkaana olevia erityistä tukea tarvitsevia lapsia, raportissa ei käsitellä palveluja ja tukitoimia, joilla edistetään ja turvataan lasten ja nuorten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia silloin, kun lapsi ei ole lastensuojelun asiakkaana. Yleisen sosiaalihuoltolain mukaiset lapsiperheiden palvelut sekä muu ennaltaehkäisevä työ, jota tehdään muun muassa äitiys- ja lastenneuvoloissa, varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja nuorisotyössä, on rajattu tarkastelun ulkopuolelle.

3.1 Lastensuojeluasian vireille tulo

Lastensuojeluasia tulee vireille, kun sosiaalityöntekijä tai muu sosiaalihuollon työntekijä on vastaanottanut lastensuojeluilmoituksen. Lastensuojeluasia voi tulla vireille myös hakemuksesta tai kun sosiaalityöntekijä tai muu lastensuojelun työntekijä on saanut muutoin tietää mahdollisesta lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta. Lisäksi 1.3.2010 alkaen on ollut voimassa ennakkollista lastensuojeluilmoitusta koskeva säännös. Ennakollinen lastensuojeluilmoitus on tehtävä ennen lapsen syntymää, jos on perusteltua syytä olettaa, että lapsi tarvitsee lastensuojelun tukitoimia välittömästi syntymänsä jälkeen.

Useimmiten lastensuojeluasia tuli kuutoskaupungeissa vireille lastensuojeluilmoituksen perusteella. Lastensuojeluilmoituksia tehtiin kuutoskaupungeissa vuonna 2019 kaikkiaan 55 831 yhteensä 29 263 lapsesta. Lastensuojeluilmoitusten lisäksi lastensuojeluasia voi tulla vireille myös yhteydenotolla sosiaalihuoltoon lastensuojelutarpeen arvioimiseksi. Tällaisia yhteydenottoja tehtiin yhteensä 2 056 kaikkiaan 1 911 lapsesta. Hakemuksia lastensuojelutarpeen selvittämiseksi tehtiin 769 ja ne kohdistuivat 592 lapseen. Ennakollisia lastensuojeluilmoituksia tehtiin 859. (Liite 3C/1)

Edellisten lisäksi lastensuojelutarve voi tulla esiin esimerkiksi toimeentulotukiasiakkuudessa tai ennalta ehkäisevässä sosiaalityössä, jolloin sosiaalityöntekijä itse havaitsee lastensuojelutarpeen ja voi alkaa tehdä palvelutarpeen arvioita. Tällaisia tapauksia oli kuutoskaupungeissa vuonna 2019 yhteensä 724 ja ne kohdistuivat 668 lapseen. (Liite 3C/1)

Taulukko 2. Lastensuojeluasian vireille tulo kuutoskaupungeissa vuonna 2019¹

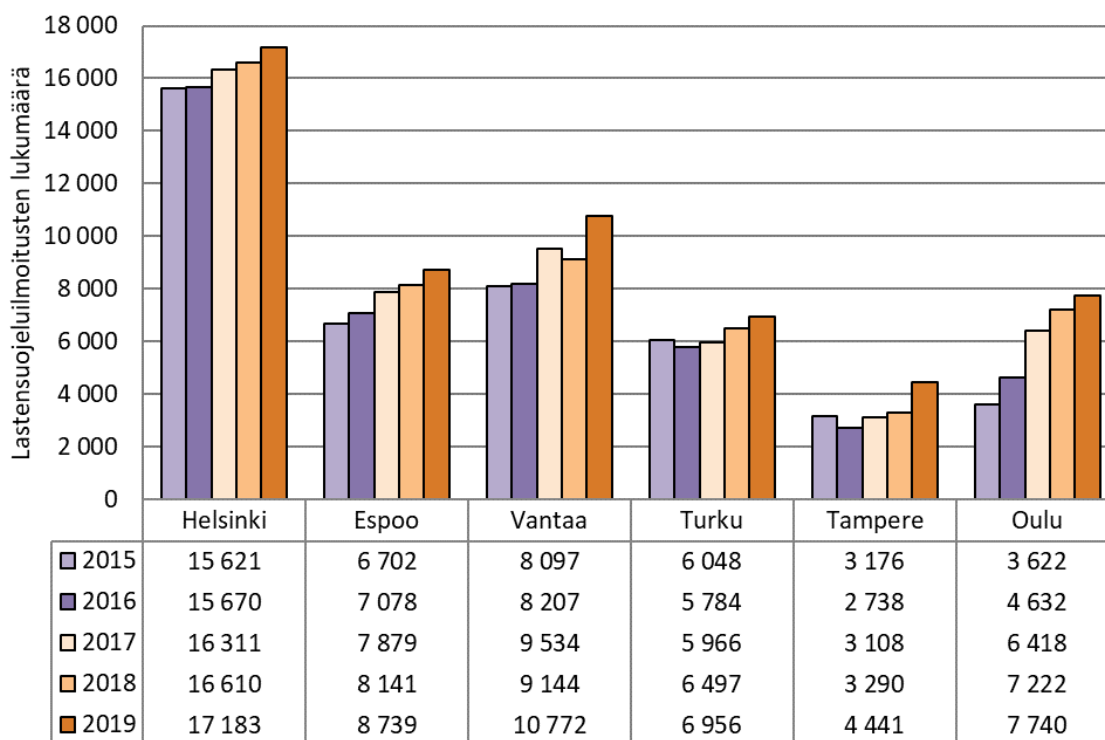
	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Lastensuojeluilmoitukset	17 183	8 739	10 772	6 956	4 441	7 740	55 831
Yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi	1 017	78	179	347	291	144	2 056
Hakemukset suojelutarpeen selvittämiseksi	541	37	152	0	39	..	769
Muulla tavoin esiin tullut lastensuojelutarve	482	48	43	0	142	9	724
Ennakolliset lastensuojeluilmoitukset	241	76	142	232	93	75	859

¹ Sama lapsi voi olla luvuissa useaan kertaan.

3.1.1 Lastensuojeluilmoitukset

Vuoden 2019 aikana kuutoskaupungeissa tehtiin yhteensä 55 831 lastensuojeluilmoitusta. Edellisvuoteen verrattuna lastensuojeluilmoitusten lukumäärä lisääntyi Tampereella (+35,0 %), Vantaalla (+17,8 %), Espoossa (+7,3 %), Oulussa (+7,2 %), Turussa (+7,1 %) ja Helsingissä (+3,4 %). Lastensuojeluilmoituksista yli neljä viidestä oli viranomaisen tekemiä. Pääkaupunkiseudulla viranomaisen tekemien lastensuojeluilmoitusten osuus oli 80,8-85,0 prosenttia, muissa kaupungeissa 73,4–82,1 prosenttia. Viranomaisista eniten ilmoituksia tekivät terveyspalvelut. (Liitteet 3C/1 ja 4E)

Kuvio 2. Lastensuojeluilmoitusten lukumäärä vuosina 2015–2019

Lastensuojelulaki velvoittaa kuntia pitämään rekisteriä lastensuojeluilmoituksista. Rekisteriin täytyy kirjata lastensuojeluilmoitusten lukumäärätietojen lisäksi muun muassa syyt, joiden perusteella ilmoitukset on tehty. Taulukossa 3 on esitetty kuutoskaupungeissa vuoden 2019 aikana tehdyt lastensuojeluilmoitukset sosiaalityöntekijän arvioiman tärkeimmän ilmoituksen syyn mukaan. Eniten ilmoituksia oli kaikissa kaupungeissa tehty kehitystä vaarantavien olosuhteiden perusteella.

Taulukko 3. Vuoden 2019 aikana tehdyt lastensuojeluilmoitukset syyn mukaan

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Lastensuojeluilmoitukset yhteensä	17 183	8 739	10 772	6 956	4 441	7 740	55 831
01 Lapsen hoidon ja huolenpidon tarve (%)	10,3	12,6	17,8	13,2	14,6	17,5	13,8
02 Kehitystä vaarantavat olosuhteet (%)	57,6	46,5	44,7	58,0	60,5	49,1	52,5
03 Lapsen oma käyttäytyminen (%)	32,1	40,9	37,5	28,8	24,8	33,4	33,7

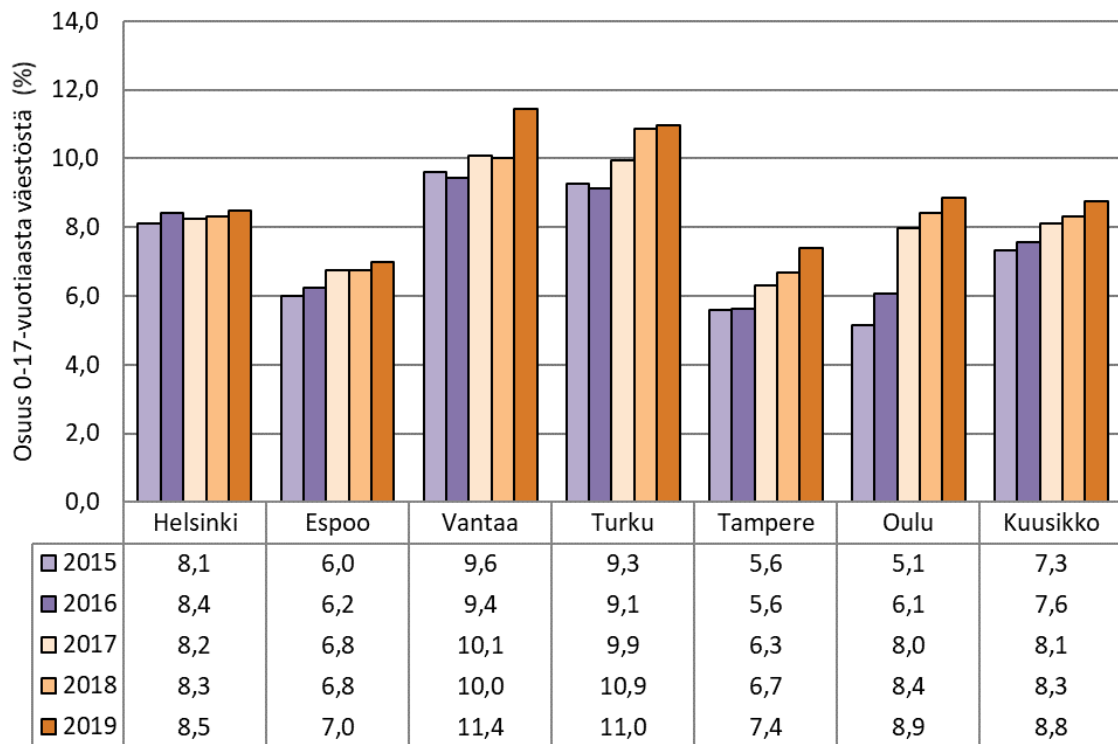
Samasta lapsesta ja tilanteesta voidaan vuoden aikana tehdä lastensuojeluilmoitus useaan kertaan ja lastensuojeluilmoituksen samasta lapsesta voi tehdä useampi eri ilmoittaja. Vuonna 2019 kuutoskaupungeissa tehtiin keskimäärin 1,9 lastensuojeluilmoitusta lasta kohden. Osa lastensuojeluilmoituksen kohteena olleista lapsista on jo ennestään lastensuojelun asiakkaana.

Vuonna 2019 keskimäärin 8,8 prosenttia kuutoskaupunkien 0–17-vuotiaista oli lastensuojeluilmoituksen kohteena. Osuus oli korkein Vantaalla (11,4 %) ja Turussa (11,0 %). Taulukossa 4 on tarkasteltu lastensuojeluilmoituksen kohteena olleiden lasten lukumäärää suhteessa saman ikäiseen väestöön ikäryhmittäin vuonna 2019. Lastensuojeluilmoituksen kohteena olleiden väestöosuus nousee yläkouluun siirryttäessä. Kuutoskaupunkien 13–15-vuotiaista keskimäärin 11,8 prosenttia oli lastensuojeluilmoituksen kohteena vuonna 2019. 16–17-vuotiaiden kohdalla väestöosuus oli vielä suurempi, 14,9 prosenttia.

Taulukko 4. Lastensuojeluilmoituksen kohteena vuonna 2019 olleiden lasten osuus saman ikäisestä väestöstä ikäluokittain

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Lastensuojeluilmoituksen kohteena olleiden osuus väestöstä (%)							
0–17-vuotiaat yhteensä	8,5	7,0	11,4	11,0	7,4	8,9	8,8
0–2-vuotiaat	4,9	4,6	5,9	8,0	5,2	6,2	5,4
3–6-vuotiaat	6,4	5,9	9,0	9,4	6,2	7,2	7,0
7–12-vuotiaat	8,3	6,3	10,6	9,9	7,3	8,0	8,2
13–15-vuotiaat	11,7	10,1	15,0	13,1	10,0	11,8	11,8
16–17-vuotiaat	15,7	9,9	22,6	19,0	9,8	13,7	14,9
Lastensuojeluilmoituksen kohteena olleet lapset	9 313	4 532	5 508	3 196	2 801	3 913	29 263
<i>Lastensuojeluilmoituksia lasta kohden keskimäärin</i>	<i>1,8</i>	<i>1,9</i>	<i>2,0</i>	<i>2,2</i>	<i>1,6</i>	<i>2,0</i>	<i>1,9</i>

Kuvio 3. Lastensuojeluilmoitusten kohteena olleiden lasten osuus 0–17-vuotiaasta väestöstä vuosina 2015–2019

3.1.2 Palvelutarpeen arviointi

Kun lastensuojeluasia on tullut vireille, sosiaalityöntekijän tai muun lastensuojelun työntekijän on arvioitava välittömästi lapsen mahdollinen kiireellinen lastensuojelun tarve. Lastensuojeluasian vireille tulon jälkeen on tehtävä sosiaalihuoltolain 36 §:n mukainen palve-

lutarpeen arviointi, ellei arvioinnin tekeminen ole ilmeisen tarpeetonta. Palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä selvitetään lastensuojelun tarve, ellei asia ole selvästi luonteeltaan sellainen, ettei lastensuojelun tukitoimia tarvita. Arvio on aloitettava viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä asian vireille tulosta ja sen on valmistuttava viimeistään kolmen kuukauden kuluessa vireille tulosta. Lastensuojelun asiakkuus alkaa, mikäli sosiaalityöntekijä toteaa palvelutarpeen arvioinnin perusteella, että lapsi tarvitsee lastensuojelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia (417/2007 § 26-27).

Kuutoskaupungeissa tehtiin vuonna 2019 yhteensä 16 233 palvelutarpeen arviota, jossa selvitettiin lastensuojelun tarve. Arvio tehtiin yhteensä 14 002 lapselle. Tämä oli 4,2 prosenttia kaikista kuutoskaupunkien 0–17-vuotiaista lapsista. Palvelutarpeen arvioita tehtiin suhteellisesti eniten 13–17-vuotiaille. Lastensuojelun tarve todettiin yhteensä 3 323 palvelutarpeen arviossa, kunnasta riippuen 9-30 prosentissa arvioita. (Liite 3C/2)

Taulukko 5. Palvelutarpeen arviot, joissa on selvitetty lastensuojelun tarve, ikäryhmittäin vuonna 2019

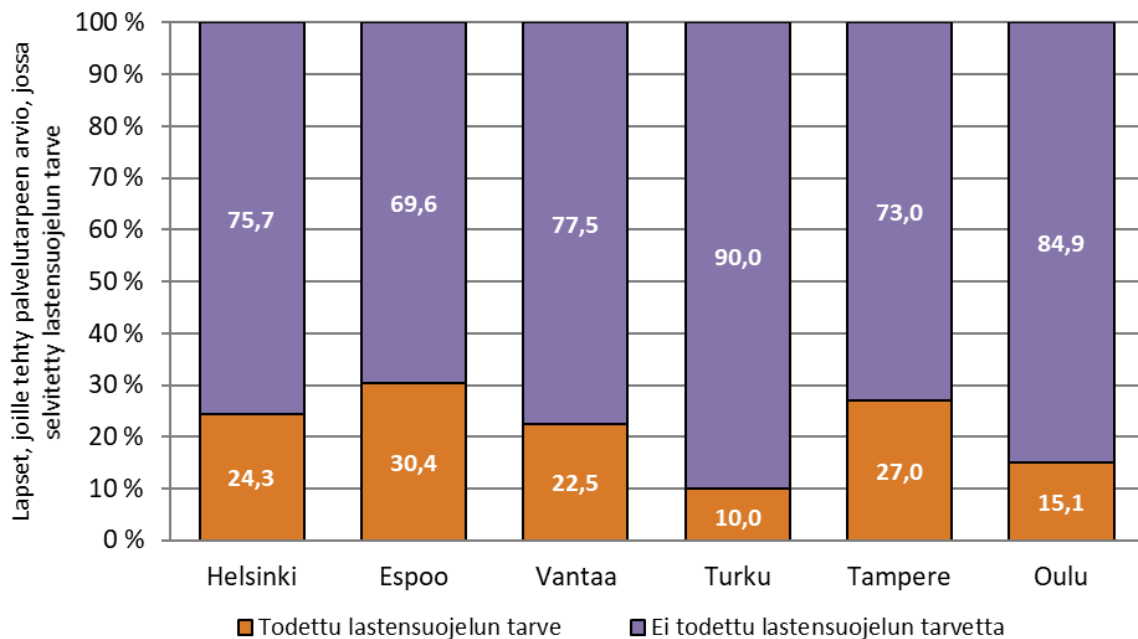
	Helsinki	Espoo	Vantaa ³	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
<i>Lasten, joille tehty palvelutarpeen arvio¹, osuus väestöstä (%)</i>							
0–17-vuotiaat yhteensä	5,8	2,1	3,2	5,1	3,4	4,4	4,2
0–2-vuotiaat	4,2	1,3	2,2	4,0	2,4	3,2	3,1
3–6-vuotiaat	5,6	1,9	2,8	4,8	2,9	3,6	3,9
7–12-vuotiaat	6,4	2,1	3,2	4,8	3,5	4,2	4,3
13–15-vuotiaat	6,6	2,7	3,6	5,7	4,2	5,8	4,9
16–17-vuotiaat	6,5	2,5	4,3	7,2	4,6	6,3	5,2
Lasten lukumäärä	6 417	1 345	1 518	1 477	1 287	1 958	14 002
<i>Muutos 2018–2019 (%)</i>	2,3	0,7	0,3	1,9	20,8	9,3	4,3
Palvelutarpeen arviot yhteensä^{1 2 3}	7 539	1 449	1 518	1 573	2 081	2 073	16 233
Arviot, joissa todettu lastensuojelun tarve	1 613	440	344	147	482	297	3 323
<i>Arviot, joissa todettu lastensuojelun tarve (%)</i>	21,4	30,4	22,7	9,3	23,2	14,3	20,5

¹ Vuoden aikana valmiiksi tehtyjen palvelutarpeen arvioiden määrä. Mukana vain ne arviot, joissa selvitetty lastensuojelun tarve.

² Samaa lasta koskien on voitu tehdä useampi kuin yksi arvio.

³ Vantaan osalta arvioiden kokonaismäärää ei ole saatavilla, vaan luvut ovat arvion kohteena olleiden lasten määrää.

Kuvio 4. Lapset, joille on vuoden 2019 aikana tehty palvelutarpeen arvio (jossa on selvitetty lastensuojelun tarve) sen mukaan, onko todettu lastensuojelun tarve

Palvelutarpeenarvioiden prosessoinnissa ja tilastoinnissa on eroja kuntien välillä.

Helsingissä palvelutarpeen arvioinniksi tilastoidaan sosiaalihuoltolain mukaisesti kaikki tarvittavassa laajuudessa tehdyt palvelutarpeen arvioinnit lapsikohtaisesti.

Espoossa palvelutarpeen arvio avataan niille asiakkaille, joille on ensiarviotapaamisen tai -puhelun perusteella todettu tarve tehdä palvelutarpeen arvio. Luvuissa ei siis ole asiakkaita, joita on kontaktoitu, mutta joille ei ole sen jälkeen ollut tarvetta tehdä palvelutarpeen arvio.

Vantaalla palvelutarpeen arvioinnit on tilastoitu lapsikohtaisesti, arvioiden kokonaismäärää ei ole saatavilla. Tilastoituna ovat varsinaiset 3 kuukauden aikana tehdyt palvelutarpeen arvioinnit.

Turussa päätös palvelutarpeen arvioinnista tehdään sosiaalipäivystyksessä. Kaikissa aloitetuissa palvelutarpeen arvioinnissa arvioidaan myös lastensuojelun tarve. Luvuissa ei siis ole asiakkaita, joita on kontaktoitu, mutta joille ei ole sen jälkeen ollut tarvetta tehdä palvelutarpeen arviota.

Tampereella perhepalveluiden sosiaaliasemilla aloitetaan palvelutarpeen arviointi, kun on todettu ensikontaktin jälkeen tarve tehdä palvelutarpeen arviointi.

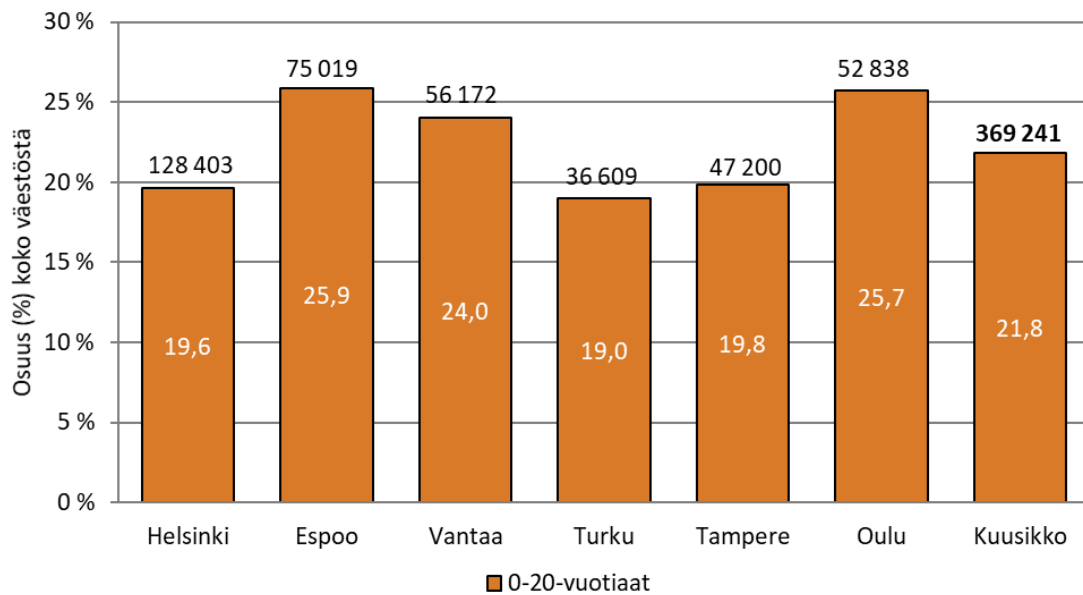
Oulun luvussa ovat mukana kaikki alle 18-vuotiaille tehdyt palvelutarpeen arviot. Osa tehdään lastensuojelussa ja osa muissa sosiaalityön yksiköissä.

3.2 0-20-vuotias väestö kuutoskaupungeissa

Vuonna 2019 voimassa olleessa lastensuojelulaissa lapsena pidetään alle 18-vuotiasta ja nuorena 18–20-vuotiasta.

Kuviossa 5 on kuvattu kunnittain 0-20-vuotiaan väestön osuuksia kuutoskaupungeissa vuoden 2019 lopussa. Kuutoskaupungeissa oli vuoden 2019 lopussa yhteensä 396 241 0-20-vuotiasta. 0-20-vuotiaiden väestöosuudet kuntien koko väestöstä vaihtelivat Turun, Helsingin ja Tampereen hieman alle viidenneksestä Espoon ja Oulun hieman yli neljännekseen. Vantaalla hieman alle neljännes väestöstä oli 0-20-vuotiaita.

Kuvio 5. 0-20 vuotiaan väestön osuus koko väestöstä sekä 0-20-vuotiaiden lukumäärä kuutoskaupungeissa vuonna 2019

3.3 Lastensuojelun asiakkaat

3.3.1 Lastensuojelun asiakasmäärät

Lastensuojelun asiakkaana oli kuutoskaupungeissa vuonna 2019 yhteensä 19 075 lasta. Avohuollon asiakkaana oli 16 308 lasta ja sijoitettuna 5 614 lasta. Lisäksi kuutoskaupungeissa (pl. Vantaa) 18–20-vuotiaita nuoria oli jälkihuollossa 1 911. Yhteensä lastensuojelun 0–20-vuotiaita asiakkaita oli kuutoskaupungeissa 21 149.

Lastensuojelun asiakasmäärä kasvoi vuodesta 2019 Vantaalla (+5,0 %), Oulussa (+4,2 %) ja Tampereella (+2,8 %). Asiakasmäärä laski Turussa (-8,8 %), Helsingissä (-2,5 %) ja Espoossa (-1,5 %). Vuoteen 2015 ja sitä aiempiin vuosiin verrattuna avohuollon asiakasmäärä ja sitä myöten lastensuojelun kokonaisasiakasmäärä on kaikissa kaupungeissa vähentynyt selvästi 1.4.2015 voimaan astuneiden lakimuutosten vuoksi. Nyt lastensuojelun asiakkuus alkaa, mikäli palvelutarpeen arvioinnin perusteella todetaan tarve lastensuojelun palveluille, kun aiemmin asiakkuus alkoi jo silloin, kun ryhdyttiin selvittämään lastensuojelun tarvetta. Lisäksi osa aiemmin lastensuojelun alle kuuluneista palveluista on nykyisin mahdollista saada yleisen sosiaalihuollon kautta ilman lastensuojelun asiakkuutta. (Liite 4A)

Taulukko 6. Lastensuojelun asiakkaiden kokonaismäärä sekä avohuollon asiakkaana, sijoitettuna olleet lapset ja jälkihuollon piirissä olleet nuoret vuonna 2019

	Helsinki	Espoo	Vantaa ³	Turku ⁴	Tampere	Oulu	Kuusikko
0–17-vuotiaat asiakkaat yhteensä¹	5 619	2 793	4 155	1 745	2 056	2 707	19 075
<i>Muutos 2018-2019 (%)</i>	<i>-2,5</i>	<i>-1,5</i>	<i>5,0</i>	<i>-8,8</i>	<i>2,8</i>	<i>4,2</i>	<i>0,0</i>
0–20-vuotiaat asiakkaat yhteensä²	6 629	3 146	4 395	1 945	2 128	2 906	21 149
<i>Muutos 2018-2019 (%)</i>	<i>-4,1</i>	<i>-1,0</i>	<i>5,0</i>	<i>-8,2</i>	<i>-3,6</i>	<i>4,0</i>	<i>-1,2</i>
Avohuollon asiakkaat, 0–17v. ³	4 504	2 444	4 121	1 360	1 645	2 234	16 308
Sijoitetut lapset, 0–17v.	1 921	751	945	692	645	660	5 614
Jälkihuollossa olleet nuoret, 18–20v.	861	359	..	253	178	260	1 911

¹ Luvussa mukana kaikki vuoden aikana lastensuojelun asiakkaana olleet lapset (0–17 v.) henkilötunnus kertaalleen. Luvussa eivät ole mukana nuoret (18–20 v.). Sama lapsi on voinut olla vuoden aikana avohuollon asiakkaana, sijoitettuna ja/tai jälkihuollon asiakkaana.

² Luvussa mukana kaikki vuoden aikana lastensuojelun asiakkaana olleet lapset ja nuoret (0–20 v.) henkilötunnus kertaalleen.

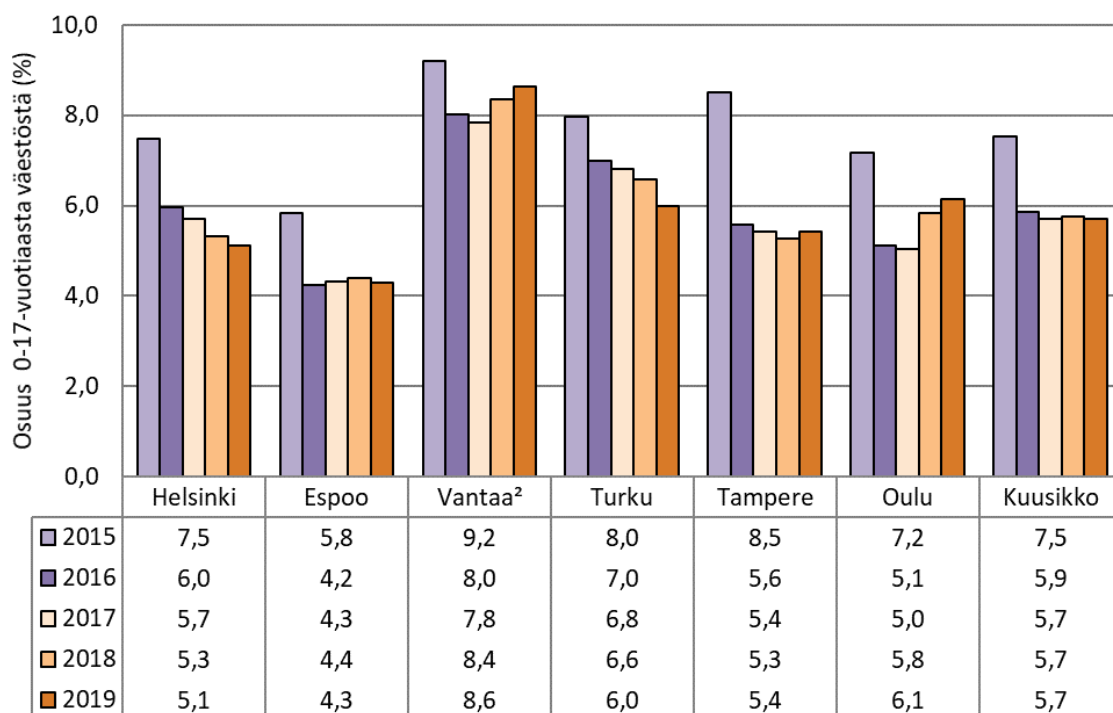
³ Vantaan avohuollon asiakkaissa on mukana sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja saaneita lapsia.

⁴ Lastensuojeluasiakkuuksia on siirtynyt erityisen tuen asiakkuuksiin organisaatiomuutoksen yhteydessä liittyen sosiaalihuoltolain uudistukseen vuonna 2015.

.. Tietoa ei ole saatavissa.

Kuviossa 6 on kuvattu lastensuojelun asiakasmäärän kehitystä suhteessa saman ikäiseen väestöön vuosina 2015–2019. Edellä mainittu lastensuojelun asiakkuuden määritelmän muutos vaikutti myös väestöosuksiin, jotka laskivat vuosina 2015–2016 selvästi. Väestöosuudet ovat kaupungista riippuen hieman laskeneet tai nousseet vuodesta 2017 eteenpäin. Kuutoskaupunkien keskimääräinen osuus on pysynyt muuttumattomana vuodesta 2017 vuoteen 2019. Vuonna 2019 kuutoskaupunkien 0–17-vuotiaista 5,7 prosenttia oli lastensuojelun asiakkaana. Osuus oli matalin Espoossa (4,3 %) ja korkein Vantaalla (8,6 %).

Kuvio 6. Lastensuojelun 0–17-vuotiaiden asiakkaiden osuus saman ikäisestä väestöstä vuosina 2015–2019¹

¹ Lastensuojelun asiakkuuden määritelmä muuttui 1.4.2015, mistä johtuen avohuollon ja samalla koko lastensuojelun asiakasmäärä väheni merkittävästi.

² Vantaan avohuollon asiakkaissa on mukana sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja saaneita lapsia.

3.3.2 Asiakassuunnitelmat

Lastensuojelulaki edellyttää, että lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle tehdään asiakassuunnitelma (417/2007 § 30). Asiakassuunnitelmaan kirjataan ne olosuhteet ja asiat, joihin pyritään vaikuttamaan, lapsen ja hänen perheensä tuen tarve, palvelut ja muut tukitoimet, joilla tuen tarpeeseen pyritään vastaamaan, sekä arvioitu aika, jonka kuluessa tavoitteet pyritään toteuttamaan.

Asiakassuunnitelma laaditaan yhteistyössä viranomaisen sekä lapsen ja hänen huoltajiensa kanssa. Se on tärkeä asiakirja sekä työntekijälle että asiakkaalle, sillä se perustelee kaikille osapuolille, miksi lasta on tarpeen suojella, sekä antaa tiedon missä asiassa ja millä keinoin pyritään muutokseen. Asiakassuunnitelman tekeminen huolellisesti, siihen aikaa käyttäen ja yhteisesti suunnitellen on edellytys lapsen ja hänen perheensä tukemiselle ja auttamiselle. Asiakassuunnitelma laaditaan myös huostaanotetun lapsen vanhemmille. Suunnitelma laaditaan tarvittaessa yhteistyössä muun sosiaali- ja terveydenhuollon kuten päihde- ja mielenterveyshuollon kanssa.

Kuutoskaupunkien asiakassuunnitelmien lukumäärätietoja on koottu liitteeseen 3C/2. Asiakassuunnitelmien vertailu on haasteellista johtuen muun muassa kaupunkien erilaisista asiakastietojärjestelmistä. Eri kunnista kerätyt tiedot eivät ole täysin vertailukelpoisia.

3.4 Kokonaiskustannukset

Lastensuojelun kokonaiskustannukset olivat kuutoskaupungeissa 400,5 miljoonaa euroa vuonna 2019. Deflatoidut kustannukset nousivat edellisvuodesta lähes kaikissa kuutoskaupungeissa: Vantaalla (+10,1 %), Oulussa (+9,1 %), Helsingissä (+8,1 %), Espoossa (+5,2 %) ja Tampereelle (+4,5 %). Turussa kustannukset laskivat (-2,0 %) edellisvuodesta. Viimeisen neljän vuoden aikana lastensuojelun kustannukset ovat kokonaisuudessaan nousseet kaikissa kuutoskaupungeissa. (Liite 4D/1)

Suurin osa lastensuojelun kustannuksista syntyy lasten sijoituksista. Sijoitusten osuus kustannuksista vaihteli vuonna 2019 Oulun 69,1 prosentista Helsingin 83,3 prosenttiin. Luvussa 5.7 on tarkasteltu tarkemmin sijoitusten kustannuksia. Sijoitusten hoitomuodot vaikuttavat lastensuojelun kokonaiskustannuksiin. Suurimmat kustannukset syntyvät kaikissa kaupungeissa laitoshoidosta – mitä suurempi on laitoshoidon osuus, sitä suuremmat ovat sijoitusten kustannukset.

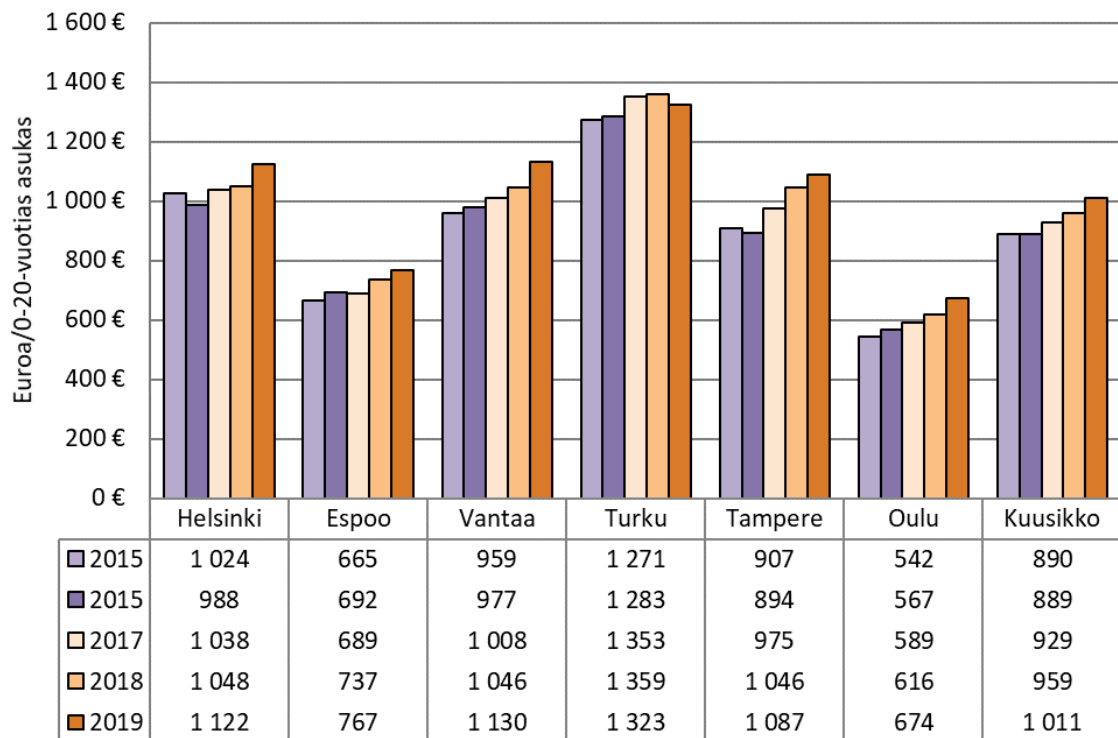
Taulukko 7. Lastensuojelun vuoden 2019 kokonaiskustannusten erittely avohuollon ja sijoitusten kustannuksiin sekä deflatoitujen kustannusten muutos vuodesta 2018

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Kokonaiskustannukset (€)	144 125 615	57 519 523	63 501 008	48 445 732	51 301 499	35 591 770	400 485 147
Avohuollon kustannukset	24 083 244	11 067 236	13 746 442	8 424 167	13 582 499	10 995 137	81 898 725
Sijoitusten kustannukset	120 042 371	46 452 287	49 754 566	40 021 565	37 719 000	24 596 633	318 586 422
josta toimeksiantoon perustuva perhehoito	31 050 994	7 396 131	10 512 727	9 301 119	8 881 000	13 159 951	80 301 923
Kokonaiskustannukset (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Avohuollon kustannukset	16,7	19,2	21,6	17,4	26,5	30,9	20,4
Sijoitusten kustannukset	83,3	80,8	78,4	82,6	73,5	69,1	79,6
Muutos 2018–2019 (% defl.)¹							
Kokonaiskustannukset	8,1	5,2	10,1	-2,0	4,5	9,1	6,3
Avohuollon kustannukset	-1,0	-7,9	16,9	-5,4	-1,0	17,5	4,5
Sijoitusten kustannukset	10,1	8,8	8,3	-1,3	1,8	5,8	6,7
Toimeksiantoon perustuva perhehoito	6,0	-0,2	2,9	-3,8	-22,4	2,7	-0,7

¹ Vuoden 2018 kustannukset on korotettu vuoden 2019 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle.

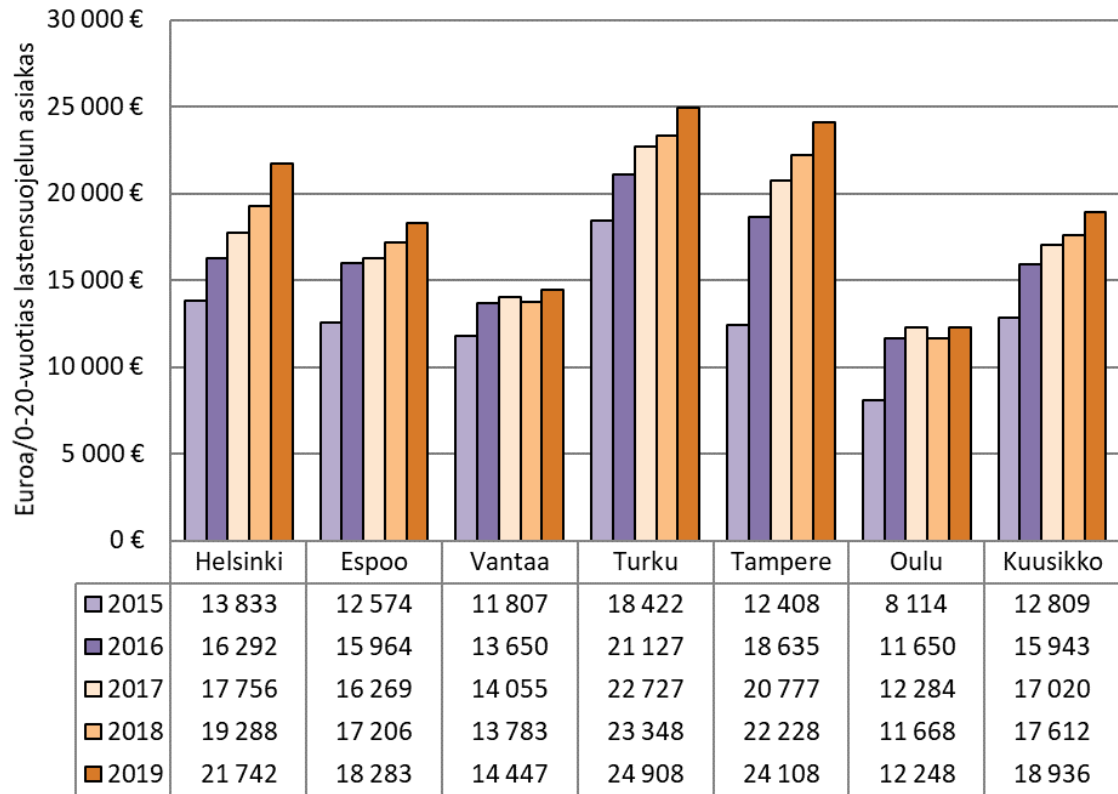
Kuviossa 7 on tarkasteltu lastensuojelun kokonaiskustannuksia suhteessa 0–20-vuotiaaseen väestöön. Lastensuojelun kokonaiskustannukset 0–20-vuotiasta asukasta kohden vuonna 2019 vaihtelivat Oulun 674 eurosta Turun 1 323 euroon. Kustannukset asukasta kohden ovat kääntyneet kaikissa kuutoskaupungeissa pieneniseen kasvuun vuodesta 2017 eteenpäin. Vuonna 2019 ainoastaan Turussa kustannukset hieman laskivat edellisvuoteen verrattuna.

Kuvio 7. Lastensuojelun kokonaiskustannukset 0–20-vuotiasta asukasta kohden vuosina 2015–2019 (korotettuna vuoden 2019 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle)

Kuviossa 8 on esitetty lastensuojelun kokonaiskustannukset suhteessa 0–20-vuotiaisiin lastensuojelun asiakkaisiin. Kustannukset 0–20-vuotiasta asiakasta kohden vaihtelivat vuonna 2019 Oulun 12 248 eurosta Turun 24 908 euroon. Asiakaskohtaisten kustannukset ovat nousseet vuosittain. Voimakkainta kustannusten kasvu on ollut vuosina 2015-2016 sekä 2018-2019. Voimakasta kasvua heti vuoden 2015 jälkeen selittää lastensuojelun asiakkuuden määritelmän muutos 1.4.2015, minkä seurauksena avohuollon ja samalla koko lastensuojelun asiakasmäärä väheni merkittävästi.

Kuvio 8. Lastensuojelun kokonaiskustannukset 0–20-vuotiaasta lastensuojelun asiakasta kohden vuosina 2015–2019 (korotettuna vuoden 2019 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalityötoimelle)¹

¹ Lastensuojelun asiakkuuden määritelmä muuttui 1.4.2015, mistä johtuen avohuollon ja samalla koko lastensuojelun asiakasmäärä väheni merkittävästi. Vuoden 2015 osalta suhteutus on tehty uuden määritelmän mukaiseen asiakasmäärään, mutta kustannuksissa on mukana myös muita kuin uuden määritelmän mukaisia kustannuksia.

4 AVOHUOLTO

Lastensuojelun avohuollon tukitoimien tarkoituksena on edistää ja tukea lapsen myönteistä kehitystä sekä tukea ja vahvistaa vanhempien, huoltajien ja lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavien henkilöiden kasvatuskyyä ja -mahdollisuuksia. Niihin on ryhdyttävä viipymättä, kun lastensuojelun tarve on todettu. Avohuollon tukitoimet ovat ensisijaisia huostaanottoon ja sijaishuoltoon nähden. Lapsen ja perheen tilanteeseen sopivia tukimuotoja tulee järjestää lapsen tarpeita vastaavasti ja yksilökohtainen tilanne huomioiden.

Laissa mainittuja avohuollon tukitoimia ovat (417/2007 § 36):

- 1) tuki lapsen ja perheen ongelmatilanteen selvittämiseen;
- 2) lapsen taloudellinen ja muu tukeminen koulunkäynnissä, ammatin ja asunnon hankinnassa, työhön sijoittumisessa, harrastuksissa, läheisten ihmissuhteiden ylläpitämisessä sekä muiden henkilökohtaisten tarpeiden tyydyttämisessä;
- 3) lapsen kuntoutumista tukevat hoito- ja terapiapalvelut;
- 4) tehostettu perhetyö;
- 5) perhekuntoutus; sekä
- 6) muut lasta ja perhettä tukevat palvelut ja tukitoimet.

Lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle ja perheelle voidaan edelleen järjestää tukitoimia, joista oli aiemmin säädetty lastensuojelulaissa, mutta 1.4.2015 alkaen sosiaalihuoltolaissa. Näitä ovat tukihenkilö ja -perhe, perhetyö, vertaisryhmätoiminta sekä loma- ja virkistystoiminta (Lastensuojelun käsikirja 2019; Hämeen-Anttila 2017, 231-232).

4.1 Avohuollon asiakkaat

Lastensuojelun avohuollon asiakkaana oli kuutoskaupungeissa vuoden 2019 aikana yhteensä 16 308 lasta. Edellisvuoteen verrattuna asiakasmäärä nousi Vantaalla (+7,8 %) ja Oulussa (+2,9 %) ja laski Turussa (-11,0 %), Helsingissä (-3,3 %), Espoossa (-1,6 %) ja Tampereella (-0,8 %).

Avohuollon asiakasmäärä on laskenut kaikissa kuutoskaupungeissa viimeisen viiden vuoden aikana. Vuonna 2014 kuutoskaupungeissa oli avohuollon asiakkaana vielä yli 27 000 lasta ja vuonna 2015 noin 21 000 lasta (Liite 4A/1). Asiakasmäärän lasku selittyy 1.4.2015 voimaan astuneilla lainsäädännön muutoksilla. Osa aiemmin lastensuojelun alle kuuluneista palveluista on nykyisin mahdollista saada yleisen sosiaalihuollon kautta ilman lastensuojelun asiakkuutta. Lisäksi asiakkuus ei enää ala siitä, kun aloitetaan lastensuojelutarpeen selvitys, vaan vasta siinä tapauksessa, että palvelutarpeen arvioissa todetaan tarve lastensuojelun palveluille.

Taulukossa 8 on esitetty lastensuojelun avohuollon asiakasmäärät sekä heidän osuutensa saman ikäisestä väestöstä. Kuutoskaupunkien 0–17-vuotiaasta väestöstä 4,9 prosenttia oli lastensuojelun avohuollon asiakkaana vuonna 2019. Osuus vaihteli Espoon 3,8 prosentista Vantaan 8,6 prosenttiin. Avohuollon asiakkaana olevien osuus väestöstä kasvaa iän myötä. Kuutoskaupunkien 0–2-vuotiaista avohuollon asiakkaana oli 2,9 prosenttia, mutta 16–17-vuotiaista 7,9 prosenttia.

Taulukko 8. Lastensuojelun avohuollon asiakkaana vuoden aikana olleiden lukumäärä ikäryhmittäin vuonna 2019

	Helsinki	Espoo	Vantaa ¹	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Vuoden aikana avohuollon asiakkaana olleet							
0–17-vuotiaat yhteensä	4 504	2 444	4 121	1 360	1 645	2 234	16 308
0–2-vuotiaat	482	233	301	152	182	224	1 574
3–6-vuotiaat	891	469	704	253	273	441	3 031
7–12-vuotiaat	1 566	880	1 546	402	509	712	5 615
13–15-vuotiaat	930	501	921	267	316	431	3 366
16–17-vuotiaat	635	361	649	286	365	426	2 722
<i>Muutos 2018–2019 (%)</i>	-3,3	-1,6	7,8	-11,0	-0,8	2,9	-0,1
Vuoden aikana avohuollon asiakkaana olleiden osuus väestöstä (%)							
0–17-vuotiaat yhteensä	4,1	3,8	8,6	4,7	4,3	5,1	4,9
0–2-vuotiaat	2,6	2,4	3,9	3,1	2,9	3,7	2,9
3–6-vuotiaat	3,4	3,2	6,4	3,7	3,1	4,6	3,9
7–12-vuotiaat	4,2	3,8	9,3	4,1	3,9	4,5	4,9
13–15-vuotiaat	5,6	4,7	11,7	5,8	5,3	5,6	6,3
16–17-vuotiaat	5,9	5,4	12,9	9,1	9,4	8,6	7,9

¹ Vantaan avohuollon asiakkaissa on mukana sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja saaneita lapsia.

4.1.1 Alkaneet ja päättyneet asiakkuudet

Lastensuojelun asiakkuuden määritelmän muutoksen jälkeen 1.4.2015 myös alkaneet lastensuojelun avohuollon asiakkuudet vähenivät selvästi. Viime vuosina asiakasmäärien lasku on jatkunut edelleen osassa kuutoskaupungeissa, mutta osassa myös kääntynyt pie-noiseen kasvuun. Vaikka asiakasmäärät ovat silti kaikissa kunnissa alhaisempia kuin ennen lakimuutosta, ei itse työmäärä ole vastaavalla tavalla vähentynyt. Lastensuojelussa tehdään paljon palvelutarpeen arvioita, jotka eivät näy lastensuojelun asiakasmäärässä. Vuoden 2019 aikana kuutoskaupungeissa tehtiin yhteensä noin 16 233 palvelutarpeen arviota, joissa selvitettiin lastensuojelun tarve. Lastensuojelun tarvetta joudutaan selvittämään vä-hintään yhtä usein kuin ennenkin.

Taulukko 9. Vuoden aikana alkaneiden uusien avohuollon asiakkuuksien lukumäärä ja väes-töosuudet ikäryhmittäin vuonna 2019

	Helsinki	Espoo	Vantaa ¹	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Vuoden 2019 aikana alkaneiden asiakkuuksien osuus väestöstä (%)							
0–17-vuotiaat yhteensä	1,4	1,4	..	1,5	1,3	1,6	1,5
0–2-vuotiaat	1,5	1,4	..	1,6	1,6	2,0	1,6
3–6-vuotiaat	1,2	1,2	..	1,2	0,9	1,3	1,1
7–12-vuotiaat	1,3	1,3	..	1,2	1,1	1,4	1,3
13–15-vuotiaat	2,0	2,0	..	1,9	1,5	1,9	1,9
16–17-vuotiaat	1,7	1,9	..	2,1	1,7	1,8	1,8
Uudet asiakkuudet vuonna 2019	1 586	937	..	432	482	712	4 149
Uudet asiakkuudet vuonna 2018	1 453	1 018	..	513	478	662	4 124
<i>Muutos 2018–2019 (%)</i>	9,2	-8,0	..	-15,8	0,8	7,6	0,6
Vuoden 2019 aikana tehdyt palvelutarpeen arviot	7 539	1 449	1 518	1 573	2 081	2 073	16 233

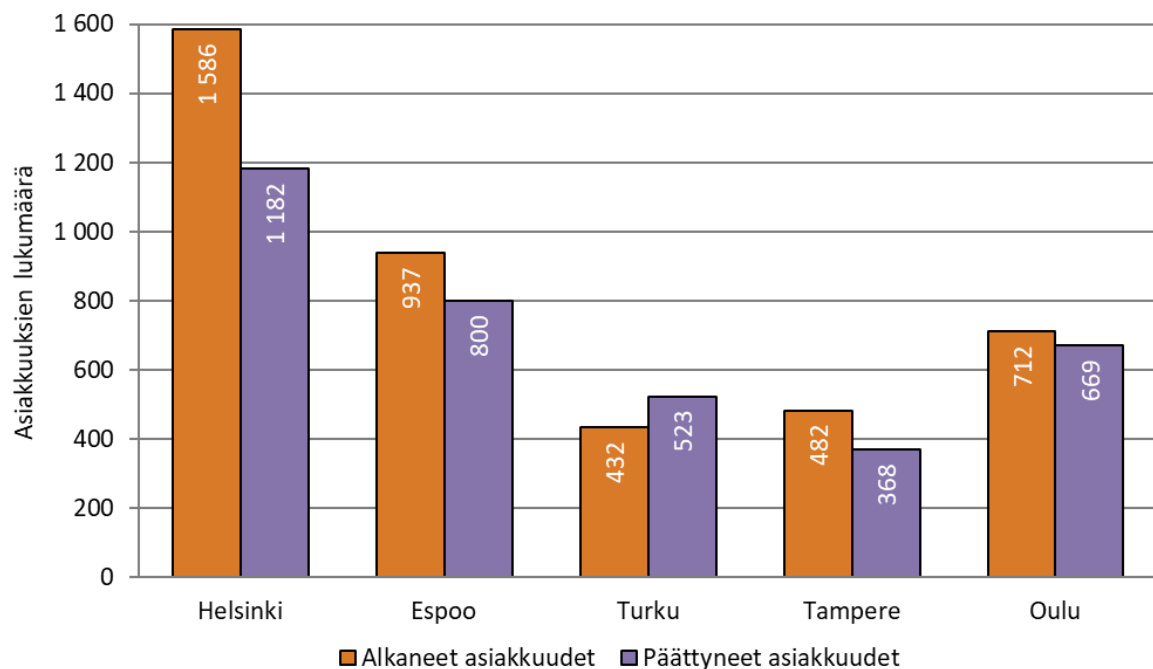
.. Tietoa ei ole saatavissa.

Sosiaalihuoltolain mukaan (34 §) asiakkuus päättyy, kun sosiaalihuollon asiakasasiakirjaan merkitään tiedoksi, että sosiaalihuollon järjestämiselle ei ole perustetta. Käytännössä asiakkuuden päättämisestä informoidaan asiakasta ja asia merkitään lapsen asiakaskertomukseen ja -suunnitelmaan. Asiakirjoihin kirjataan ne seikat, joiden perusteella asiakkuuden lopettamiseen päädyttiin. Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä vastaa asiakkuuden päättämisestä (1301/2014; Lastensuojelun käsikirja 2019).

Kuviossa 9 on kuvattu vuoden 2019 aikana alkaneiden ja päättyneiden avohuollon asiakkuuksien lukumäärä. Asiakkuuksia alkoi kuutoskaupungeissa (pl. Vantaa) yhteensä 4 149. Vuonna 2019 alkaneiden asiakkuuksien määrä laski edellisvuodesta Turussa ja Espoossa ja kasvoi muissa kuutoskaupungeissa. (Liite 4A/1)

Päättyneitä asiakkuuksia oli kuutoskaupungeissa (pl. Vantaa) vuonna 2019 yhteensä 3 542.

Kuvio 9. Vuoden 2019 aikana alkaneet ja päättyneet avohuollon asiakkuudet (0–17-vuotiaat)

¹ Tietoa ei ole saatavissa Vantaalta.

4.2 Avohuollon kustannukset

Avohuollon kustannukset on tässä raportissa jaoteltu avohuollon sosiaalityön, avohuollon tukitoimien ja lastensuojelun taloudellisten tukitoimien kustannuksiin. Myös jälkihuollon kustannukset ja läheisverkostoratkaisujen kustannukset sisältyvät avohuollon kustannuksiin.

Kuutoskaupunkien avohuollon kustannukset olivat vuonna 2019 yhteensä 81,9 miljoonaa euroa. Edellisvuoteen verrattuna deflatoidut kustannukset nousivat Oulussa (+17,5 %), Vantaalla (+16,9 %) ja Tampereella (+13,1 %). Kustannukset laskivat Espoossa (-7,9 %), Turussa (-5,4 %) ja Helsingissä (-1,0 %). Suurin osa avohuollon kustannuksista syntyy avohuollon tukitoimista ja avohuollon sosiaalityöstä.

Taulukko 10. Avohuollon kustannusten jakautuminen toiminnoittain vuonna 2019 sekä deflatoitujen kokonaiskustannusten muutos vuosista 2018 ja 2015

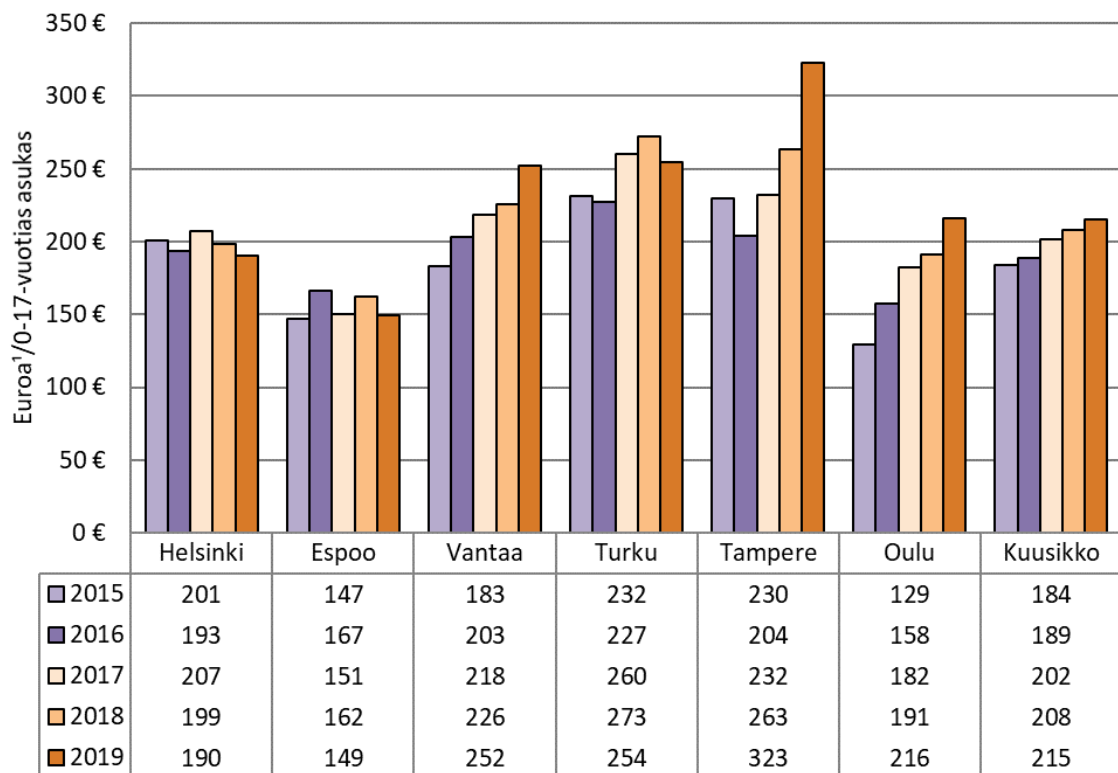
	Helsinki ¹	Espoo	Vantaa	Turku ¹	Tampere ¹	Oulu	Kuusikko
Avohuollon kokonaiskustannukset (€)	24 083 244	11 067 236	13 746 442	8 424 167	13 582 499	10 995 137	81 898 725
Lastensuojelun avohuollon sosiaalityö	7 623 975	3 688 190	3 875 610	1 781 375	2 986 000	3 173 673	23 128 824
Jälkihuollon kokonaiskustannukset	3 213 426	1 367 540	1 596 394	1 005 478	1 330 000	1 475 344	9 988 182
Avohuollon tukitoimet	12 173 249	5 394 214	7 086 053	5 126 824	8 432 000	5 210 788	43 423 128
Lastensuojelun taloudelliset tukitoimet (§35, §36)	1 072 594	358 144	455 366	510 489	834 499	810 677	4 041 769
Läheisverkostoratkaisut ¹	0	259 148	733 019	0	0	324 655	1 316 822
Avohuollon kokonaiskustannukset (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Lastensuojelun avohuollon sosiaalityö	31,7	33,3	28,2	21,1	22,0	28,9	28,2
Jälkihuollon kokonaiskustannukset	13,3	12,4	11,6	11,9	9,8	13,4	12,2
Avohuollon tukitoimet	50,5	48,7	51,5	60,9	62,1	47,4	53,0
Lastensuojelun taloudelliset tukitoimet (§35, §36)	4,5	3,2	3,3	6,1	6,1	7,4	4,9
Läheisverkostoratkaisut	0,0	2,3	5,3	0,0	0,0	3,0	1,6
<i>Kokonaiskustannukset, muutos 2018–2019 (% defl.)²</i>	<i>-1,0</i>	<i>-7,9</i>	<i>16,9</i>	<i>-5,4</i>	<i>13,1</i>	<i>17,5</i>	<i>4,5</i>
<i>Kokonaiskustannukset, muutos 2015–2019 (% defl.)</i>	<i>-0,1</i>	<i>3,9</i>	<i>42,8</i>	<i>10,3</i>	<i>23,4</i>	<i>69,4</i>	<i>17,8</i>

¹ Helsingin, Turun ja Tampereen läheisverkostoratkaisukustannukset sisältyvät perhehoidon kustannuksiin.

² Vuosien 2015 ja 2018 kustannukset on korotettu vuoden 2019 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle.

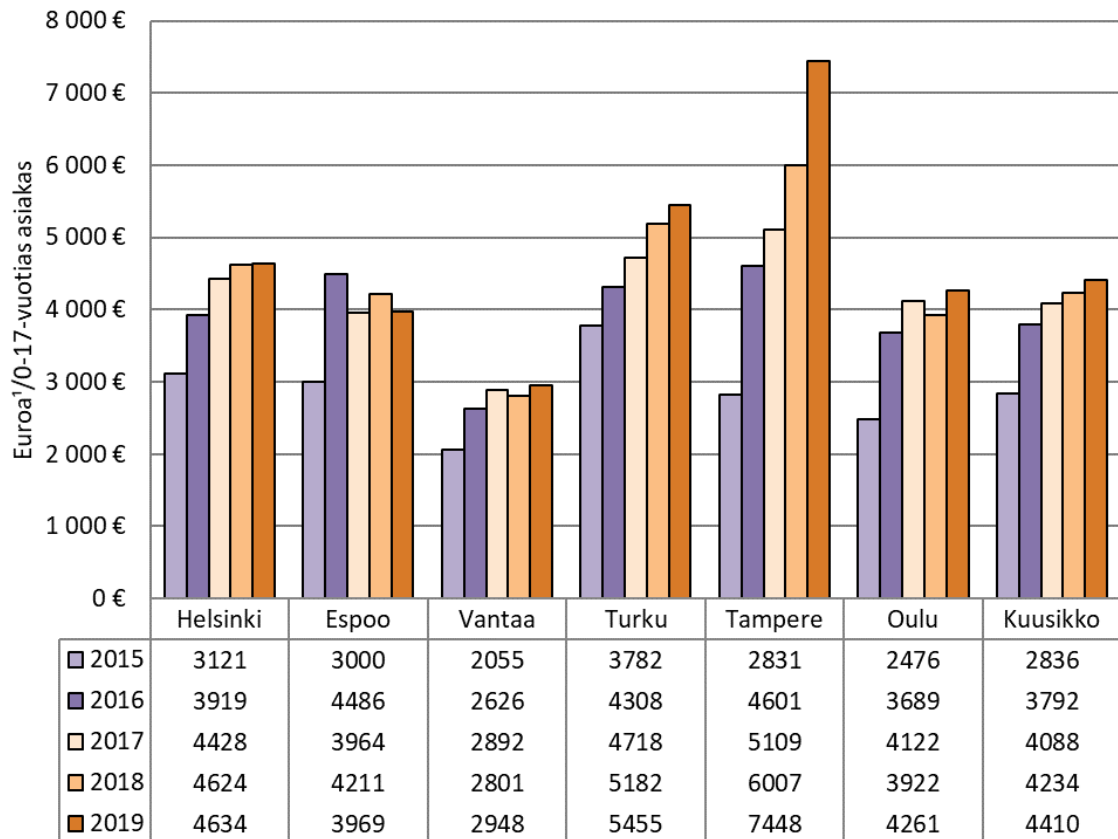
Kuviossa 10 on esitetty avohuollon kustannukset suhteutettuna 0–17-vuotiaaseen väestöön. Vuonna 2019 kustannukset asukasta kohden vaihtelivat Espoon 149 eurosta Tampereen 323 euroon. Kustannuksissa ei ole mukana jälkihuollon kustannuksia. Deflatoidut kustannukset asukasta kohden nousivat edellisvuodesta Tampereella (+22,7 %), Oulussa (+12,6 %) ja Vantaalla (+11,6 %). Kustannukset laskivat Espoossa (-8,0 %), Turussa (-6,7 %) ja Helsingissä (-4,2 %).

Kuvio 10. Avohuollon kokonaiskustannukset ilman jälkihuoltoa 0–17-vuotiaasta asukasta kohden vuosina 2015–2019 (korotettua vuoden 2019 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle)

Avohuollon kustannukset ilman jälkihuoltoa 0–17-vuotiaista avohuollon asiakasta kohden vaihtelivat Vantaan 2 948 eurosta Tampereen 7 448 euroon (Kuvio 11). Asiakaskohtaiset kustannukset nousivat edellisvuodesta Espoota lukuun ottamatta kaikissa kuutoskaupungeissa. Vuoden 2015 jälkeistä voimakasta kasvua selittää lastensuojelun asiakkuuden määritelmän muutos 1.4.2015, minkä seurauksena avohuollon asiakasmäärä väheni merkittävästi.

Kuvio 11. Avohuollon kokonaiskustannukset ilman jälkihuoltoa 0–17-vuotiaista avohuollon asiakasta kohden vuosina 2015–2019 (korotettua vuoden 2019 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle)

¹ Ilman jälkihuollon kustannuksia.

² Lastensuojelun asiakkuuden määritelmä muuttui 1.4.2015, mistä johtuen avohuollon asiakasmäärä väheni merkittävästi. Vuoden 2015 osalta suhteutus on tehty uuden määritelmän mukaiseen asiakasmäärään, mutta kustannuksissa on mukana myös muita kuin uuden määritelmän mukaisia kustannuksia.

5 SIOITETUT LAPSET

Sijoitettuihin lapsiin lasketaan mukaan lapset, joiden huostaanotto tai avohuollon sijoitus on sosiaaliviranomaisen tai hallinto-oikeuden päätökseen perustuva. Kuusikko-raportissa tarkastellaan erikseen sijoituspäätösten mukaan eriteltynä avohuollon tukitoimena sijoitettuja, kiireellisesti sijoitettuja sekä huostaanotettuja lapsia. 1.4.2015 alkaen avohuollon sijoitus on ollut mahdollinen myös silloin, kun huostaanoton edellytykset täyttyvät. Lapselle voidaan siis järjestää kiireellinen avohuollon sijoitus kiireellisen sijoituksen sijasta (Lastensuojelun käsikirja 2019). Kaikissa kuutoskaupungeissa on vuoden 2019 aikana tehty avohuollon kiireellisiä sijoituksia, mutta niiden määrää ei ole mahdollista eritellä. Avohuollon kiireelliset sijoitukset sisältyvät raportissa avohuollon tukitoimena sijoitettujen määrään.

Lapsia sijoitetaan kodin ulkopuolelle kunnan omiin laitoksiin ja ostopalvelulaitoksiin, luvvanvaraiseen perhehoitoon (ns. ammatillisiin perhekoteihin) sekä toimeksiantosopimukseen perustuvaan perhehoitoon eli sijaisperheisiin. Toimeksiantoon perustuva perhehoito pitää sisällään myös lasten sijoitukset läheisverkostoon silloin, kun lapsen sijoitus perustuu sosiaaliviranomaisen tai hallinto-oikeuden päätökseen ja kunta on tehnyt lapsen sijoituksesta toimeksiantosopimuksen perhehoitajan kanssa. Läheisverkostoon sijoitusten lisäksi lastensuojelun asiakkaiden tilannetta voidaan auttaa myös ns. läheisverkostoratkaisulla. Tällöin kyseessä ei ole lapsen sijoitus kodin ulkopuolelle vaan lapsen asuminen ja huolenpito järjestetään toisen vanhemman, sukulaisen tai muun läheisen luona huoltajusjärjestelyin (Puustinen-Korhonen 2012). Läheisverkostoratkaisut eivät sisälly Kuusikko-raportissa kodin ulkopuolelle sijoitettuihin lapsiin. Myöskään turvakoteihin sijoitetut lapset eivät ole luvuissa mukana.

5.1 Sijoitettujen lasten määrä

Kuutoskaupungeissa oli vuoden 2019 aikana kodin ulkopuolelle sijoitettuna yhteensä 5 614 lasta. Sijoitettujen lukumäärä lisääntyi edellisvuodesta kaikissa kuutoskaupungeissa Espoona lukuun ottamatta. Vuodesta 2015 kodin ulkopuolelle sijoitettujen määrä on kasvanut kuutoskaupungeissa 11,0 prosenttia. (Liite 4B)

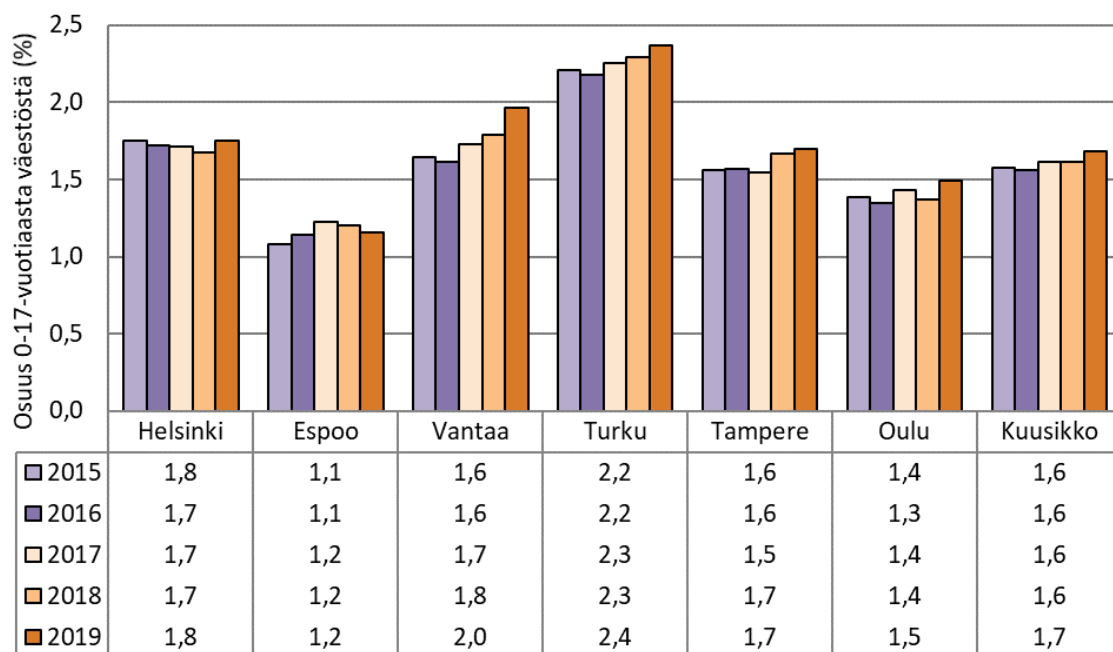
Kodin ulkopuolelle vuoden 2019 aikana sijoitettuna olleiden lasten osuus 0–17-vuotiaasta väestöstä vaihteli kuutoskaupungeissa Espoon 1,2 prosentista Turun 2,4 prosenttiin. Sijoitettujen osuus väestöstä on viimeisen viiden vuoden aikana säilynyt melko vakaana. Väestöosuus nousee iän myötä. 13–17-vuotiaista sijoitettuna on suhteessa selvästi useampi kuin nuoremmista lapsista.

Taulukko 11. Vuoden aikana kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten lukumäärä ja väestöosuudet ikäryhmittäin vuonna 2019 sekä lukumäärän muutos vuosista 2018 ja 2015

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku ¹	Tampere	Oulu	Kuusikko
Sijoitettuna olleiden osuus väestöstä (%)							
0–17-vuotiaat yhteensä	1,8	1,2	2,0	2,4	1,7	1,5	1,7
0–2-vuotiaat	0,6	0,6	0,8	1,3	0,6	0,8	0,7
3–6-vuotiaat	0,9	0,6	1,2	1,2	0,9	1,1	0,9
7–12-vuotiaat	1,5	0,9	1,8	2,0	1,6	1,3	1,4
13–15-vuotiaat	3,1	2,0	3,0	3,2	2,9	2,1	2,7
16–17-vuotiaat ¹	4,6	2,9	4,3	6,6	3,7	3,0	4,1
Sijoitetut yhteensä vuonna 2019	1 921	751	945	692	645	660	5 614
Sijoitetut yhteensä vuonna 2018	1 819	774	849	666	632	609	5 349
Sijoitetut yhteensä, muutos 2018–2019 (%)	5,6	-3,0	11,3	3,9	2,1	8,4	5,0
Sijoitetut yhteensä, muutos 2015–2019 (%)	5,9	12,1	25,7	9,5	13,2	6,5	11,0

¹ 16-17-vuotiaiden ikäluokassa Turun luvuissa mukana tukiasunnoissa asuvat nuoret (15 nuorta).

Kuvio 12. Kodin ulkopuolelle vuoden aikana sijoitettuna olleiden 0–17-vuotiaiden osuus saman ikäisestä väestöstä vuosina 2015–2019

5.2 Sijoituspäätökset

Päätökset kodin ulkopuolelle sijoitetuista lapsista voidaan jakaa sijoituksiin avohuollon tukitoimena, kiireellisiin sijoituksiin ja huostaanottoihin. Lastensuojelulaissa puhutaan sijaishuollosta, kun tarkoitetaan huostaan otetun tai kiireellisesti sijoitetun lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestämistä kodin ulkopuolella. Lapsi voidaan sijoittaa kodin ulkopuolelle myös avohuollon tukitoimena, jolloin kyseessä on aina rajallinen ja lyhyt ajanjakso, joka kirjataan asiakassuunnitelmaan (Hämeen-Anttila 2017, 234, 243).

Taulukossa 12 on tarkasteltu vuoden 2019 aikana tehtyjä sijoituspäätöksiä. Sijoituspäätöksiä tehtiin kuutoskaupungeissa yhteensä 4 285, joka oli 239 päätöstä (+5,9 %) enemmän

kuin edellisvuonna. Turussa tehtiin eniten päätöksiä sijoituksesta avohuollon tukitoimena ja Oulussa, Tampereella ja Espoossa eniten päätöksiä kiireellisistä sijoituksista.

Samasta lapsesta voidaan vuoden aikana tehdä useampikin sijoituspäätös – esimerkiksi ensin päätös kiireellisestä sijoituksesta ja sen jälkeen huostaanottopäätös. Taulukon luvut eivät siis kerro sijoitettujen lasten lukumäärää. Sijoitettujen lasten lukumäärää tarkastellaan sijoituspäätöslajeittain seuraavissa luvuissa (luvut 5.3–5.5).

Taulukko 12. Vuoden 2019 aikana tehdyt sijoituspäätökset sijoitusperusteen mukaan

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Kaikki sijoituspäätökset yhteensä	1 516	548	579	665	464	513	4 285
Sijoitus avohuollon tukitoimena	687	165	230	418	125	174	1 799
Kiireellinen sijoitus	602	281	245	199	242	282	1 851
Huostaanotto	227	102	104	48	97	57	635
Suostumukseen perustuvat	154	67	72	30	58	36	417
Hallinto-oikeuden päättämät	68	35	32	18	39	21	213
Hallinto-oikeuden hylkäämät hakemukset	0	5	1	0	1	3	10
Huostaanottojen jatkopäätökset	36	16	..	5	7	2	66
Huostaanottojen purkupäätökset ¹	193	43	..	13	53	23	325
<i>Kaikki sijoituspäätökset yhteensä (%)</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
<i>Sijoitus avohuollon tukitoimena</i>	<i>45,3</i>	<i>30,1</i>	<i>39,7</i>	<i>62,9</i>	<i>26,9</i>	<i>33,9</i>	<i>42,0</i>
<i>Kiireellinen sijoitus</i>	<i>39,7</i>	<i>51,3</i>	<i>42,3</i>	<i>29,9</i>	<i>52,2</i>	<i>55,0</i>	<i>43,2</i>
<i>Huostaanotto</i>	<i>15,0</i>	<i>18,6</i>	<i>18,0</i>	<i>7,2</i>	<i>20,9</i>	<i>11,1</i>	<i>14,8</i>

¹ Huostaanottojen lopettamispäätökset, ei raukeamiset.

.. Tietoa ei ole saatavissa.

5.3 Avohuollon tukitoimena sijoitetut lapset

Avohuollon tukitoimena tapahtuva sijoitus on tuen tarvetta arvioiva tai kuntouttava ajanjakso, ja lapsi pyritään sijoittamaan ensisijaisesti yhdessä huoltajansa kanssa. Avohuollon tukitoimena järjestettävän sijoituksen lähtökohtana on lapsen ja perheen kuntoutuminen, ei pitempiaikainen sijoitus kodin ulkopuolelle. Avohuollon sijoitus on mahdollinen myös tilanteissa, joissa esimerkiksi lapsen vanhemman sairastumisen vuoksi on tarkoituksenmukaista sijoittaa lapsi kodin ulkopuolelle (Lastensuojelun käsikirja 2019, Hämeen-Anttila 2017, 234). 1.4.2015 alkaen lapselle on voitu myös järjestää kiireellinen avohuollon sijoitus kiireellisen sijoituksen sijasta. Avohuollon kiireelliset sijoitukset sisältyvät raportissa avohuollon tukitoimena sijoitettujen määrään.

Avohuollon tukitoimena sijoitettiin kuutoskaupungeissa vuonna 2019 yhteensä 1 270 lasta eli 16 lasta (-1,2 %) vähemmän kuin edeltävänä vuonna. Avohuollon tukitoimena sijoitettujen kohdalla 0–2-vuotiaiden lasten osuus sijoitetuista on suurempi kuin kiireellisesti sijoitettujen tai huostaan otettujen lasten kohdalla. Kuntatasolla avohuollon tukitoimena sijoitettujen määrä lisääntyi edellisestä vuodesta Helsingissä ja Turussa. Vantaalla, Espoossa, Oulussa ja Tampereella avohuollon tukitoimena sijoitettujen määrä laski edellisvuodesta.

Taulukkoon 13 on kerätty myös tieto siitä, onko lapsi sijoitettu avohuollon tukitoimena yksin vai yhdessä huoltajansa kanssa. Kaikissa kuutoskaupungeissa enemmistö lapsista sijoitettiin yksin vuonna 2019. Tampereella huoltajan kanssa sijoitettuja lapsia ei ollut lainkaan.

Taulukko 13. Vuoden 2019 aikana kodin ulkopuolelle avohuollon tukitoimena sijoitetut lapset (sisältäen avohuollon kiireelliset sijoitukset). Turvakoteihin sijoitetut eivät sisälly lukuihin.

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku ¹	Tampere	Oulu	Kuusikko
Sijoitetut 0–17-vuotiaat yhteensä	446	176	162	190	115	182	1 270
joista yksin sijoitetut (%)	80,7	62,3	..	54,3	100,0	77,9	73,2
joista huoltajan kanssa sijoitetut (%)	19,3	37,7	..	45,7	0,0	22,1	23,1
Avohuollon tukitoimena sijoitetut 0–17v., osuus väestöstä (%)	0,4	0,3	0,3	0,7	0,3	0,4	0,4
Muutos 2018–2019 (%)	15,8	-10,7	-23,9	5,0	-3,4	-4,7	-1,2
Sijoitettujen ikäjakauma (%)							
0–2-vuotiaat	19,1	16,0	..	17,9	19,1	26,9	17,2
3–6-vuotiaat	17,9	30,9	..	14,2	15,7	13,2	16,0
7–12-vuotiaat	25,1	20,0	..	23,2	27,8	19,2	20,3
13–15-vuotiaat	21,5	17,7	..	18,4	25,2	29,1	19,2
16–17-vuotiaat	16,4	15,4	..	26,3	12,2	11,5	14,6
Yhteensä	100,0	100,0	..	100,0	100,0	100,0	87,2

¹ Turun luvut yksin ja huoltajan kanssa sijoitetuista lapsista sisältävät kaikki vuoden aikana sijoitettuna olleet lapset, ei ainoastaan uudet sijoitetut.

.. Tietoa ei ole saatavissa.

5.4 Kiireellisesti sijoitetut lapset

Kiireelliseen sijoitukseen päädytään silloin, kun kodin olosuhteet tai puutteet lapsen huolenpidossa välittömästi vaarantavat lapsen terveyttä tai kehitystä tai silloin, kun lapsen huoltajat ovat väliaikaisesti kykenemättömiä hoitamaan lastaan ja tämä välittömästi vaarantaa lapsen terveyttä tai kehitystä (Lastensuojelun käsikirja 2019).

Kuutoskaupungeissa sijoitettiin vuonna 2019 kiireellisesti yhteensä 1 516 lasta eli 151 lasta (+11,1 %) enemmän kuin edeltävänä vuonna. Kiireellisesti sijoitettujen lasten määrä nousi edellisvuodesta kaikissa kuutoskaupungeissa paitsi Vantaalla.

Taulukko 14. Vuoden 2019 aikana kodin ulkopuolelle kiireellisesti sijoitetut lapset

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Sijoitetut 0–17-vuotiaat yhteensä	514	264	191	158	153	236	1 516
Muutos 2018–2019 (%)	14,5	3,5	-5,4	23,4	2,7	29,7	11,1
Sijoitettujen ikäjakauma (%)							
0–2-vuotiaat	8,4	8,7	..	8,9	5,2	13,1	7,8
3–6-vuotiaat	12,6	11,7	..	13,3	9,8	13,6	10,8
7–12-vuotiaat	23,2	21,2	..	28,5	21,6	25,0	20,6
13–15-vuotiaat	31,9	34,1	..	22,8	36,6	33,1	28,0
16–17-vuotiaat	23,9	24,2	..	26,6	26,8	15,3	20,2
Yhteensä	100,0	100,0	..	100,0	100,0	100,0	87,4

.. Tietoa ei ole saatavissa.

5.5 Huostaanotetut lapset

Huostaanotto on tilanne, jossa lapsi otetaan sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen huostaan ja hänelle järjestetään sijaishuolto. Huostaanottoon voidaan ryhtyä vain, jos katsotaan, etteivät avohuollon tukitoimet ole riittäviä turvaamaan lapsen terveyttä ja kehitystä (Lastensuojelun käsikirja 2019).

Vuonna 2019 kuutoskaupungeissa otettiin huostaan yhteensä 606 lasta eli 49 lasta (-7,5 %) vähemmän kuin edeltävänä vuonna. Huostaanotettujen lasten määrä lisääntyi edellisvuodesta Tampereella ja Turussa. Helsingissä huostaanotettujen lasten määrä säilyi lähes muuttumattomana edellisvuoteen verrattuna. Oulussa, Espoossa ja Vantaalla huostaanotettujen lasten määrä väheni.

Taulukko 15. Vuoden 2019 aikana huostaanotetut lapset

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Huostaanotetut 0–17-vuotiaat yhteensä	223	102	79	48	97	57	606
<i>Vuonna 2019 huostaanotetut 0–17v., osuus väestöstä (%)</i>	<i>0,2</i>	<i>0,2</i>	<i>0,2</i>	<i>0,2</i>	<i>0,3</i>	<i>0,1</i>	<i>0,2</i>
<i>Muutos 2018–2019 (%)</i>	<i>-0,4</i>	<i>-20,3</i>	<i>-16,0</i>	<i>4,3</i>	<i>22,8</i>	<i>-32,1</i>	<i>-7,5</i>
<i>Huostaanotettujen ikäjakauma (%)</i>							
<i>0–2-vuotiaat</i>	<i>4,0</i>	<i>5,9</i>	<i>..</i>	<i>4,2</i>	<i>8,2</i>	<i>12,3</i>	<i>5,3</i>
<i>3–6-vuotiaat</i>	<i>12,6</i>	<i>6,9</i>	<i>..</i>	<i>6,3</i>	<i>14,4</i>	<i>22,8</i>	<i>10,7</i>
<i>7–12-vuotiaat</i>	<i>17,0</i>	<i>20,6</i>	<i>..</i>	<i>31,3</i>	<i>33,0</i>	<i>10,5</i>	<i>18,5</i>
<i>13–15-vuotiaat</i>	<i>33,2</i>	<i>33,3</i>	<i>..</i>	<i>29,2</i>	<i>26,8</i>	<i>31,6</i>	<i>27,4</i>
<i>16–17-vuotiaat</i>	<i>33,2</i>	<i>33,3</i>	<i>..</i>	<i>29,2</i>	<i>17,5</i>	<i>22,8</i>	<i>25,1</i>
<i>Yhteensä</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>..</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>87,0</i>

.. Tietoa ei ole saatavissa.

Vuonna 2019 kuutoskaupungeissa (pl. Vantaa) oli yhteensä 3 288 lasta huostaanotettuna, mikä on 1,1 prosenttia kuutoskaupunkien 0-17-vuotiaasta väestöstä. 0-17-vuotiaaseen väestöön suhteutettuna vuonna 2019 huostassa olleiden osuudet vaihtelivat Espoon 0,9 prosentista Turun ja Tampereen 1,4 prosenttiin. Edeltävään vuoteen verrattuna huostassa olleiden määrä kasvoi kuutoskaupungeissa (pl. Vantaa) 25 lapsella (+0,8 %).

Taulukko 16. Huostassa olleiden lasten lukumäärä vuonna 2019

	Helsinki	Espoo	Vantaa ¹	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko ilman Vantaata
Huostassa olleet 0–17-vuotiaat yhteensä	1 297	565	..	419	545	462	3 288
<i>Huostassa olleet 0–17v. osuus väestöstä (%)</i>	<i>1,2</i>	<i>0,9</i>	<i>..</i>	<i>1,4</i>	<i>1,4</i>	<i>1,0</i>	<i>1,1</i>
<i>Muutos 2018–2019 (%)</i>	<i>-2,8</i>	<i>8,2</i>	<i>..</i>	<i>-2,6</i>	<i>12,1</i>	<i>-5,9</i>	<i>0,8</i>
<i>Huostaanotettujen ikäjakauma (%)</i>							
<i>0–2-vuotiaat</i>	<i>1,1</i>	<i>2,1</i>	<i>..</i>	<i>2,4</i>	<i>4,8</i>	<i>3,2</i>	<i>2,3</i>
<i>3–6-vuotiaat</i>	<i>9,4</i>	<i>8,5</i>	<i>..</i>	<i>8,8</i>	<i>13,4</i>	<i>14,5</i>	<i>10,6</i>
<i>7–12-vuotiaat</i>	<i>27,8</i>	<i>23,5</i>	<i>..</i>	<i>31,3</i>	<i>36,3</i>	<i>32,5</i>	<i>29,6</i>
<i>13–15-vuotiaat</i>	<i>24,4</i>	<i>26,7</i>	<i>..</i>	<i>24,1</i>	<i>25,9</i>	<i>18,0</i>	<i>24,1</i>
<i>16–17-vuotiaat</i>	<i>37,2</i>	<i>39,1</i>	<i>..</i>	<i>33,4</i>	<i>19,6</i>	<i>31,8</i>	<i>33,4</i>
<i>Yhteensä</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>..</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

¹ Tietoa ei ole saatavissa Vantaalta.

5.6 Sijaishuoltopaikan muutospäätökset

Sijoituksen aikana sijaishuoltopaikkaa voidaan muuttaa lapsen tarvetta paremmin vastaavaksi. Päätöksen sijaishuoltopaikan muuttamisesta voi valmistella lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä ja sen allekirjoittaa johtava viranhaltija. Lasta ei voida siirtää ilman päätöstä uuteen sijaishuoltopaikkaan. (Lastensuojelulaki § 43)

Kuutoskaupungeissa (pl. Vantaa) tehtiin vuoden 2019 aikana sijaishuoltopaikan muutospäätös 698 huostassa olleelle lapselle. Suhteellisesti eniten sijaishuoltopaikan muutospäätöksiä huostassa olleille lapsille tehtiin Espoossa ja Helsingissä ja vähiten Tampereella.

Taulukko 17. Huostassa olleille lapsille tehty sijaishuoltopaikan muutospäätökset¹ vuonna 2019

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko ilman Vantaata
Sijaishuoltopaikan muutospäätökset yhteensä	442	..	..	100	65	168	..
Lapset (0-17-vuotiaat), joille tehty sijaishuoltopaikan muutospäätös	325	159	..	61	47	96	698
<i>Huostassa olleiden lasten osuus, joille on tehty sijaishuoltopaikan muutospäätös (%)</i>							
<i>kaikista vuoden aikana huostassa olleista lapsista¹</i>							
0-17-vuotiaat (%)	25,1	28,1	..	14,6	8,6	20,8	21,2
0-2-vuotiaat	0,0	16,7	..	10,0	0,0	13,3	6,5
3-6-vuotiaat	16,4	16,7	..	2,7	0,0	26,9	13,5
7-12-vuotiaat	13,6	16,5	..	8,4	5,6	10,7	11,2
13-15-vuotiaat	29,3	34,4	..	13,9	11,3	34,9	25,7
16-17-vuotiaat	33,7	33,9	..	24,3	18,7	27,9	30,3

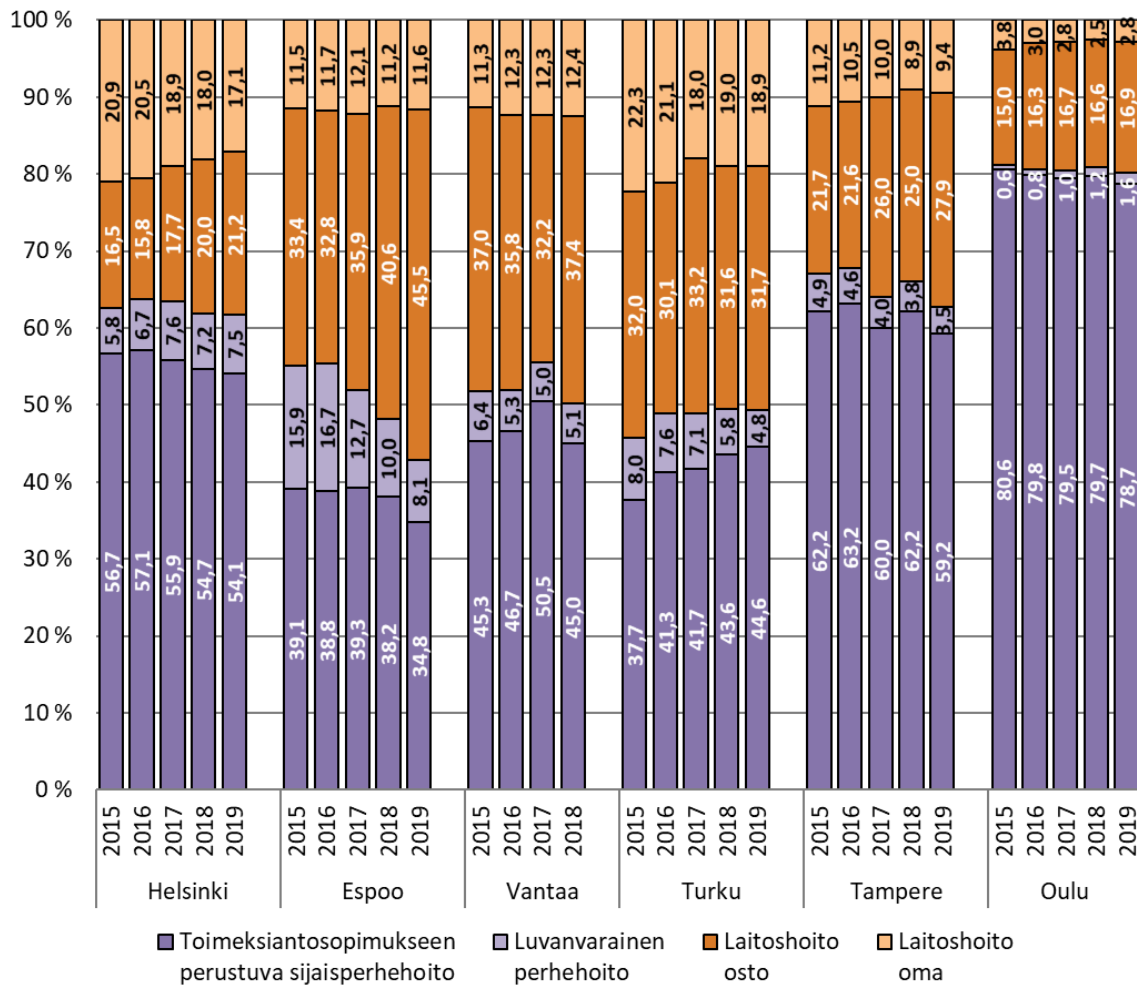
¹ pois lukien sijaishuoltopaikan muutospäätökset kotiin

.. Tietoa ei ole saatavissa.

5.7 Sijoitusten hoitomuotojen kehitys

Vuoden 2012 alussa astui voimaan lastensuojelulain muutos, jonka mukaan lapsen sijaishuolto on järjestettävä ensisijaisesti perhehoidossa. Kuviossa 13 on esitetty sijoitusten hoitovuorokausien jakautuminen laitoshuoltoon ja perhehoitoon vuosina 2015–2019. Laitoshuolto on eritelty kuntien omiin hoitolaitoksiin ja ostopalvelulaitoksiin. Perhehoito on eritelty luvanvaraisen perhehoitoon (ammattilliset perhekodit) ja toimeksiantoon perustuvaan perhehoidon (sijoitukset sijaisperheisiin sisältäen sijoitukset läheisverkostoon). Hoitomuotoihin liittyvät muutokset tulevat näkyviksi vasta pidemmän ajan kuluessa, sillä suuri osa sijoituksista on pitkäaikaisia sijoituksia.

Kuvio 13. Sijoitusten eri hoitomuotojen osuus sijoitusten hoitovuorokausista vuosina 2015–2019¹

¹ Vuoden 2019 tietoa ei ole saatavissa Vantaalta.

Perhehoidon osuus sijoitusten hoitovuorokausista on hieman laskenut tai pysynyt lähes muuttumattomana viimeisten muutamien vuosien aikana. Vuonna 2019 perhehoidon osuus laski edellisvuoteen verrattuna Espoossa ja Tampereella ja muissa kuutoskaupungeissa osuus pysyi lähes edellisvuoden tasolla.

Oulussa perhehoidon osuus on ollut kuutoskaupunkien korkein – vuonna 2019 se oli 80,2 prosenttia. Laitoshoidon osuus hoitovuorokausista vaihteli paljon kuntien välillä. Oulussa laitoshoidon osuus hoitovuorokausista oli 19,8 prosenttia, kun taas Espoossa osuus oli 57,1 prosenttia - kuutoskaupunkien korkein.

Lastensuojelulaki edellyttää, että lapsen sijoitustarvetta arvioitaessa selvitetään ensimmäiseksi sijoitusmahdollisuus lapsen läheisverkostoon. Vuoden 2019 aikana sosiaaliviranomaisen tai hallinto-oikeuden päätöksellä sukulais- ja läheisverkostoon sijoitettiin kuutoskaupungeissa (pl. Vantaa) yhteensä 321 lasta. Läheisverkostoon sijoitettujen lasten osuus kaikista vuoden aikana kodin ulkopuolelle sijoitetuista lapsista oli kuutoskaupungeissa (pl. Vantaa) 6,9 prosenttia. Toimeksiantoon perustuvaan perhehoitoon sijoitetuista heitä oli 12,6 prosenttia. (Liite 3G)

5.8 Sijoitusten kustannukset

Sijoitusten kustannukset ovat suurin menoerä lastensuojelun kokonaiskustannuksista. Kuutoskaupunkien sijoitusten kustannukset olivat lähes 318,6 miljoonaa euroa vuonna 2019. Tämä oli kaikkiaan 79,6 prosenttia lastensuojelun kokonaiskustannuksista. Sijoitusten deflatoidut kokonaiskustannukset nousivat edellisvuodesta Helsingissä (+10,1 %), Espoossa (+8,8 %), Vantaalla (+8,3 %), Oulussa (+5,8 %) ja Tampereella (+1,8 %). Turussa sijoitusten kustannukset laskivat (-1,3 %) edellisvuoteen verrattuna.

Taulukko 18. Sijoitusten kokonaiskustannukset vuonna 2019 sekä deflatoitujen kustannusten muutos vuosista 2018 ja 2015

	Helsinki	Espoo	Vantaa ³	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Sijoitusten kustannukset yhteensä sisältäen sosiaalityön (€)	120 042 371	46 452 287	49 754 566	40 021 565	37 719 000	24 596 633	318 586 422
Hoitolaitosten kustannukset (ilman sos.työtä ² , €)	74 666 356	34 666 659	35 405 705	27 426 482	25 910 000	9 812 622	207 887 824
Kunnalliset laitokset (%)	43,7	17,5	24,4	35,0	29,0	16,3	31,8
Ostopalvelulaitokset (%)	56,3	82,5	75,6	65,0	71,0	83,7	68,2
Luvanvaraisen perhehoidon kustannukset (ilman sos.työtä, €)	8 739 416	2 992 755	2 293 272	2 001 691	1 335 000	685 028	18 047 162
Kunnalliset perhekodit (%)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostopalveluperhekodit (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Toimeksiantoon perustuvan perhehoidon kustannukset (ilman sos.työtä, €)	31 050 994	7 396 131	10 512 727	9 301 119	8 881 000	13 159 951	80 301 923
Kunnan oma toiminta (%)	81,3	89,5	84,1	72,4	77,3	96,6	83,5
Ostopalvelutoiminta (%)	18,7	10,5	15,9	27,6	22,7	3,4	16,5
Sijaishoidon aikaisen sosiaalityön kustannukset (€)	5 585 605	1 396 742	1 542 862	1 292 272	1 593 000	939 032	12 349 513
Laitoshoidon aikainen sosiaalityö ² (%)	43,9	60,2	0,0	43,3	40,7	28,8	38,6
Perhehoidon aikainen sosiaalityö (%)	56,1	39,8	100,0	56,7	59,3	71,2	61,4
Kustannukset yhteensä, muutos 2018–2019 (% defl.) ¹	10,1	8,8	8,3	-1,3	1,8	5,8	6,7
Kustannukset yhteensä, muutos 2015–2019 (% defl.) ¹	17,6	25,8	20,0	5,0	24,8	9,7	17,5

¹ Vuosien 2015 ja 2018 kustannukset on korotettu vuoden 2019 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalityöille.

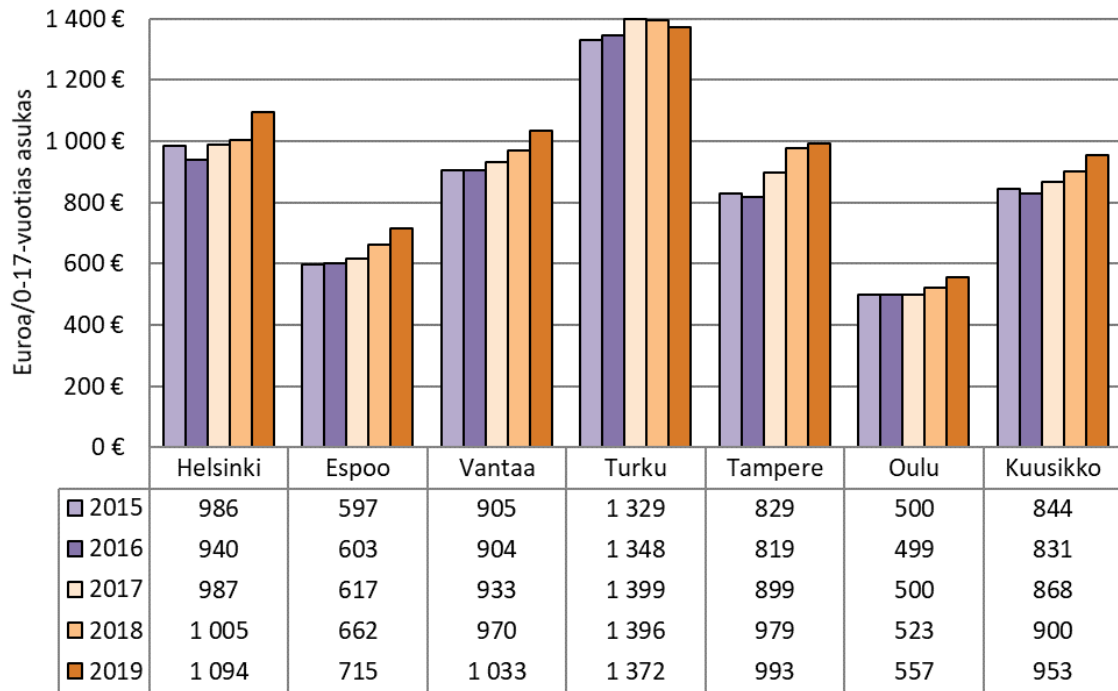
² Luvut eivät ole täysin vertailukelpoisia, koska sisältävät eri laitoshoidon muotoja/tuotteita.

³ Vantaan laitoshoidon kustannukset sisältävät sosiaalityön; laitoshoidon aikaisen sosiaalityön kustannukset sisältyvät laitoshoidon henkilöstökuluihin eikä niitä ole mahdollista eritellä.

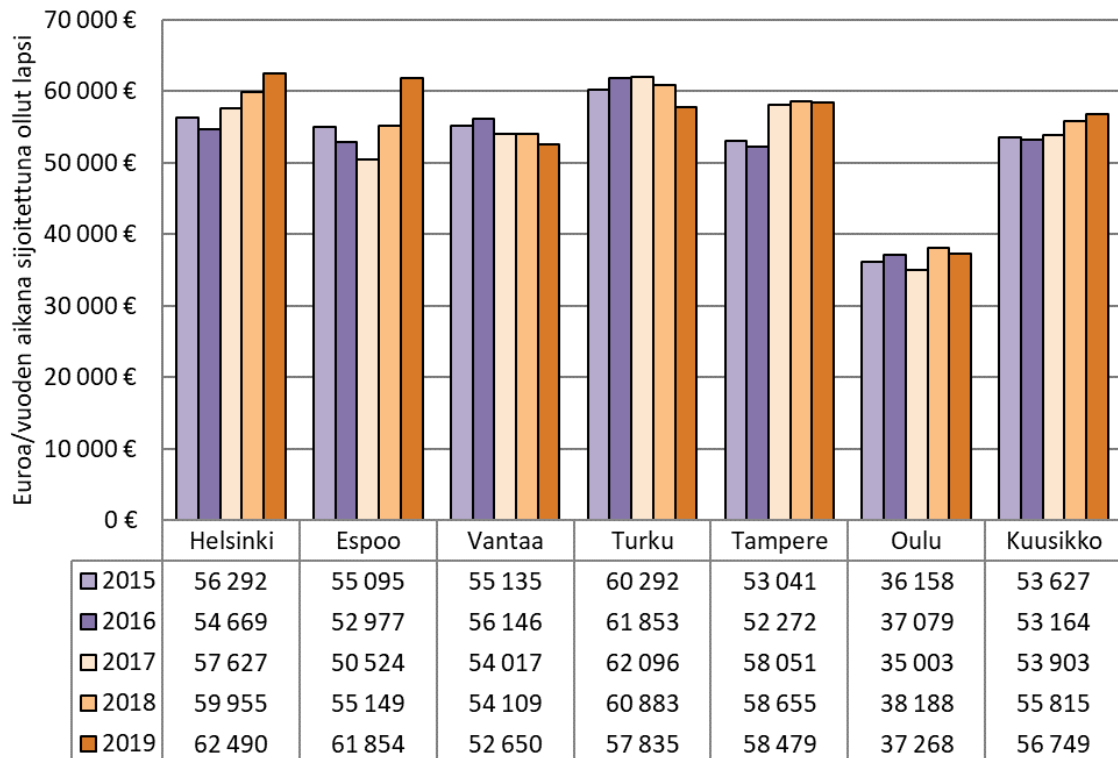
Kuvioissa 14 ja 15 on esitetty sijoitusten kustannukset 0–17-vuotiasta asukasta kohden ja sijoitettuna ollutta lasta kohden. Vuonna 2019 Koko 0–17-vuotiaaseen väestöön suhteutettuna kustannukset olivat kuutoskaupungeissa 953 euroa, mikä on 5,9 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna. Kustannukset vaihtelivat Oulun 557 eurosta Turun 1 372 euroon.

Sijoitettuna ollutta lasta kohden kuutoskaupunkien kustannukset olivat 56 749 euroa. Kustannukset vaihtelivat Oulun 37 268 eurosta Helsingin 62 490 euroon.

Kuvio 14. Sijoitusten (avohuollon sijoitukset, kiireelliset sijoitukset ja huostaanotot) kustannukset 0–17-vuotiaasta asukasta kohden vuosina 2015–2019 (ilman sijaishuollon aikaista sosiaalityötä, korotettuna vuoden 2019 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle)

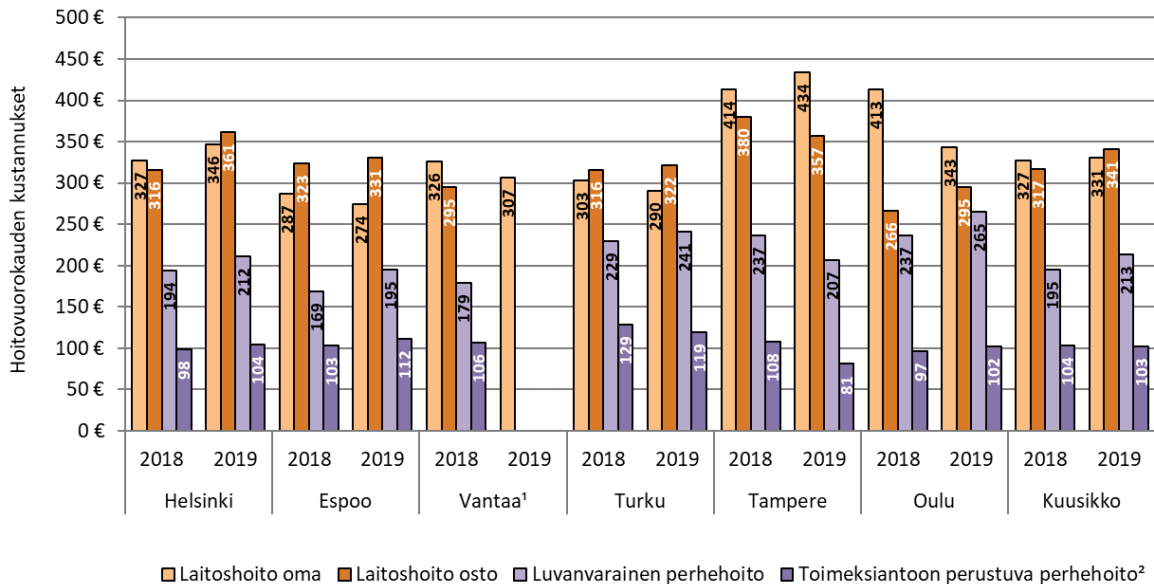
Kuvio 15. Sijoitusten (avohuollon sijoitukset, kiireelliset sijoitukset ja huostaanotot) kustannukset 0–17-vuotiaasta sijoitettuna ollutta lasta kohden vuosina 2015–2019 (ilman sijaishuollon aikaista sosiaalityötä, korotettuna vuoden 2019 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle)

Sijoitusten kokonaiskustannuksiin vaikuttaa muun muassa se, miten sijoitusten hoitovuorokaudet jakautuvat eri hoitomuotojen välille. Kuviossa 16 vertaillaan sijoitusten hoitovuorokausien keskimääräisiä kustannuksia vuosina 2018 ja 2019. Hoitovuorokaudet on jaettu kuntien omiin laitoksiin, ostopalvelulaitoksiin, luvanvaraiseen perhehoitoon sekä toimeksiantoon perustuvaan sijaisperhehoitoon. Suurimmat vuorokausikustannukset ovat kunnallisissa ja ostopalvelulaitoksissa, pienimmät toimeksiantoon perustuvassa sijaisperhehoidossa.

Oman laitoshoidon kustannukset olivat vuonna 2019 kuutoskaupungeissa keskimäärin 331 euroa. Ostopalvelulaitoshoidon kustannukset (pl. Vantaa) olivat 341 euroa hoitovuorokaudta kohden. Perhehoidon kustannukset ovat huomattavasti laitoshoidoa pienemmät. Kuutoskaupungeissa (pl. Vantaa) luvanvaraisen perhehoidon hoitovuorokausi maksoi keskimäärin 213 euroa ja toimeksiantoon perustuvan perhehoidon hoitovuorokausi 103 euroa.

Kuvio 16. Sijoitusten hoitovuorokauden keskimääräiset kustannukset vuosina 2018 ja 2019 (ilman sijaishuollon aikaista sosiaalityötä, korotettuna vuoden 2019 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalityölle)

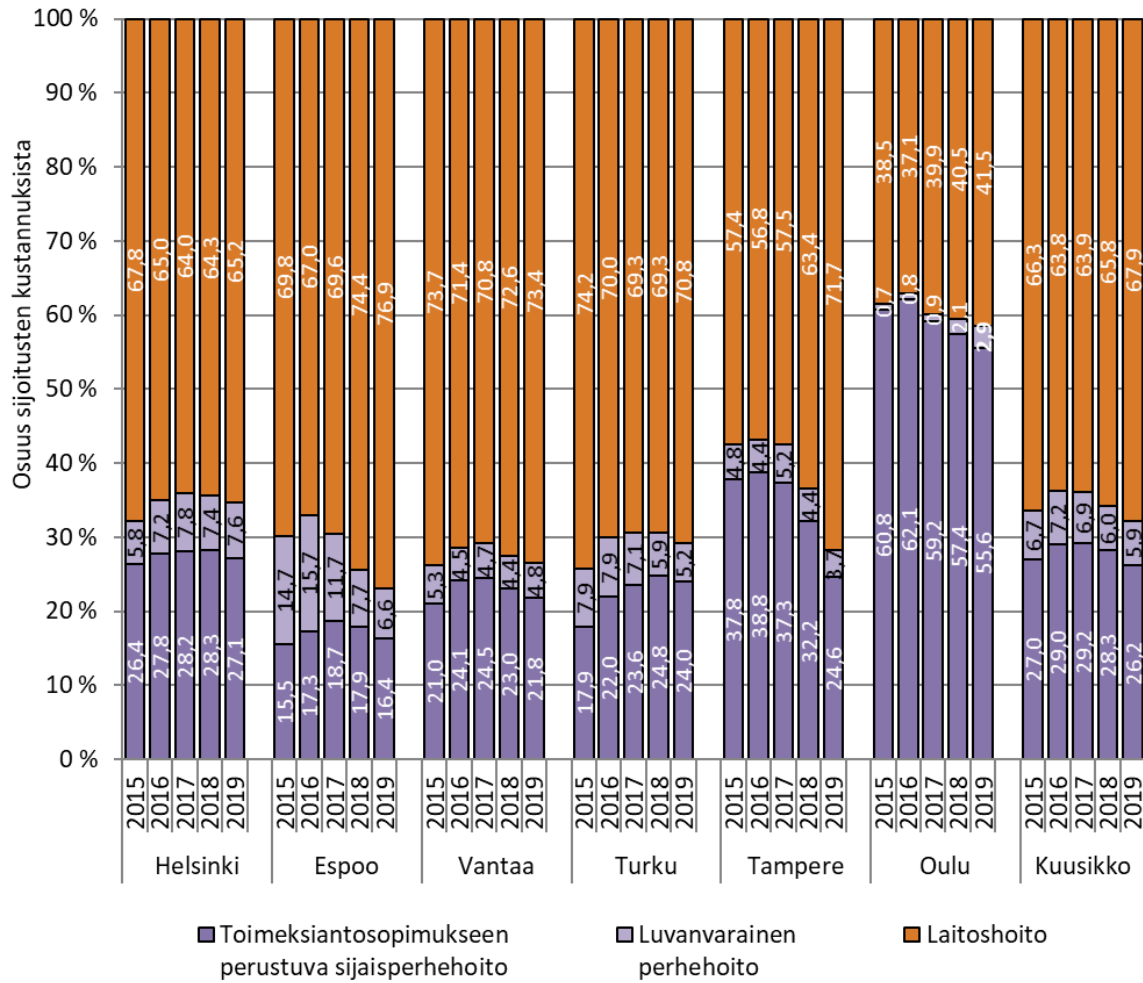
¹ Vantaalla laitoshoidon kustannuksissa ovat mukana laitoshoidon aikaisen sosiaalityön kustannukset.

Vantaan tietoja ostopalveluna hankitun laitoshoidon sekä perhehoidon hoitovuorokausista ei ole saatavissa.

² Sisältää läheisverkostosijoitukset.

Kuviossa 17 on tarkasteltu sijoitusten eri hoitomuotojen osuutta sijoitusten kokonaiskustannuksista. Oulussa, jossa laitoshoidon osuus sijoitusten hoitovuorokausista on pienin, myös laitoshoidon osuus sijoitusten kustannuksista (ilman sosiaalityötä) on alhaisin: 41,5 prosenttia. Muissa kuutoskaupungeissa osuus vaihteli 65,2–76,9 prosentin välillä.

Kuvio 17. Toimeksiantoon perustuvan ja luvanvaraisen perhehoidon sekä laitoshoidon kustannusten osuus sijoitusten kokonaiskustannuksista vuosina 2015–2019

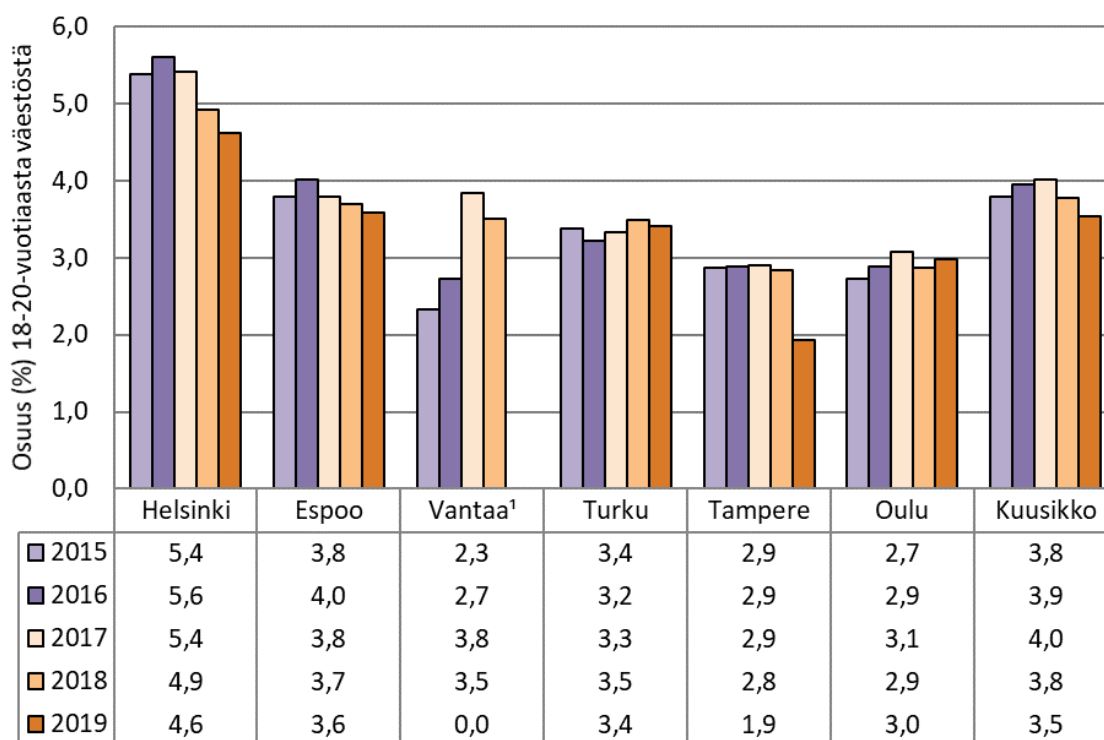
6 JÄLKIHUOLTO

Jälkihuollolla tarkoitetaan tukea, jota annetaan sijaishuollossa olleelle lapselle tai nuorelle, hänen vanhemmilleen ja huoltajilleen sekä henkilöille, joiden hoidossa ja kasvatuksessa lapsi tai nuori on ollut. Sitä järjestetään myös avohuollon tukitoimena tapahtuneen sijoituksen päättymisen jälkeen, jos sijoitus on kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään puoli vuotta ja kohdistunut lapseen yksin. Nuorta voidaan myös tukea itsenäistymisessä järjestämällä hänelle jälkihuoltoa, vaikka edellä mainitut edellytykset eivät täytyisikään eikä ehdotonta jälkihuoltovelvollisuutta näin olisi. Velvollisuus jälkihuollon järjestämiseen päättyy nuoren täyttyessä 21 vuotta (Lastensuojelun käsikirja 2019).

Kuutoskaupungeissa (pl. Vantaa) oli vuoden 2019 aikana yhteensä 1 911 jälkihuollon 18–20-vuotiaasta asiakasta eli 3,5 prosenttia vastaavan ikäisestä väestöstä. Osuus oli suurin Helsingissä. Jälkihuollon asiakkaana olleiden nuorten määrä nousi edellisvuodesta Oulussa (+7,0 %) ja pysyi lähes muuttumattomana Espoossa. Nuorten määrä laski Tampereella (-30,5 %), Helsingissä (-6,5 %) ja Turussa (-1,6 %). (Liite 4A/2)

Jälkihuollon kustannukset on kerätty osana avohuollon kustannuksia. Vuonna 2019 jälkihuollon kustannusten osuus avohuollon kustannuksista oli kuutoskaupungeissa yhteensä lähes 10 miljoonaa euroa eli 12,2 prosenttia kaikista avohuollon kustannuksista. Jälkihuollon kustannusten erittely avohuollon kustannuksista on vaikeaa, ja kuntien käytännöt kustannusten kirjaamisessa vaihtelevat. (Luku 5.2, taulukko 10; liite 4D/1)

Kuvio 18. Jälkihuollon asiakkaana olleiden nuorten osuus saman ikäisestä väestöstä vuosina 2015–2019

¹ Vantaan vuoden 2015 asiakasmäärä ei pidä sisällään kaikkien jälkihuollon palvelujen asiakkaita. Vuoden 2019 tietoja ei ole saatavissa Vantaalta.

7 LASTENSUOJELUN HENKILÖSTÖ

Lainsäädäntöä koskevien muutosten myötä henkilöstön erittely lastensuojelun ja yleisen sosiaalihuollon perhepalvelujen välillä on haastavaa. Tästä syystä raporttia varten on ke-
rätty ainoastaan vastuusosiaalityöntekijöiden lukumäärät.

Taulukossa 19 on esitetty vastuusosiaalityöntekijöiden vakanssit vuoden lopun poikkileik-
kaustietona eriteltynä avo-, sijais- ja jälkihuollon vakansseihin. Lastensuojelun 0–20-vuoti-
aita asiakkaita oli 48,7 yhtä vastuusosiaalityöntekijän vakanssia kohden ja 0–17-vuotiaita
asiakkaita oli 46,8 yhtä avo- ja sijaishuollon vastuusosiaalityöntekijän vakanssia kohden.
Luku on suuntaa antava eikä siitä voi suoraan päätellä, kuinka monta asiakasta yhdellä vas-
tuusosiaalityöntekijällä on kerrallaan.

**Taulukko 19. Vastuusosiaalityöntekijöiden vakanssit ja lastensuojelun asiakkaat vakanssia
kohden 31.12.2019**

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Vastuusosiaalityöntekijät¹ yhteensä	163	74	56	40	46	55	434
josta avohuollossa	100	57	36	22	35	45	295
josta sijaishuollossa	47	13	18	14	11	10	113
josta jälkihuollossa (jos erikseen)	16	4	2	4	0	0	26
<i>0–17-vuotiaat asiakkaat/avo- ja sijaishuollon vastuusosiaalityöntekijät</i>	<i>38,2</i>	<i>39,9</i>	<i>76,9</i>	<i>48,5</i>	<i>44,7</i>	<i>49,2</i>	<i>46,8</i>
<i>0–20-vuotiaat asiakkaat/ vastuusosiaalityöntekijät</i>	<i>40,7</i>	<i>42,5</i>	<i>78,5</i>	<i>48,6</i>	<i>46,3</i>	<i>52,8</i>	<i>48,7</i>

¹ Määritelmää muutettu vuoden 2017 jälkeen. Lapsen asioista vastaavien sosiaalityöntekijöiden vakanssien määrä (avohuollossa, sijaishuollossa ja jälkihuollossa). Ei lasketa mukaan esim. päivystyksessä työskentelevää henkilöstöä.

8 YHTEENVETO

Kuutoskaupungeissa tehtiin vuoden 2019 aikana yhteensä 55 831 lastensuojeluilmoitusta. Lastensuojeluilmoituksen kohteena oli 29 263 lasta eli 8,8 prosenttia kuutoskaupunkien 0-17-vuotiaasta väestöstä. Lastensuojeluilmoituksista yli neljä viidestä oli viranomaisen tekemiä. Eniten ilmoituksia tekivät terveystyöryhmät. Vuoden 2019 aikana kuutoskaupungeissa tehtiin yhteensä 16 233 palvelutarpeen arviota, joissa selvitettiin lastensuojelun tarve. Palvelutarpeen arvio tehtiin kaikkiaan 14 002 lapselle. Lastensuojelun tarve todettiin joka viidennessä arvioissa.

Kuutoskaupungeissa oli vuonna 2019 yhteensä 19 075 lastensuojelun 0-17-vuotiaasta asiakasta eli 5,7 prosenttia vastaavan ikäisestä väestöstä. Huhtikuusta 2015 alkaen lastensuojelun asiakkuus on alkanut vasta siinä tapauksessa, että palvelutarpeen arvion perusteella todetaan tarve lastensuojelun palveluille. Aiemmin asiakkuus alkoi siitä, kun ryhdyttiin selvittämään lastensuojelun tarvetta. Lisäksi osa aiemmin lastensuojelun asiakkaana olleista lapsista saa palvelut nyt yleisen sosiaalihuollon kautta ilman lastensuojelun asiakkuutta.

Lakimuutoksesta seuranneen lastensuojelun asiakasmäärien laskun jälkeen muutokset asiakasmäärissä ovat viime vuosina pienentyneet. Kuutoskaupunkien yhteenlaskettu lastensuojelun asiakasmäärä pysyi lähes muuttumattomana vuodesta 2018 vuoteen 2019.

Avohuollon asiakkaana oli kuutoskaupungeissa vuoden 2019 aikana yhteensä 16 308 lasta. Avohuollon asiakkaiden määrä nousi edellisvuodesta Vantaalla ja Oulussa ja pysyi lähes muuttumattomana Tampereella. Asiakasmäärä väheni muissa kuutoskaupungeissa.

Vuonna 2019 kuutoskaupungeissa oli kodin ulkopuolelle sijoitettuna yhteensä 5 614 lasta. Sijoitettujen lukumäärä väheni Espoossa ja kasvoi muissa kuutoskaupungeissa. Suhteellisesti eniten sijoitettuna väestöstä on 13-17-vuotiaita.

Kuutoskaupungeissa sijoitettiin vuonna 2019 kiireellisesti yhteensä 1 516 lasta. Kiireellisesti sijoitettujen lasten määrä nousi edellisvuodesta kaikissa kuutoskaupungeissa, paitsi Vantaalla. Vuoden 2019 aikana kuutoskaupungeissa otettiin huostaan yhteensä 606 lasta.

Perhehoidon osuus sijoitusten hoitovuorokausista on hieman laskenut tai pysynyt lähes muuttumattomana viimeisten muutamien vuosien aikana. Vuonna 2019 perhehoidon osuus laski Espoossa ja Tampereella ja muissa kuutoskaupungeissa osuus pysyi lähes edellisvuoden tasolla. Oulussa perhehoidon osuus on ollut kuutoskaupunkien suurin – vuonna 2019 se oli noin 80 prosenttia. Tietoa sijoitusten hoitovuorokausien jakautumisesta laitoshoidon ja perhehoitoon ei ole saatavissa Vantaalta vuoden 2019 osalta.

Laitoshoidon osuus sijoitusten hoitovuorokausista vaihtelee paljon kuntien välillä. Vuonna 2019 laitoshoidon osuus hoitovuorokausista oli Oulussa 19,8 prosenttia, kun taas Espoossa osuus oli 57,1 prosenttia - kuutoskaupunkien korkein. Lastensuojelulaki edellyttää, että lapsen sijoitustarvetta arvioitaessa selvitetään aina ensimmäiseksi sijoitusmahdollisuus lapsen läheisverkostoon. Vuoden 2019 aikana läheisverkostoon sijoitettiin kuutoskaupungeissa (pl. Vantaa) yhteensä 321 lasta.

Vuonna 2019 lastensuojelun kokonaiskustannukset olivat kuutoskaupungeissa yhteensä 400,5 miljoonaa euroa. Deflatoidut kustannukset nousivat edellisvuodesta lähes kaikissa kuutoskaupungeissa: Vantaalla (+10,1 %), Oulussa (+9,1 %), Helsingissä (+8,1 %), Espoossa (+5,2 %) ja Tampereella (+4,5 %). Turussa kustannukset laskivat (-2,0 %) edellisvuodesta. Sijoitusten osuus kustannuksista vaihteli vuonna 2019 Oulun 69,1 prosentista Helsingin 83,3 prosenttiin.

Sijaishuollon valvontaa tehostettiin kuutoskaupungeissa edelleen vuonna 2019. Seutukunnallisten kilpailutusten seurauksena myös valvontakäytäntöjä yhtenäistettiin ja kehitettiin. Muutoksia valvontavelvoitteisiin tuli myös 1.1.2020 voimaan astuvan lastensuojelulain muutosten myötä.

Lapsiperheiden palvelut ovat vuoden 2015 lakimuutoksen jälkeen monipuolistuneet. Kunnissa on perustettu perhesosiaalityön virkoja sosiaalihuoltolain mukaisiin palveluihin. Lastensuojeluun ohjautuu asiakkaita, joiden tuen tarve edellyttää raskaita ja kalliita tukitoimia. Erityisen ja vaativan tason laitoshoidon tarve on kasvavaa ja myös päihdehoidon tarve on kasvanut erityisesti nuorilla. Sijoitukseen tulevat ja sijoituksessa olevat lapset ovat entistä huonokuntoisempia. Nykyinen palvelurakenne ei tue näiden lasten kuntoutumista riittävästi. Lastensuojelun, psykiatrian ja perusopetuksen palveluita ei aina pystytty yhteen sovittamaan riittävän hyvin. Sijoituksilla ei saada aina aikaan tavoiteltavaa muutosta. Lastensuojelussa korostuu vanhempien saamaan tukeen liittyvät ongelmat - joko vanhemmat eivät itse kykene sitoutumaan tai palveluita on hankala saada ja järjestää.

LÄHTEET

Hämeen-Anttila, Lotta (2017). Lastensuojelu. Teoksessa Aulikki Kanaoja, Martti Lähteinen ja Pirjo Marjamäki (toim.): Sosiaalityön käsikirja. 4. uudistettu painos. Tietosanoma Oy, Helsinki.

Laiho, Kristiina (2010). Lastensuojelu. Teoksessa Aulikki Kanaoja, Martti Lähteinen ja Pirjo Marjamäki (toim.): Sosiaalityön käsikirja. Tietosanoma Oy, Helsinki.

Lastensuojelun käsikirja (2019). THL. Osoitteessa <https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja>. Luettu 19.5.2020.

Puustinen-Korhonen, Aila (2012). Sukulais- ja läheisverkostosijoitukset lastensuojelussa ja asumisen järjestäminen huoltajuusjärjestelyin kodin ulkopuolisen sijoituksen vaihtoehtona. Muistio 28.6.2012. Kuntaliitto, Helsinki.

STM (2015). Sosiaalihuoltolaki uudistuu. Uusi sosiaalihuoltolaki (1301/2014) ja siihen liittyvät muut lainsäädäntöuudistukset. Sosiaalihuoltolain aluekierros, kevät 2015/ Lapsiperheet.

STM, 9.3.2015. Koulutuskierroksen diaesitys.
Osoitteessa: <https://www.slideshare.net/stmslide/sosiaalihuoltolaki-uudistuu-lapsiperheet>.

Lainsäädäntö:

HE 164/2014. Hallituksen esitys eduskunnalle sosiaalihuoltolaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Osoitteessa: <http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2014/20140164.pdf>.

417/2007. Lastensuojelulaki.
Osoitteessa <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>.

1301/2014. Sosiaalihuoltolaki.
Osoitteessa <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141301>.

1302/2014. Laki lastensuojelulain muuttamisesta.
Osoitteessa <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141302>.

LIITTEET

Raportin taulukot voi tarvittaessa pyytää saavutettavassa muodossa sähköpostilla: kuusikko@hel.fi

Liite 1 Tiedonkeruun määritelmät

Raporttiin on kerätty tietoja lastensuojelulain (417/2007) mukaisten palvelujen toimintatietoja ja kustannuksia. Useimmissa kuutoskaupungeissa lastensuojelu on hallinnollisesti osana perheiden ja lapsiperheiden sosiaalipalveluja. Jotta eri kunnista kerätyt tiedot olisivat vertailukelpoisia keskenään, ovat kuutoskaupunkien asiantuntijat yhdessä sopineet toimintoittain, mitä kustannuksia tässä vertailussa otetaan mukaan lastensuojelun kustannusvertailuun. Erityisen haastavaa on henkilöstötietojen kerääminen, sillä sama työntekijä tekee usein työtä niin lastensuojelun kuin yleisten perhepalveluiden puolella. Kunnat arvioivat tiedonkeruussa itse parhaaksi katsomallaan laskennallisella mallilla esimerkiksi sen, minkä verran henkilöstökustannuksia jyvitetään lastensuojelun palveluihin.

Tietolähteet ja -järjestelmät

Helsingissä on käytössä Effic YPH, josta tiedot siirretään ja ladataan kuukausittain SOSDW-tietokantaan. Tietokantaa ylläpitää kaupungin ulkopuolinen it-alan palveluyritys. Tilastojen raportointivälineenä on käytössä BO (SAP BusinessObjects). Helsingissä otetaan käyttöön uusi asiakastietojärjestelmä Apotti (Epic) vuonna 2021.

Espoossa tiedot on otettu Sosiaali-Efficasta, eikä tämän suhteen ei ole tulossa muutoksia ainakaan vielä.

Vantaalla vuoden 2019 tiedot on otettu Vatj-järjestelmästä ajalta 1.1-9.5 sekä 10.5 alkaen käyttöönotetusta Apotti - järjestelmästä. Apotti - järjestelmän sosiaalihuollon kehitys on ollut osittain vielä kesken ja tämän vuoksi Vantaan tiedot raportissa ovat osin puutteellisia vuoden 2019 osalta.

Turussa tiedot on otettu Sosiaali-Efficasta, SAP BI tietovarastosta sekä soteDW:stä.

Tampereella tiedot ladataan Effic YPH:sta välitietovaraston kautta SAP BW:n infokuutuihin, josta tiedot raportoidaan määrämuotoisilla BEx Query raporteilla. Tietojen raportointi tapahtuu toistaiseksi nykyisellä toimintamallilla. Myös taloustiedot raportoidaan SAP BW:n kautta.

Oulussa tiedonkeruu tapahtuu kaupungin omasta tietovarastointijärjestelmästä (DW). Asiakastietojärjestelmänä on Effic YPH.

Kerättävät tiedot

Sosiaalihuollon asiakkaana olleet erityistä tukea tarvitsevat lapset

Kaikki vuoden aikana sosiaalihuoltolain asiakkaana olleet erityistä tukea tarvitsevat lapset yhteensä ja ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v. Tiedot kerätään henkilötunnus kertaalleen.

Vuoden aikana alkaneet asiakkuudet

Kaikki vuoden aikana alkaneet erityistä tukea tarvitsevien lasten sosiaalihuollon asiakkuudet yhteensä ja ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v. Tiedot kerätään henkilötunnus kertaalleen.

Vuoden aikana päättyneet asiakkuudet

Kaikki vuoden aikana päättyneet erityistä tukea tarvitsevien lasten sosiaalihuollon asiakkuudet yhteensä ja ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v. Tiedot kerätään henkilötunnus kertaalleen.

Lastensuojeluilmoitukset

Lastensuojeluilmoitusten lukumäärä

Vuoden aikana tehtyjen lastensuojeluilmoitusten (LsL 25 §) kokonaismäärä. Ilman ennakollisia lastensuojeluilmoituksia (LsL 25 c §), yhteydenottoja sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi (LsL 25 a §), hakemuksia lastensuojelutarpeen selvittämiseksi ja tapauksia, joissa lastensuojelutarve on tullut esiin muilla tavoin. Yhtä lasta kohden voidaan tehdä useita ilmoituksia eli ilmoitusten lukumäärä ei ole sama kuin ilmoitusten kohteena olleiden lasten lukumäärä.

Lastensuojeluilmoitukset ilmoituksen syyn mukaan

Lastensuojeluilmoitukset eriteltynä:

01 Lapsen hoidon ja huolenpidon tarve

jokapäiväisten tarpeiden laiminlyönti (01), heitteillejätö (02), pahoinpitely (03), seksuaalinen hyväksikäyttö (04), huolenpidossa puutteita tai osaamattomuutta (05), kaappausuhka (06), muu (07)

02 Kehitystä vaarantavat olosuhteet

vanhemman päihteidenkäyttö (01), vanhemman mielenterveysongelmat (02), jaksamattomuus (03), oman hoidon laiminlyönti (04), arjen tukiverkoston puuttuminen (05), vakava vuorovaikutusongelma vanhemman ja lapsen välillä (06), lapsen liian suuri vastuunkantaminen (07), perheen erittäin huono taloudellinen tilanne (08), kriisitilanne perheessä (09), vanhemman rikollinen toiminta (10), huolto- ja tapaamisriita (11), muu (12), perheväkivalta (aikuisten välinen) (13)

03 Lapsen oma käyttäytyminen

lapsen päihteidenkäyttö (01), lapsen mielenterveysongelma (02), rikoksilla oireilu (03), väkivaltainen käyttäytyminen (04), itsetuhoisuus (05), välinpitämättömyys itsensä ja muiden suhteen (06), vakava koulunkäynnin laiminlyönti (07), lapsen fyysinen oireilu tai tapaturma-alttius (08), kotoa karkaaminen (09), muu (10)

Lastensuojeluilmoitukset ilmoituksen tekijän mukaan

Lastensuojeluilmoitukset eriteltynä pääluokkiin yksityiset ilmoittajat, viranomaiset ja tuntematon. Lisäksi viranomaisista kerätään eriteltynä sosiaalipalvelut, varhaiskasvatus, terveyspalvelut (joista äitiysneuvola erikseen), poliisi, koulu ja muu viranomainen. Häätäkeskuksen tekemät lastensuojeluilmoitukset kirjataan kohtaan ”muu viranomainen”.

Lastensuojeluilmoituksen kohteena olleet lapset

Vuoden aikana lastensuojeluilmoituksen kohteena olleet lapset yhteensä sekä ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v., henkilötunnus kertaalleen. Mikäli samaa henkilöä koskien on vuoden aikana tehty useampi lastensuojeluilmoitus, ikä poimitaan viimeisimmän tapahtuman kohdalla. (Ikä voidaan poimia myös 31.12.)

Muut lastensuojelutarpeen ilmoitukset

Vuoden aikana tehdyt muut lastensuojelutarpeen ilmoitukset:

Yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi (LsL 25 a §)

Hakemukset suojelutarpeen selvittämiseksi (Lapsi itse tai lapsen vanhempi ottaa yhteyttä)

Muulla tavoin esiin tullut lastensuojelutarve (LsL 26 §: Lastensuojelun työntekijä saa muutoin tiedon lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta)

Ennakolliset lastensuojeluilmoitukset (LsL 25 c §)

Muiden lastensuojelutarpeen ilmoitusten kohteena olleet lapset

Vuoden aikana seuraavien ilmoitusten kohteena olleet lapset henkilötunnus kertaalleen:

Yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi (LsL 25 a §)

Hakemukset suojelutarpeen selvittämiseksi (Lapsi itse tai lapsen vanhempi ottaa yhteyttä)

Muulla tavoin esiin tullut lastensuojelutarve (LsL 26 §: lastensuojelun työntekijä saa muutoin tiedon lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta)

Palvelutarpeen arviot (joissa selvitetty lastensuojelun tarve)

Palvelutarpeen arvioinnin (joissa selvitetty lastensuojelun tarve) kohteena olleiden lasten lukumäärä

Niiden lasten lukumäärää joille on valmiiksi tehty palveluntarpeen arviointi ja jonka yhteydessä on selvitetty lastensuojelun tarve LsL 26 § 3 momentti. (Aiemmin kerättiin tieto lastensuojelutarpeen selvityksistä.) Lasten kokonaismäärä sekä tieto ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v., henkilötunnus kertaalleen. Mikäli samaa henkilöä koskien on vuoden aikana tehty useampi palvelutarpeen arvio, ikä poimitaan viimeisimmän tapahtuman kohdalla. (Ikä voidaan poimia myös 31.12.)

Palvelutarpeen arviot, joissa on selvitetty lastensuojelun tarve

Vuoden aikana valmiiksi tehdyt palvelutarpeen arviot yhteensä. Samalle lapselle on voitu tehdä useampi kuin yksi palvelutarpeen arvio.

Palvelutarpeen arviot, joissa todettu tarve lastensuojelun palveluihin

Niiden palvelutarpeen arvioiden lukumäärä, joissa on todettu tarve lastensuojelulain mukaisille palveluille.

Palvelutarpeen arvioinnin kohteena olleiden lasten lukumäärä sen mukaan, onko todettu lastensuojelun tarve

Lapset, joiden palvelutarpeen arviossa on selvitetty lastensuojelun tarve eriteltynä sen mukaan, onko todettu tarve lastensuojelulle vai ei, henkilötunnus kertaalleen.

Asiakassuunnitelmat

Vuoden aikana laaditut asiakassuunnitelmat

Vuoden aikana laaditut asiakassuunnitelmat henkilötunnus kertaalleen sisältäen sekä uudet että tarkistettut suunnitelmat seuraavasti:

Avohuollon asiakassuunnitelmat yhteensä

Sijaishuollon asiakassuunnitelmat yhteensä

Jälkihuollon asiakassuunnitelmat yhteensä (sekä erikseen 18 vuotta täyttäneille laaditut suunnitelmat)

Vanhemmille tehtyt asiakassuunnitelmat

Lapset, joille on vuoden aikana laadittu asiakassuunnitelma

Niiden lasten lukumäärää joille on vuoden aikana laadittu (ml. uudet ja tarkistettut) asiakassuunnitelma (sisältäen avo-, sijais- ja jälkihuollon asiakassuunnitelmat). Lasten kokonaismäärä sekä tieto ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v, 18 vuotta täytäneet, henkilötunnus kertaalleen. Mikäli samaa henkilöä koskien on vuoden aikana tehty

useampi palvelutarpeen arvio, ikä poimitaan viimeisimmän tapahtuman kohdalla. (Ikä voidaan poimia myös 31.12.)

Lastensuojelun asiakkaat

Lastensuojelun asiakkuus (Lastensuojelulaki 417/2007, 27 §) 1.4.2015 alkaen:

- 1) mikäli asian vireille tulon johdosta ryhdytään kiireellisiin lastensuojelutoimiin.
- 2) kun sosiaalityöntekijä toteaa palvelutarpeen arvioinnin perusteella, että lapsen kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät turvaa lapsen terveyttä tai kehitystä taikka lapsi omalla käyttäytymisellään vaarantaa terveyttään ja kehitystään ja että lapsi tarvitsee lastensuojelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia.

Lisäksi lastensuojelun asiakkuus alkaa, kun perheelle muutoin annetaan lastensuojelulaissa tarkoitettuja palveluja tai muuta tukea ennen palvelutarpeen arvioinnin valmistumista.

Lastensuojelun asiakkaiden kokonaismäärä

Vuoden aikana lastensuojelun asiakkaana olleet lapset ja nuoret yhteensä, henkilötunnus kertaalleen. Sama lapsi on voinut olla niin avo-, sijais- kuin jälkihuollon asiakkaana vuoden aikana. Tiedot kerätään ikäryhmittäin 0–20-vuotiaat (sisältäen kaikki, jotka ovat palvelua saadessaan olleet alle 21-vuotiaita) ja 0–17-vuotiaat (sisältäen kaikki, jotka ovat palvelua saadessaan olleet alle 18-vuotiaita).

Avohuollon toimintatiedot

Avohuollon asiakkaat

Vuoden aikana avohuollon asiakkaana olleet lapset yhteensä ja ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v. Tiedot kerätään henkilötunnus kertaalleen, ilman jälkihuollon asiakkaita.

Vuoden aikana alkaneet avohuollon asiakkuudet

Vuoden aikana alkaneet avohuollon asiakkuudet yhteensä ja ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v. Tiedot kerätään henkilötunnus kertaalleen, ilman jälkihuollon asiakkaita.

Vuoden aikana päättyneet avohuollon asiakkuudet

Vuoden aikana päättyneet avohuollon asiakkuudet yhteensä ja ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v. Tiedot kerätään henkilötunnus kertaalleen, ilman jälkihuollon asiakkaita.

Lapset, joille on tehty läheisverkostoratkaisu

Niiden lasten lukumäärä, joiden asuminen ja huolenpito järjestetty läheisverkostoratkaisulla vuoden aikana.

Ei lastensuojelulain nojalla tehty sijoitukset läheisverkostoon vaan ratkaisut, joissa lapsen asuminen ja huolenpito järjestetään toisen vanhemman, sukulaisen tai muun läheisen luona. Ratkaisuun päädytään silloin sosiaaliviranomaisen tekemän läheisverkostokartoituksen perusteella, kun lapsen tilanteessa harkitaan kodin ulkopuolista sijoitusta, sijais-huoltopaikkaa on tarvetta muuttaa tai sijoitus on tarkoitus lopettaa. Hoitopalkkio ja kulu-korvaus maksetaan kuten sijaisperheille. Kaikki, jotka vuoden aikana asuneet läheisverkos-toratkaisulla, henkilötunnus kertaalleen.

Ympäri vuorokautisessa perhekuntoutuksessa olleiden lasten lukumäärä

Lasten kokonaismäärä henkilötunnus kertaalleen.

Tehostetun perhetyön piirissä olleiden lasten lukumäärä

Lasten kokonaismäärä henkilötunnus kertaalleen.

Sijoitusten toimintatiedot

Sijoituspäätökset

Vuoden aikana alkaneiden sijoitusten päätökset yhteensä (sisältäen kaikki päätökset kos-kien lapsia, jotka ovat palvelua saadessaan olleet alle 18-vuotiaita). Samaa lasta koskien on voitu tehdä useampi kuin yksi päätös.

Päätösten lukumäärä yhteensä ja eriteltynä sijoitukseen avohuollon tukitoimena (LsL 37 §), kiireelliseen sijoitukseen (LsL 38 §) ja huostaanottoon (LsL 40 §). Huostaanottojen osalta päätökset kerätään lisäksi eriteltynä suostumukseen perustuviin huostaanottoihin ja hal-linto-oikeuden päättämiin huostaanottoihin, lisäksi kerätään hallinto-oikeuden hylkäämien hakemusten lukumäärä.

Vuoden 2019 osalta on kerätty myös huostaanottojen jatko- ja purkupäätösten lukumäärät. Purkupäätöksellä tarkoitetaan huostaanoton lopettamispäätöstä, ei huostaanoton raukea-mista.

Vuoden aikana kodin ulkopuolelle sijoitettuna olleet lapset yhteensä

Lasten lukumäärä yhteensä ja ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v. si-sältäen avohuollon tukitoimena sijoitetut, kiireellisesti sijoitetut ja huostaanotetut lapset, henkilötunnus kertaalleen.

Vuoden aikana huostassa olleet lapset yhteensä

Lasten lukumäärä yhteensä ja ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v., henkilötunnus kertaalleen.

Uudet vuoden aikana kodin ulkopuolelle sijoitettuna olleet yhteensä

Lasten lukumäärä yhteensä ja ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v. si-sältäen avohuollon tukitoimena sijoitetut, kiireellisesti sijoitetut ja huostaanotetut lapset, henkilötunnus kertaalleen.

Uudet vuoden aikana kodin ulkopuolelle avohuollon tukitoimena sijoitetut lapset

Lasten lukumäärä yhteensä ja ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v., henkilötunnus kertaalleen. Sisältää myös avohuollon kiireellisen tukitoimen (37 b §).

Uudet kodin ulkopuolelle kiireellisesti sijoitetut lapset

Lasten lukumäärä yhteensä ja ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v., henkilötunnus kertaalleen.

Uudet kodin ulkopuolelle huostaanotetut lapset

Vain huostaanotetut, yhteensä ja ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v., henkilötunnus kertaalleen.

Kodin ulkopuolelle 31.12. sijoitettuna olleet

Lasten lukumäärä yhteensä.

Vuoden aikana sijoitettuna olleet lapset hoitomuodoittain

Tiedot kerätään henkilötunnus kertaalleen sisältäen kaikki, jotka ovat palvelua saadessaan olleet alle 18-vuotiaita.

Laitoshoido

Vuoden aikana laitoksiin sijoitettuna olleet lapset yhteensä (0–17-v.) ja eriteltynä kunnan omiin laitoksiin sekä ostopalvelutoimintaan.

31.12. laitoksiin sijoitettuna olleet lapset yhteensä (0–17-v.) ja eriteltynä kunnan omiin laitoksiin sekä ostopalvelutoimintaan.

Luvanvarainen perhehoito

Vuoden aikana luvanvaraiseen perhehoitoon sijoitettuna olleet lapset yhteensä (0–17-v.) ja eriteltynä kunnan omiin laitoksiin sekä ostopalvelutoimintaan.

31.12. luvanvaraiseen perhehoitoon sijoitettuna olleet lapset yhteensä (0–17-v.) ja eriteltynä kunnan omiin laitoksiin sekä ostopalvelutoimintaan.

Toimeksiantoon perustuva perhehoito

Vuoden aikana toimeksiantoon perustuvaan perhehoitoon sijoitettuna olleet lapset yhteensä (0–17-v.) ja eriteltynä pitkäaikaiseen perhehoitoon (erikseen kunnan oma toiminta ja ostopalvelutoiminta) sekä päivystys- ja vastaanotto-perheisiin (erikseen kunnan oma toiminta ja ostopalvelutoiminta). Päivystys- ja vastaanottoperheet eivät sisällä lyhytaikaista tai tilapäistä viikonloppuhoitoa, jonka tarkoituksena antaa vanhemmalle levähdystauko.

31.12. toimeksiantoon perustuvaan perhehoitoon sijoitettuna olleet lapset yhteensä (0–17-v.) ja eriteltynä pitkäaikaiseen perhehoitoon (erikseen kun-

nan oma toiminta ja ostopalvelutoiminta) sekä päivystys- ja vastaanottoperheisiin (erikseen kunnan oma toiminta ja ostopalvelutoiminta). Päivystys- ja vastaanottoperheet eivät sisällä lyhytaikaista tai tilapäistä viikonloppuhoitoa, jonka tarkoituksena antaa vanhemmalle levähdystauko.

Läheisverkostoon sijoitettujen lasten lukumäärä

Vain lastensuojelulain nojalla tehtävät sijoitukset (myös sijoitukset avohuollon tukitoimena), ei esimerkiksi niitä tapauksia, joissa lapsen asuminen järjestetään huoltajuusjärjestelyin kodin ulkopuolella vaihtoehtona sijoitukselle tai joissa lapsen huoltaja sopii itsenäisesti lapsen asumisen järjestämisestä esim. isovanhempien kanssa. Sisältyvät toimeksiantoon perustuvien sijoitusten lukuun.

Huostassa olleille lapsille tehdyt sijoituspaikan muutospäätökset

Päätösten lukumäärä yhteensä sekä eriteltynä päätösten kohteena olleiden lasten lukumäärä ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v. Ei sisällä sijoituspaikan muutospäätöksiä kotiin.

Lasten sijoitusten hoitovuorokaudet

Kunnan omien lastensuojelulaitosten hoitovuorokausiin lasketaan mukaan laitokseen tulo-päivä ja läsnäolovuorokaudet, lähtöpäivää ei lasketa mukaan.

Perhehoidon (toimeksiantoon perustuva perhehoito ja luvanvarainen perhehoito) ja ostopalvelulaitosten hoitopäiviin sisältyvät myös lähtöpäivät.

Hoitovuorokausia ovat ne päivät, jotka lapsi/nuori/perhe on ollut laitoksessa/perhehoitossa kirjoilla, vaikka olisikin tilapäisesti poissa laitoksesta esimerkiksi loman, karkumatkan tai muun poissaolon vuoksi, koska hoitovastuu on laitoksella. Hoitopaikka on tällöin varattuna ja laitokselle syntyy kustannuksia.

Koko perheen ympärivuorokautisen hoidon hoitovuorokaudet lasketaan mukaan hoitovuorokausiin.

Jälkihuollon tukitoimien piirissä olevien nuorten asumisvuorokausia ei lasketa mukaan hoitovuorokausiin.

Laitoshoidon hoitovuorokaudet

Hoitovuorokaudet yhteensä sekä eriteltynä kunnan omien laitosten ja ostopalvelutoiminnan hoitovuorokausiin.

Luvanvaraisen perhehoidon hoitovuorokaudet

Hoitovuorokaudet yhteensä sekä eriteltynä kunnan omien perhekotien ja ostopalvelutoiminnan hoitovuorokausiin.

Toimeksiantoon perustuvan perhehoidon hoitovuorokaudet

Toimeksiantoon perustuvan perhehoidon hoitovuorokaudet yhteensä ja eriteltynä pitkäaikaiseen perhehoitoon (erikseen kunnan oma toiminta ja ostopalvelutoiminta) sekä päivystys- ja vastaanottoperheisiin (erikseen kunnan oma toiminta ja ostopalvelutoiminta). Päivystys- ja vastaanottoperheet eivät sisällä lyhytaikaista tai tilapäistä viikonloppuhoitoa, jonka tarkoituksena antaa vanhemmalle levähdystauko.

Läheisverkostoon sijoitettuna olleiden lasten hoitovuorokaudet

Vain lastensuojelulain nojalla tehtävien sijoitusten hoitovuorokaudet. Lukumäärä sisältyy toimeksiantoon perustuvan perhehoidon hoitovuorokausien lukumäärään.

Kunnallisten lastensuojelulaitosten hoitopaikat

Ilmoitetaan laitosten vahvistettu paikkamäärä, josta eriteltynä vastaanottopaikkojen lukumäärä.

Lisäksi kerätään lastensuojelun koko perheen hoitoon tarkoitettujen ympärivuorokautisten kunnallisten hoitopaikkojen lukumäärä.

Jälkihuollon asiakkaat

Jälkihuollon asiakkaat

Vuoden aikana jälkihuollon asiakkaana olleet (asiakkaat, joilla jälkihuolto-oikeus, LsL 75 §) yhteensä ja eriteltynä ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v., 18 vuotta täyttäneet, henkilötunnus kertaalleen.

Henkilöstö

Vastuusosiaalityöntekijöiden vakanssit

Kerätään vakanssien lukumäärä 31.12. yhteensä sekä eriteltynä avo-, sijais- ja jälkihuollon vakansseihin.

Kustannukset

Kerätään kokonaiskustannukset, jotka muodostuvat avohuollon ja sijaishuollon kustannuksista seuraavan erittelyn mukaisesti:

Avohuollon kustannukset

Kokonaiskustannukset vuoden aikana sekä erikseen oman toiminnan ja ostopalvelutoiminnan kustannukset seuraavalla erittelyllä:

Lastensuojelun avohuollon sosiaalityö

Sosiaalityöntekijöiden ja johtavien sosiaalityöntekijöiden palkat, henkilöstökulut (vain henkilöstökulut, ei tilakuluja, matkakuluja tai työnohjauskuluja tms.).

Jälkihuollon kokonaiskustannukset

Sisältää jälkihuollon sosiaalityön, sosiaaliohjauksen, tukiasumisen sekä taloudellisen tuen (ei toimeentulotukea).

Avohuollon tukitoimet

Ne avohuollon tukitoimet, jotka annettu lastensuojelun päätöksellä (Perhe voi saada sosiaalihoitolain perusteella myös muita palveluja, mutta tähän otetaan mukaan vain lastensuojelun päätöksellä annetut palvelut).

Lastensuojelun taloudelliset tukitoimet (35 § ja 36 §)

Ei sijaishuoltoa. Mukaan ei lasketa mitään toimeentulotuen kustannuksia.

Läheisverkostoratkaisujen kustannukset

Kunnat arvioivat parhaaksi katsomallaan tavalla, mikä on lastensuojelun osuus henkilöstökustannuksista.

Sijaishuollon kustannukset

Kokonaiskustannukset vuoden aikana sekä kustannukset eriteltyinä hoitolaitosten, luvanvaraisen perhehoidon ja toimeksiantoon perustuvan perhehoidon kustannuksiin. Sijaishuollon kustannuksiin kohdistuvat sosiaalityön kustannukset kootaan omana kokonaisuutenaan kohtaan sijoitusten aikainen sosiaalityö.

Laitoshoidon kustannukset

Kokonaiskustannukset sekä erikseen oma ja ostopalvelutoiminta seuraavasti:

Kunnallisten lastensuojelulaitosten kustannukset pitävät sisällään:

- Henkilöstö-, tila- ja muut kustannukset ilman hallinnon vyörytyskustannuksia.
- Omien laitosten kustannuksiin otetaan mukaan myös kesäkotien ja vastaavien virkistyspaikkojen kustannukset sekä autojen käyttö.
- Pelkästään avohoitoa antavien osastojen kustannukset otetaan mukaan avohuollon kustannuksiin, ei sijaishuollon kustannuksiin. Osittain avotyötä tekevät osastot otetaan mukaan sijaishuollon kustannuksiin.
- Laitoksissa työskentelevien työllistettyjen kustannuksia ei oteta mukaan sijaishuollon kustannuksiin.

Ostopalvelulaitosten kustannukset

Ostopalvelulaitosten kustannukset ja sosiaalityön kustannukset pitävät sisälleen:

- Sisältää laitoksille maksetut korvaukset.
- SPR:n (tai muiden vastaavien) turvatalojen kustannuksia ei lasketa mukaan laitoshoidon kustannuksiin.

Luvanvaraisen perhehoidon kustannukset

Kokonaiskustannukset sekä erikseen omien perhekotien kustannukset ja ostopalvelutoiminnan kustannukset.

Toimeksiantoon perustuvan perhehoidon kustannukset

Toimeksiantoon perustuvan sijaisperhetoiminnan kustannukset

- Sisältävät sekä sijaisperheille maksetut korvaukset - alkuavustukset, kulkukorvaukset ja palkkiot - että sijaisperheille harkinnanvaraisena taloudellisenä tukena maksettavat kustannukset.
- Sijaisperhetoiminnan kustannuksiin sisältyy eräillä kunnilla lasten biologisten perheiden matkakuluja ym.
- Kunnan kirjanpidon, palkanlaskennan ja muita yleishallinnon kuluja ei vyyrytetä.
- Sosiaalityön (kustannukset merkitään erikseen kohtaan Sijaishuollon aikaisen sosiaalityön kustannukset) ja toimistotyön kustannukset sisältävät mm. työntekijöiden henkilöstömenot, huoneistomenot, koulutuskustannukset, matkakulut sekä työnohjauksen ym. kustannukset.

Läheisverkostoon sijoitettujen lasten kustannukset

Kustannukset sisältyvät toimeksiantoon perustuvaan perhehoitoon.

Sijaishuollon aikaisen sosiaalityön kustannukset

Kokonaiskustannukset sekä erikseen laitoshoidon aikaisen ja perhehoidon (sis. luvanvarainen ja toimeksiantoon perustuva) sosiaalityön kustannukset.

Liite 2 Lastensuojelun käsitteitä

AMMATILLINEN PERHEKOTI. Ks. luvanvarainen perhehoito.

ASIAKASSUUNNITELMA. Jos lastensuojelun asiakkuus jatkuu lastensuojelutarpeen selvit-
tyksen jälkeen, laaditaan avohuollon asiakassuunnitelma. Sen tulee sisältää seuraavat asiat:
lapsen ja perheen palvelujen ja tuen tarve; tieto olosuhteista ja asioista, joihin pyritään vai-
kuttamaan; palvelut ja muut tukitoimet, joilla tuen tarpeeseen pyritään vastaamaan; arvi-
oitu aika, jonka kuluessa tavoitteet pyritään toteuttamaan; asianosaisten eriävät näkemyk-
set tuen tarpeesta ja tukitoimien järjestämisestä. *(Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL)*

AVOHUOLLON TUKITOIMENA SIJOITETUT. Avohuollon tukitoimena tapahtuva sijoitus on
rajattu, tuen tarvetta arvioiva tai kuntouttava jakso. Se on suunnitelmallinen tukitoimi, joka
järjestetään asiakassuunnitelmassa tarkoitetulla tavalla. Avohuollon sijoituksen tulisi ta-
pahtua ensisijaisesti siten, että lapsi sijoitetaan yhdessä hänen vanhempansa, huoltajansa
tai muun hänen hoidostaan ja kasvatuksesta vastaavan henkilön kanssa. Koko perheen
sijoitus voi tapahtua laitoksessa tai sitä voidaan järjestää perhehoidossa. Sijoitus voi liittyä
myös perheen aikuiselle annettavaan hoitoon, jolloin voi olla tarkoituksenmukaista, että
lapsi voi jatkaa yhdessä asumistaan vanhempansa kanssa. *(Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL)*

AVOHUOLTO. Lastensuojelun avohuollolla tarkoitetaan tukitoimia, joihin sosiaalihuollosta
vastaavan toimielimen on viipymättä ryhdyttävä jos 1) kasvuolot vaarantavat tai eivät tur-
vaa lapsen terveyttä tai kehitystä tai 2) jos lapsi omalla käyttäytymisellään vaarantaa ter-
veyttään tai kehitystään. Avohuollon tukitoimet ovat ensisijaisia huostaanottoon ja sijais-
huoltoon nähden. Avohuollon tukitoimia ovat toimeentulon ja asumisen turvaaminen lap-
selle ja hänen perheelleen, tuki lapsen ja perheen ongelmatilanteen selvittämiseen, lapsen
muu tukeminen koulunkäynnissä, ammatin ja asunnon hankinnassa, työhön sijoittumi-
sessa, harrastuksissa, läheisten ihmissuhteiden ylläpitämisessä sekä muiden henkilökoh-
taisten tarpeiden tyydyttämisessä. *(Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL)*

EHKÄISEVÄ LASTENSUOJELU. Ehkäisevää lastensuojelua on tuki ja erityinen tuki silloin,
kun lapsi tai perhe ei ole lastensuojelun asiakkaana. Ehkäisevällä lastensuojelulla edistetään
ja turvataan lasten ja nuorten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä tuetaan vanhem-
muutta. Ehkäisevää lastensuojelua toteutetaan kunnan palveluissa kuten äitiys- ja lasten-
neuvolassa sekä muussa terveydenhuollossa, päivähoidossa, opetuksessa ja nuorisotyössä.
(Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL)

ENNAKOLLINEN LASTENSUOJELUTARPEEN ILMOITUS. Ennakollinen lastensuojeluilmoi-
tus on tehtävä tilanteissa, joissa on perusteltua syytä epäillä, että syntyvä lapsi tulee tarvit-
semaan lastensuojelun tukitoimia välittömästi syntymänsä jälkeen. Ennakollinen lasten-
suojeluilmoitus tulee siis tehdä tilanteissa, joissa ilmoittajalla on varmaa tietoa esimerkiksi
tulevan äidin tai isän päihdeongelmasta, vakavasti mielenterveyden häiriöstä tai vapaus-
rangaistuksesta. Pelkkä päihteidenkäytön epäily ei riitä ennakollisen ilmoituksen tekemi-
seen. *(Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL)*

ENSIKODIT. Ensikoti on paikka, jossa tuetaan perheitä vanhemmuudessa ja elämänhallin-
nassa. Äiti voi tulla ensikotiin odotusaikana tai pienen vauvan kanssa. Tarvittaessa myös isä

voi asua ensikodissa. Asumisaika sovitaan perheen tarpeiden mukaan. Ensikotityö on ennaltaehkäisevää ja korjaavaa lastensuojelutyötä sekä vanhemmuuden tukemista. Tavoite on turvata kasvavalle lapselle hänen ikätasonsa ja tarpeidensa mukainen hoito ja huolenpito. (Lähde: *Ensi- ja turvakotien liitto, www.ensijaturvakotienliitto.fi*)

HAKEMUS LASTENSUOJELUTARPEEN SELVITTÄMISEKSI. Lastensuojeluilmoituksen voi tehdä kuka tahansa. Kun lapsi, nuori tai vanhemmat ottavat itse yhteyttä lastensuojeluun, käytetään tästä nimitystä hakemus. (Lähde: *Lastensuojelun käsikirja, THL*)

HUOSTAANOTTO. Huostanotolla tarkoitetaan tilannetta, jossa lapsi otetaan sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen huostaan ja hänelle järjestetään sijaishuolto. Lapsi on otettava huostaan, mikäli 1) puutteet lapsen huolenpidossa tai muut kasvuolosuhteet uhkaavat vakavasti vaarantaa lapsen terveyttä tai kehitystä; tai 2) lapsi vaarantaa vakavasti terveyttään tai kehitystään käyttämällä päihteitä, tekemällä muun kuin vähäisenä pidettävän rikollisen teon tai muulla niihin rinnastettavalla käyttäytymisellään vaarantaa kehitystään ja terveyttään. Huostaanottoon voidaan ryhtyä vain, jos katsotaan, että avohuollon tukitoimet eivät ole sopivia, mahdollisia tai riittäviä turvaamaan lapsen edun mukaista huolenpitoa. (Lähde: *Lastensuojelun käsikirja, THL*)

JÄLKIHUOLTO. Jälkihuollolla tarkoitetaan tukea, jota annetaan sijaishuollossa olleelle lapselle tai nuorelle, hänen vanhemmilleen ja huoltajilleen sekä henkilöille, joiden hoidossa ja kasvatuksessa lapsi tai nuori on ollut. Jälkihuoltoa järjestetään 1) sijaishuollon päättymisen jälkeen; 2) avohuollon tukitoimena tapahtuneen sijoituksen päättymisen jälkeen, jos sijoitus on kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään puoli vuotta ja kohdistunut lapseen yksin; 3) nuorelle voidaan järjestää jälkihuoltoa, vaikka häntä ei olisi aiemmin sijoitettu kodin ulkopuolelle tai sijoitus olisi kestänyt alle puoli vuotta. Näin voidaan tukea nuorta itsenäistymisessä, vaikka ehdotonta jälkihuoltovelvollisuutta ei olisikaan. (Lähde: *Lastensuojelun käsikirja, THL*)

KIIREELLINEN AVOHUOLLON SIJOITUS. Avohuollon sijoitus on 1.4.2015 lukien mahdollista myös silloin, kun huostaanoton edellytykset täyttyvät. On siten mahdollista, että lapselle voidaan järjestää kiireellinen avohuollon sijoitus kiireellisen sijoituksen sijasta. (Lähde: *Lastensuojelun käsikirja, THL*)

KIIREELLINEN SIJOITUS. Kiireellinen sijoitus on oikeusvaikutuksiltaan verrattavissa huostaanottoon, joten edellytykset sen käyttämiselle ovat tiukat. Kiireellisen sijoituksen tarve voi syntyä esimerkiksi silloin, kun kodin olosuhteet tai puutteet lapsen huolenpidossa välittömästi vaarantavat lapsen terveyttä tai kehitystä tai silloin, kun lapsen huoltajat ovat väliaikaisesti kykenemättömiä hoitamaan lastaan. Päätöksen kiireellisestä sijoituksesta ja sen lopettamisesta tekee sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen määräämä ammatillisen kelpoisuuden omaava sosiaalityöntekijä. (Lähde: *Lastensuojelun käsikirja, THL*)

LAITOSHOITO. Laitoshoidolla tarkoitetaan sitä, että lapsen sijaishuolto järjestään sijoittamalla lapsi lastensuojelulaitokseen. Lastensuojelulaitoksia, joissa voidaan järjestää lapsen sijaishuoltoa ja laitoshuoltoa ovat lain mukaan lastenkodit ja nuorisokodit sekä koulukodit. Lisäksi lastensuojelulaitoksina pidetään muita näihin rinnastettavia yksiköitä, esimerkiksi vastaanottokoteja. Lastensuojelulaitoksia ylläpitävät lähinnä valtio, kunnat tai yksityiset yhteisöt. (Lähde: *Lastensuojelun käsikirja, THL*)

LAPSET. 0 – 17-vuotiaat. (*Lastensuojelulaki, 6§*)

LASTENSUOJELUILMOITUS. Lastensuojeluilmoituksen voi tehdä kuka tahansa silloin kun havaitsee tai saa tietää sellaisia seikkoja, joiden vuoksi lapsen lastensuojelun tarve on syytä selvittää. Kyseessä on siis henkilön oma arvio tarpeesta selvittää lapsen lastensuojelun tarve. Ilmoitus tehdään kunnan sosiaalitoimistoon. Ilmoituksen voi tehdä puhelimitse, kirjallisesti tai käymällä virastossa henkilökohtaisesti. (*Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL*)

LASTENSUOJELUN ASIAKKUUDEN ALKAMINEN. Ennen huhtikuuta 2015 lastensuojelun asiakkuus alkoi, kun ryhdyttiin selvittämään lastensuojelun tarvetta. Huhtikuusta 2015 alkaen asiakkuus on alkanut vasta siinä tapauksessa, että lastensuojelutarpeen selvityksen tai palvelutarpeen arvioinnin perusteella todetaan tarve lastensuojelun palveluille.

LASTENSUOJELUNTARPEEN SELVITYS. Katso kohta ”palvelutarpeen arvio”.

LUVANVARAINEN PERHEHOITO. Luvanvarainen perhehoito (ent. ammatilliset perhekodit) on perhehoidon ja laitoksen väliin sijoittuva sijaishuoltomuoto. Perhekodeissa hoidetaan sellaisia lapsia, joita ei esimerkiksi vaikeahoitoisuuden takia voi sijoittaa sijaisperheeseen. Perhekodin perustamiseen tarvitaan lupa. Perhekodissa sijoitettujen lasten kanssa asuu pääsääntöisesti kaksi hoidosta ja kasvatuksesta vastaavaa henkilöä. (*Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL*)

LÄHEISVERKOSTOON SIJOITTAMINEN. Läheisverkostosijoittamisella tarkoitetaan sukulaisten ja muiden lapselle läheisten henkilöiden luokse lastensuojelulain nojalla tehtäviä sijoituksia (lastensuojelulaki 37 § ja 40 §). Lapsi voidaan sijoittaa läheisverkostoon huostaanotettuna sosiaaliviranomaisen tai hallinto-oikeuden päätöksellä tai avohuollon sijoituksena sosiaaliviranomaisen päätöksellä. Kunta tekee läheisverkostosijoittamisesta toimeksiantosopimuksen. Läheisverkostosijoittaminen on toimeksiantoon perustuvaa perhehoitoa. (*Lähde: Puustinen-Korhonen 2012*)

LÄHEISVERKOSTORATKAISUT. Lapsen asuminen järjestetään huoltajuusjärjestelyin (lsl 32 §). Läheisverkostoratkaisut toteutetaan sosiaaliviranomaisen tekemän läheisverkostokartoituksen (lsl 32 §) perusteella, kun lapsen tilanteessa harkitaan kodin ulkopuolista sijoitusta, sijaishuoltopaikkaa on tarvetta muuttaa tai sijoitus lopettaa. Jos lapsen tilanne voidaan turvata siten, että hänen läheisverkostostaan löytyy lapsen kannalta sopiva henkilö tai perhe huolehtimaan hänen hoidostaan tai huollostaan, on ensisijaisesti haettava lapsen huoltoa ja asumista koskevaa määräystä eikä huostaanottoa näin ollen tarvita. Kunta ei laadi toimeksiantosopimusta, ei ole toimeksiantoon perustuvaa perhehoitoa. (*Lähde: Puustinen-Korhonen 2012*)

NUORET. 18- 20-vuotiaat. (*Lastensuojelulaki, 6§*)

OSTOPALVELU. Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta annetun lain 4 §:n mukaan kunta voi täyttää lakiin perustuvan järjestämisvastuunsa esim. hankkimalla palveluja valtiolta, toiselta kunnalta, kuntayhtymältä tai muulta julkiselta taikka yksityiseltä palvelujen tuottajalta. (*Lähde: www.kunnat.net*)

PALVELUTARPEEN ARVIO. Kun lastensuojeluasia on tullut vireille, sosiaalityöntekijän tai muun lastensuojelun työntekijän on arvioitava välittömästi lapsen mahdollinen kiireellinen lastensuojelun tarve. 1.4.2015 alkaen lastensuojelulaki on edellyttänyt, että lastensuojeluasian vireille tulon jälkeen on tehtävä sosiaalihuoltolain 36 §:n mukainen palvelutarpeen

arviointi, ellei arvioinnin tekeminen ole ilmeisen tarpeetonta. Palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä selvitetään lastensuojelun tarve, ellei asia ole selvästi luonteeltaan sellainen, ettei lastensuojelun tukitoimia tarvita. (*Lastensuojelulaki, 26§*)

PERHEHOITO. Ks. toimeksiantoon perustuva perhehoito

PERHEKUNTOUTUS. Perhekuntoutuksella tarkoitetaan koko perheen sijoitusta laitostyösköön. Sijoituksen on tarkoitus olla kuntouttava. Perhekuntoutus työmuotona soveltuu hyvin osaksi lastensuojelun avohuollon työskentelyä sekä huostaanoton lakkautustyöskentelyä. Sen on käytännössä todettu olevan tehokas apu myös tilanteissa, joissa on olemassa kodinulkopuolisen sijoituksen riski, mutta perhe on motivoitunut perhekuntoutukseen ja perhekuntoutusta on oikea-aikaisesti mahdollista perheelle tarjota (*Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL*)

PYYNTÖ LASTENSUOJELUTARPEEN SELVITTÄMISEKSI. Katso kohta ”yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi”.

PÄÄTÖS SIIJAISHUOLTOPAIKAN MUUTTAMISESTA. Kun lapsi on otettu huostaan ja sijoitettu sijaishuoltoon, sosiaalihuollosta vastaavalla toimielimellä on oikeus huostaanoton tarkoituksen toteuttamiseksi päättää lapsen olinpaikasta sekä hoidosta, kasvatuksesta, valvonnasta ja muusta huolenpidosta. Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä valmistelee asian, jonka jälkeen sosiaalihuollon johtava viranhaltija tekee päätöksen sijaishuoltopaikan muuttamisesta. Päätöksessä on tuotava esiin perusteet sijaishuoltopaikan muuttamiselle ja selvitys siitä, miksi nykyinen sijaishuoltopaikka ei ole lapsen edun mukainen. (*Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL*)

SIIJAISHUOLTO. Lapsen sijaishuollolla tarkoitetaan huostaan otetun, kiireellisesti sijoitetun tai lastensuojelulain 83 §:ssä tarkoitetun väliaikaismääräyksen nojalla sijoitetun lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestämistä kodin ulkopuolella. Poikkeuksellisesti huostaanotettu lapsi voidaan sijoittaa myös kotiin. (*Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL*)

SOSIAALI- JA KRIISIPÄIVYSTYS. Sosiaalipäivystys vastaa kiireelliseen avuntarpeeseen kaikin vuorokauden aikoina ja viikonpäivinä. Sosiaalipäivystys perustuu perustuslain säädökseen välttämättömästä toimeentulosta ja huolenpidosta. Se edellyttää, että kunnissa on valmius vastata kiireellisen avun tarpeeseen. (*Lähde: Sosiaali- ja terveysministeriö, www.stm.fi/sosiaalipaivystys*)

TOIMEKSIANTOON PERUSTUVA PERHEHOITO. Perhehoidolla tarkoitetaan lapsen hoidon, kasvatuksen ja muun ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä hänen kotinsa ulkopuolella yksityiskodissa eli sijaisperheessä. Ennen lapsen sijoittamista perheeseen tulee tehdä toimeksiantosopimus perhehoitajan ja sijoittavan kunnan tai kuntayhtymän välillä. Osapuolet sitoutuvat sopimuksen sisältämiin oikeuksiin ja velvollisuuksiin. Perhehoitajan toimeksiantosopimuksen tehnyt henkilö ei ole työsuhteessa sopimuksen tehneeseen kuntaan tai kuntayhtymään. Perhehoitajana toimiminen ei kerrytä työssäoloa eikä kunnalla ole velvollisuutta kustantaa tai järjestää työterveyshuoltoa. (*Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL*)

TURVAKODIT. Turvakoti on tarkoitettu perhe- tai lähisuhteessa väkivaltaa tai sen uhkaa kokeneille, jotka tarvitsevat tukea väkivallasta selviämiseen sekä väliaikaisen asuinpaikan. Turvakotien tavoitteena on väkivaltakierteen katkaiseminen, sen seurausten hoitaminen ja väkivallan ennaltaehkäiseminen. Turvakodit tarjoavat kriisiapua ja välittömän suojan sekä

mahdollisuuksien mukaan pitkäjänteistä tukea perheväkivaltaa kokeneille. (Lähde: Ensi- ja turvakotien liitto, www.ensijaturvakotienliitto.fi)

TURVATALOT. Turvatalot tarjoavat apua 12-21-vuotiaille nuorille ja heidän perheilleen. Nuori voi tarvittaessa myös yöpyä tilapäisesti turvatalolla. Turvatalojen toiminnasta vastaa Suomen Punainen Risti. (Lähde: Punainen Risti, www.punainenristi.fi)

VASTUUSOSIAALITYÖNTEKIJÄ. Lastensuojelulain 13 §:n mukaan lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle on nimettävä hänen asioistaan vastaava sosiaalityöntekijä (lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä). Lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä tulee olla sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun lain 3 §:n mukainen sosiaalityöntekijän ammatillinen kelpoisuus. (Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL)

YHTEYDENOTTO SOSIAALIHUOLTOON TUEN TARPEEN ARVIOIMISEKSI. Yhteydenotto voidaan tehdä salassapitosäännösten estämättä. Lastensuojeluasian vireille laittamisessa on aina pyrittävä yhteistyöhön lapsen ja vanhempien kanssa. Jos yhteydenottoa yhdessä ei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista tehdä (esimerkiksi kiireen vuoksi), tehdään lastensuojeluilmoitus. Taustalla on ajatus, että lapsen ja hänen vanhempiansa kanssa yhteisymmärryksessä tehty yhteydenotto turvaa paremmin yhteistyötä jatkossakin ja siten palvelujen jatkuvuutta. (Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL)

YKSITYINEN SIJOITUS. Yksityinen sijoitus on huoltajien päätökseen perustuva sijoitus, johon sosiaalihuollosta vastaava toimielin ei ole vaikuttanut (lsl 81 §). Lapsen vanhempi voi sopia lapsensa asumisesta esimerkiksi isovanhempien kanssa ja järjestää lapsen hoidon itsenäisesti. Huoltajan tai henkilön, jonka hoitoon lapsi on sijoitettu, on ilmoitettava sijoituksesta sen kunnan sosiaalihuollon toimielimelle, jonka alueelle lapsi on sijoitettu. Kunta ei laadi toimeksiantosopimusta, ei ole toimeksiantoon perustuvaa perhehoitoa. (Lähde: Puustinen-Korhonen 2012)

Liite 3 Lastensuojelun tietoja vuonna 2019

Taulukot voi tarvittaessa pyytää saavutettavassa muodossa sähköpostilla: kuusikko@hel.fi

3A Lastensuojelun asiakkaat ja vastuusosiaalityöntekijöiden lukumäärä vuonna 2019

LASTENSUOJELUN ASIAKKAAT (lkm)	HELSINKI	ESPOO	VANTAA ¹	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Lastensuojelun asiakkaat yhteensä vuoden aikana (0–17-v.)	5 619	2 793	4 155	1 745	2 056	2 707	19 075
joista avohuollon palveluja saaneet lapset ¹	4 504	2 444	4 121	1 360	1 645	2 234	16 308
joista sijoitettuna olleet lapset	1 921	751	945	692	645	660	5 614
Jälkihuollossa olleet nuoret vuoden aikana (18–20-v.)	861	359	..	253	178	260	1 911
<i>Lastensuojelun asiakkaiden osuus (%) samanikäisestä väestöstä (0–17v.)</i>	<i>5,1</i>	<i>4,3</i>	<i>8,6</i>	<i>6,0</i>	<i>5,4</i>	<i>6,1</i>	<i>5,7</i>

¹Vantaan avohuollon asiakkaissa on mukana sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja saaneita lapsia.

.. Tietoa ei saatavissa.

HENKILÖSTÖ (lkm)	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Vastuusosiaalityöntekijät yhteensä	163	74	56	40	46	55	434
joista avohuollossa	100	57	36	22	35	45	295
joista sijaishuollossa	47	13	18	14	11	10	113
joista jälkihuollossa (jos erikseen)	16	4	2	4	0	0	26

3B Lastensuojelun kustannukset vuonna 2019

LASTENSUOJELUN KOKONAISKUSTANNUKSET (€)	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Kokonaiskustannukset yhteensä	144 125 615	57 519 523	63 501 008	48 445 732	51 301 499	35 591 770	400 485 147
€/lastensuojelun asiakkaana ollut 0–20-vuotias	21 741,7	18 283,4	14 447,5	24 907,8	24 107,8	12 247,7	18 936,1
Kokonaiskustannukset (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
joista avohuollon kustannukset (%)	16,7	19,2	21,6	17,4	26,5	30,9	20,4
joista sijaishuollon kustannukset (%)	79,4	78,3	75,9	79,9	70,4	66,5	76,5
joista sosiaalityön kustannukset (%)	3,9	2,4	2,4	2,7	3,1	2,6	3,1
AVOHUOLLON KUSTANNUKSET (€)	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Kokonaiskustannukset yhteensä	24 083 244	11 067 236	13 746 442	8 424 167	13 582 499	10 995 137	81 898 725
€/avohuollon palveluja saanut 0–20-vuotias	4 489,0	3 948,4	3 335,7	5 222,7	7 450,6	4 408,6	4 495,2
Avohuollon oman toiminnan kustannukset yhteensä	21 380 910	8 454 784	10 580 701	4 977 036	8 276 499	5 339 818	59 009 748
Lastensuojelun avohuollon sosiaalityö	7 623 975	3 688 190	3 875 610	1 781 375	2 986 000	3 173 673	23 128 824
Jälkihuollon kokonaiskustannukset	2 810 776	747 140	666 948	770 935	240 000	200 000	5 435 799
Avohuollon tukitoimet	9 873 565	3 402 162	5 305 124	1 914 238	4 216 000	830 812	25 541 901
Lastensuojelun taloudelliset tukitoimet (§35 ja §36)	1 072 594	358 144	0	510 489	834 499	810 677	3 586 403
Läheisverkostoratkaisujen kustannukset	0	259 148	733 019	0	0	324 655	0
Avohuollon ostopalvelutoiminnan kustannukset yhteensä	2 702 334	2 612 452	3 165 741	3 447 130	5 306 000	5 655 319	22 888 977
Lastensuojelun avohuollon sosiaalityö	0	0	0	0	0	0	0
Jälkihuollon kokonaiskustannukset	402 650	620 400	929 446	234 544	1 090 000	1 275 344	4 552 384
Avohuollon tukitoimet	2 299 684	1 992 052	1 780 929	3 212 587	4 216 000	4 379 975	17 881 227
Lastensuojelun taloudelliset tukitoimet (§35 ja §36)	0	0	455 366	0	0	0	455 366
SIIJOITUSTEN KUSTANNUKSET (€)	HELSINKI	ESPOO	VANTAA ¹	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Sijaishuollon kokonaiskustannukset sisältäen sosiaalityön							
Sijaishuollon kokonaiskustannukset yhteensä	120 042 371	46 452 287	49 754 566	40 021 565	37 719 000	24 596 633	318 586 422
Lasten sijoitusten kustannukset ilman sosiaalityötä							
Sijoitusten kustannukset yhteensä, ilman sosiaalityötä	114 456 766	45 055 545	48 211 704	38 729 293	36 126 000	23 657 601	306 236 909
joista laitoshoidon osuus	74 666 356	34 666 659	35 405 705	27 426 482	25 910 000	9 812 622	207 887 824
joista luvanvaraisen perhehoidon osuus	8 739 416	2 992 755	2 293 272	2 001 691	1 335 000	685 028	18 047 162
joista toimeksiantoon perustuvan perhehoidon osuus	31 050 994	7 396 131	10 512 727	9 301 119	8 881 000	13 159 951	80 301 923
joista laitoshoidon osuus (%)	65,2	76,9	73,4	70,8	71,7	41,5	67,9
joista luvanvaraisen perhehoidon osuus (%)	7,6	6,6	4,8	5,2	3,7	2,9	5,9
joista toimeksiantoon perustuvan perhehoidon osuus (%)	27,1	16,4	21,8	24,0	24,6	55,6	26,2
€/vuoden aikana sijoitettuna ollut 0–17-vuotias	59 581,9	59 994,1	51 017,7	55 967,2	56 009,3	35 844,8	54 548,8
€/31.12. sijoitettuna ollut 0–17-vuotias	79 208,8	81 770,5	87 340,0	78 558,4	72 981,8	50 767,4	76 521,0
Laitoshoidon (ilman sosiaalityötä)¹							
Kokonaiskustannukset yhteensä	74 666 356	34 666 659	35 405 705	27 426 482	25 910 000	9 812 622	207 887 824
Laitoshoidon oman toiminnan kustannukset yhteensä	32 602 561	6 066 089	8 645 112	9 589 490	7 520 000	1 602 023	66 025 275
€/hoitovuorokausi	346,4	274,0	307,1	290,1	433,6	343,5	331,0
€/hoitolaitoksiin sijoitetut vuoden aikana	53 799,6	21 284,5	0,0	42 810,2	45 029,9	15 113,4	41 340,2
€/sijoitetut 31.12.	131 994,2	144 430,7	127 134,0	100 942,0	163 478,3	123 232,5	129 208,0
Laitoshoidon ostopalvelutoiminnan kustannukset yhteensä	42 063 795	28 600 570	26 760 593	17 836 992	18 390 000	8 210 599	141 862 549
€/hoitovuorokausi	361,1	330,6	0,0	321,8	356,7	295,2	340,5
€/hoitolaitoksiin sijoitetut vuoden aikana	99 914,0	62 446,7	0,0	67 564,4	67 362,6	59 069,1	74 020,6
€/sijoitetut 31.12.	131 449,4	120 170,5	0,0	115 077,4	134 233,6	108 034,2	83 166,2
Luvanvarainen perhehoito (ilman sosiaalityötä)							
Kokonaiskustannukset yhteensä	8 739 416	2 992 755	2 293 272	2 001 691	1 335 000	685 028	18 047 162
€/hoitovuorokausi	211,7	194,9	0,0	240,8	207,1	265,4	213,0
€/luvanvaraiseen perhehoitoon sijoitetut vuoden aikana	73 440,5	56 467,1	0,0	83 403,8	63 571,4	57 085,6	68 794,3
€/sijoitetut 31.12.	86 528,9	78 756,7	0,0	90 986,0	78 529,4	68 502,8	65 368,8
Toimeksiantoon perustuva perhehoito (ilman sosiaalityötä)							
Toimeksiantoon perustuvan perhehoidon kustannukset	31 050 994	7 396 131	10 512 727	9 301 119	8 881 000	13 159 951	80 301 923
€/hoitovuorokausi	104,4	111,8	0,0	119,2	81,1	101,8	102,6
€/perheisiin sijoitetut vuoden aikana	31 175,7	23 858,5	0,0	31 529,2	22 889,2	23 374,7	27 346,9
€/sijoitetut 31.12.	43 066,6	41 089,6	0,0	42 086,5	29 603,3	37 386,2	0
Sijaishuollon aikaisen sosiaalityön kustannukset							
Sosiaalityön kustannukset yhteensä	5 585 605	1 396 742	1 542 862	1 292 272	1 593 000	939 032	12 349 513
Laitoshoidon sosiaalityön kustannukset ¹	2 450 782	840 545	0	559 754	649 000	270 000	4 770 081
Perhehoidon sosiaalityön kustannukset	3 134 823	556 197	1 542 862	732 518	944 000	669 032	7 579 432
Sijaishuollon kokonaiskustannukset sisältäen sosiaalityön							
Sijaishuollon kokonaiskustannukset yhteensä	120 042 371	46 452 287	49 754 566	40 021 565	37 719 000	24 596 633	318 586 422

¹ Vantaalla laitoshoidon aikaisen sosiaalityön kustannukset sisältyvät laitoshoidon muihin kustannuksiin.

3C/1 Lastensuojeluilmoitukset vuonna 2019

LASTENSUOJELUILMOITUKSET	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Lastensuojeluilmoitusten määrä							
Vuoden aikana tulleet ilmoitukset yhteensä	17 183	8 739	10 772	6 956	4 441	7 740	55 831
01 Lapsen hoidon ja huolenpidon tarve	1 778	1 104	1 913	919	649	1 351	7 714
02 Kehitystä vaarantavat olosuhteet	9 897	4 065	4 817	4 032	2 689	3 802	29 302
03 Lapsen oma käyttäytyminen	5 508	3 570	4 042	2 005	1 103	2 587	18 815
Ilmoitukset tekijän mukaan							
Kaikki ilmoitukset yhteensä	17 183	8 739	10 772	6 956	4 441	7 740	55 831
Yksityisten tekemät ilmoitukset yhteensä	2 782	912	2 054	1 313	338	1 609	9 008
Viranomaiset yhteensä	14 401	7 424	8 709	5 402	3 645	5 683	45 264
Sosiaalipalvelut	2 129	1 172	1 869	2 010	19	954	8 153
Päivähoito	409	209	256	208	137	165	1 384
Terveyspalvelut	3 835	1 735	1 905	1 357	1 119	1 640	11 591
josta äitiys- ja lastenneuvola	197	77	0	45	0	..	319
Poliisi	3 575	1 151	1 628	764	658	823	8 599
Koulu	2 455	1 200	1 548	585	733	906	7 427
Muu viranomainen	1 998	1 957	1 503	478	979	1 195	8 110
Tuntematon	0	403	9	241	458	448	1 559
Vuoden aikana lastensuojeluilmoituksen kohteena olleet lapset							
0–17-vuotiaat yhteensä (lk)	9 313	4 532	5 508	3 196	2 801	3 913	29 263
0–2-vuotiaat	917	443	456	391	324	381	2 912
3–6-vuotiaat	1 686	882	981	643	547	686	5 425
7–12-vuotiaat	3 073	1 452	1 755	967	952	1 270	9 469
13–15-vuotiaat	1 939	1 091	1 182	600	594	903	6 309
16–17-vuotiaat	1 698	664	1 134	595	384	673	5 148
0–17-vuotiaat yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0–2-vuotiaat	9,8	9,8	8,3	12,2	11,6	9,7	10,0
3–6-vuotiaat	18,1	19,5	17,8	20,1	19,5	17,5	18,5
7–12-vuotiaat	33,0	32,0	31,9	30,3	34,0	32,5	32,4
13–15-vuotiaat	20,8	24,1	21,5	18,8	21,2	23,1	21,6
16–17-vuotiaat	18,2	14,7	20,6	18,6	13,7	17,2	17,6
MUUT LASTENSUOJELUTARPEEN ILMOITUKSET	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Muiden lastensuojelutarpeen ilmoitusten määrä							
Yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi	1 017	78	179	347	291	144	2 056
Hakemukset suojelutarpeen selvittämiseksi	541	37	152	0	39	..	769
Muulla tavoin esiin tullut lastensuojelutarve	482	48	43	0	142	9	724
Ennakolliset lastensuojeluilmoitukset	241	76	142	232	93	75	859
Muut lastensuojelutarpeen ilmoitukset: ilmoitusten kohteena olleet lapset							
Yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi	968	77	122	325	278	141	1 911
Hakemukset suojelutarpeen selvittämiseksi	516	37	0	0	39	..	592
Muulla tavoin esiin tullut lastensuojelutarve	469	48	0	0	142	9	668

3C/2 Palvelutarpeen arviot, joissa selvitetty lastensuojelun tarve sekä lastensuojelutarpeen selvityksen jälkeen laaditut asiakassuunnitelmat vuonna 2019

PALVELUTARPEEN ARVIOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA ²	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Palvelutarpeen arviot, joissa selvitetty lastensuojelun tarve							
Lapset, joiden palvelutarpeen arvioissa selvitetty lastensuojelun tarve (0–17-vuotiaat yhteensä)	6 417	1 345	1 518	1 477	1 287	1 958	14 002
0–2-vuotiaat	799	130	173	194	152	193	1 641
3–6-vuotiaat	1 467	287	307	327	257	342	2 987
7–12-vuotiaat	2 356	472	537	469	452	667	4 953
13–15-vuotiaat	1 090	287	286	260	247	447	2 617
16–17-vuotiaat	705	169	215	227	179	309	1 804
Kaikki vuoden aikana valmiiksi tehdyt palvelutarpeen arviot ¹ ²	7 539	1 449	1 518	1 573	2 081	2 073	16 233
Palvelutarpeen arviot, joissa todettu lastensuojelun tarve	1 613	440	344	147	482	297	3 323

¹ Ne palvelutarpeen arviot, joissa selvitetty lastensuojelun tarve. Samaa lasta koskien on voitu tehdä useampi kuin yksi palvelutarpeen arvio.

² Vantaan osalta arvioiden kokonaismäärää ei ole saatavilla vaan luvut ovat arvion kohteena olleiden lasten määrää.

ASIAKASSUUNNITELMAT ¹	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Vuoden aikana laadittujen uusien ja tarkastettujen asiakassuunnitelmien lukumäärä (henkilötunnus kertaalleen)							
Kaikki yhteensä	4183	1302	1884	1232	460	1627	10 688
Avohuolto	2514	771	1163	716	460	1104	6 728
Sijaishuolto	1148	378	537	344	0	294	2 701
Jälkihuolto	521	153	184	172	0	229	1 259
joista 18 vuotta täyttäneille laaditut suunnitelmat	503	143	184	164	0	174	1 168
Vanhemmille tehdyt asiakassuunnitelmat	244	0	..	14	0	40	298

¹ Asiakassuunnitelmien lukumäärät eivät ole täysin vertailukelpoisia kuntien välillä johtuen asiakastietojärjestelmiin liittyvistä ongelmista. Kaikki kunnat eivät saa asiakassuunnitelmien lukumäärää eriteltyinä. Samalle lapselle on voitu tehdä avo-, sijais- ja jälkihuollon asiakassuunnitelma.

.. Tietoa ei saatavissa.

3D Avohuollon asiakkaat vuonna 2019

AVOHUOLTO	HELSINKI	ESPOO	VANTAA ^{1,2}	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Vuoden aikana alkaneet lastensuojelun avohuollon asiakkuudet¹							
0–17-vuotiaat yhteensä	1 586	937	..	432	482	712	4 149
0–2-vuotiaat	275	132	..	80	102	125	714
3–6-vuotiaat	309	173	..	81	80	121	764
7–12-vuotiaat	500	297	..	117	144	229	1 287
13–15-vuotiaat	323	211	..	88	90	149	861
16–17-vuotiaat	179	124	..	66	66	88	523
<i>Vuoden aikana alkaneiden asiakkuuksien osuus (%) kaikista avohuollon 0–17-vuotiaista asiakkaista</i>	<i>35,2</i>	<i>38,3</i>	<i>..</i>	<i>31,8</i>	<i>29,3</i>	<i>31,9</i>	<i>34,0</i>
Vuoden aikana avohuollon asiakkaana olleet lapset (ilman jälkihuoltoa)²							
0–17-vuotiaat yhteensä	4 504	2 444	4 121	1 360	1 645	2 234	16 308
0–2-vuotiaat	482	233	301	152	182	224	1 574
3–6-vuotiaat	891	469	704	253	273	441	3 031
7–12-vuotiaat	1 566	880	1 546	402	509	712	5 615
13–15-vuotiaat	930	501	921	267	316	431	3 366
16–17-vuotiaat	635	361	649	286	365	426	2 722
Vuoden aikana jälkihuollon asiakkaana olleet lapset ja nuoret							
0–20 -vuotiaat yhteensä	918	384	..	277	274	344	2 197
0–17-vuotiaat yhteensä	57	25	..	24	96	84	286
0–2-vuotiaat	0	0	..	0	0	0	0
3–6-vuotiaat	1	2	..	1	1	9	14
7–12-vuotiaat	7	4	..	4	13	25	53
13–15-vuotiaat	9	4	..	2	12	25	52
16–17-vuotiaat	40	15	..	17	70	25	167
18 vuotta täyttäneet	861	359	..	253	178	260	1 911
Vuoden aikana päättäneet avohuollon asiakkuudet							
0–17-vuotiaat yhteensä	1 182	800	..	523	368	669	4 286
0–2-vuotiaat	93	78	61	35	44	62	373
3–6-vuotiaat	262	175	162	103	67	133	902
7–12-vuotiaat	425	289	257	150	119	194	1 434
13–15-vuotiaat	230	136	148	94	72	126	806
16–17-vuotiaat	172	122	116	141	66	154	771
Läheisverkostoratkaisut							
Lapset, joiden asuminen ja huolenpito järjestetty läheisverkostoratkaisulla	76	27	0	12	20	28	163
Ympäri vuorokautinen perhekuntoutus							
Lasten lukumäärä	73	51	56	95	44	23	342
Tehostettu perhetyö							
Lasten lukumäärä	1 289	730	..	411	683	1 127	4 240

¹ Vantaan luvuissa ovat mukana vain palvelutarpeen arvion kautta asiakkuuteen siirtyneet lapset.

² Vantaan avohuollon asiakkaissa on mukana sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja saaneita lapsia.

.. Tietoa ei ole saatavissa.

3E Sijoitetut ja sijoituspäätökset vuonna 2019

SUJOITETUT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Vuoden aikana kodin ulkopuolelle sijoitettuna olleet							
0–17-vuotiaat yhteensä	1 921	751	945	692	645	660	5 614
0–2-vuotiaat	118	55	63	62	36	52	386
3–6-vuotiaat	246	83	129	84	81	102	725
7–12-vuotiaat	553	208	298	192	209	203	1 663
13–15-vuotiaat	512	212	238	146	174	157	1 439
16–17-vuotiaat	492	193	217	208	145	146	1 401
Uudet vuoden aikana kodin ulkopuolelle sijoitetut							
0–17-vuotiaat yhteensä	844	335	363	342	310	337	2 531
0–2-vuotiaat	108	48	50	37	34	48	325
3–6-vuotiaat	135	49	50	38	39	50	361
7–12-vuotiaat	201	83	97	70	77	79	607
13–15-vuotiaat	215	93	86	71	96	105	666
16–17-vuotiaat	185	62	80	126	64	55	572
Uudet vuoden aikana kodin ulkopuolelle sijoitetut sijoitusmuodon mukaan							
Avohuollon tukitoimena sijoitetut							
0–17-vuotiaat yhteensä	446	175	162	190	115	182	1 108
0–2-vuotiaat	85	28	..	34	22	49	218
3–6-vuotiaat	80	54	..	27	18	24	203
7–12-vuotiaat	112	35	..	44	32	35	258
13–15-vuotiaat	96	31	..	35	29	53	244
16–17-vuotiaat	73	27	..	50	14	21	185
Yksin sijoitetut lapset yhteensä	360	175	..	139	115	141	930
Perheen kanssa sijoitetut lapset yhteensä	86	51	..	117	0	40	294
Kiireellisesti sijoitetut							
0–17-vuotiaat yhteensä	514	264	191	158	153	236	1 325
0–2-vuotiaat	43	23	..	14	8	31	119
3–6-vuotiaat	65	31	..	21	15	32	164
7–12-vuotiaat	119	56	..	45	33	59	312
13–15-vuotiaat	164	90	..	36	56	78	424
16–17-vuotiaat	123	64	..	42	41	36	306
Huostaanotetut							
0–17-vuotiaat yhteensä	223	102	79	48	97	57	527
0–2-vuotiaat	9	6	..	2	8	7	32
3–6-vuotiaat	28	7	..	3	14	13	65
7–12-vuotiaat	38	21	..	15	32	6	112
13–15-vuotiaat	74	34	..	14	26	18	166
16–17-vuotiaat	74	34	..	14	17	13	152
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 31.12.							
Sijoitettujen 0–17-vuotiaiden lukumäärä	1 445	551	552	493	495	466	4 002
Huostassa olleiden lasten lukumäärä							
0–17-vuotiaat yhteensä	1 297	565	..	419	545	462	3 288
0–2-vuotiaat	14	12	..	10	26	15	77
3–6-vuotiaat	122	48	..	37	73	67	347
7–12-vuotiaat	361	133	..	131	198	150	973
13–15-vuotiaat	317	151	..	101	141	83	793
16–17-vuotiaat	483	221	..	140	107	147	1 098
SUJOITUSPÄÄTÖKSET							
Kaikki sijoituspäätökset yhteensä	1 516	548	579	665	464	513	4 285
Avohuollon tukitoimena sijoitetut	687	165	230	418	125	174	1 799
Kiireellisesti sijoitetut (lkm)	602	281	245	199	242	282	1 851
Huostaanotetut (lkm)	227	102	104	48	97	57	635
Suostumukseen perustuvat huostaanotot	154	67	72	30	58	36	417
Hallinto-oikeuden päättämät huostaanotot	68	35	32	18	39	21	213
Hallinto-oikeuden hylkäämät hakemukset	0	5	1	0	1	3	10
<i>Kaikki sijoituspäätökset yhteensä (%)</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
<i>Avohuollon tukitoimena sijoitetut</i>	<i>45,3</i>	<i>30,1</i>	<i>39,7</i>	<i>62,9</i>	<i>26,9</i>	<i>33,9</i>	<i>42,0</i>
<i>Kiireellisesti sijoitetut</i>	<i>39,7</i>	<i>51,3</i>	<i>42,3</i>	<i>29,9</i>	<i>52,2</i>	<i>55,0</i>	<i>43,2</i>
<i>Huostaanotetut</i>	<i>15,0</i>	<i>18,6</i>	<i>18,0</i>	<i>7,2</i>	<i>20,9</i>	<i>11,1</i>	<i>14,8</i>

.. Tietoa ei ole saatavissa.

3F Sijoitusten hoitomuodot vuonna 2019

SIIJOITUSTEN HOITOMUODOT (0–17-vuotiaat)	HELSINKI			ESPOO			VANTAA			TURKU			TAMPERE			OULU			KUUSIKKO		
Laitoshoito	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.
Laitoksiin sijoitetut vuoden aikana	606	421	915	285	458	743	0	0	0	224	264	488	167	273	440	106	139	204	1 388	1 555	2 943
Laitoksiin sijoitetut 31.12.	247	320	567	42	238	280	68	0	68	95	155	250	46	137	183	13	76	89	511	1 384	1 895
Laitosten hoitovuorokaudet	94 115	116 479	210 594	22 135	86 518	108 653	28 153	0	28 153	33 053	55 427	88 480	17 342	51 555	68 897	4 664	27 815	32 479	199 462	338 032	537 494
Hoitovuorokaudet/laitoksiin sijoitetut	155,3	276,7	230,2	77,7	188,9	146,2	0,0	0,0	0,0	147,6	210,0	181,3	103,8	188,8	156,6	44,0	200,1	159,2	143,7	217,4	182,6
Kunnallisten lastensuojelulaitosten paikat			253			49			0			99			45			14	0	189	189
joista vastaanottoaikoja			63			21			0			25			24			14	0	0	0
vastaanottoaikkajien osuus laitospaikoista (%)			24,9			42,9			0,0			25,3			53,3			100,0			0,0
Lastensuojelun koko perheen hoitoon tarkoitettujen ympäri vuorokauden kunnallisten hoitopaikkojen lkm			7			10			0			3			6			0			26
Luvanvarainen perhehoito	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.
Luvanvaraiseen perhehoitoon sijoitetut vuoden aikana	0	119	119	0	53	53	0	0	0	0	24	24	0	21	21	0	12	12	0	229	229
Luvanvaraiseen perhehoitoon sijoitetut 31.12.	0	101	101	0	38	38	0	0	0	0	22	22	0	17	17	0	10	10	0	241	241
Luvanvaraisen perhehoidon hoitovuorokaudet			41 275			15 356			0			8 312			6 446			2 581			73 970
Hoitovuorokaudet/luvanvaraiseen perhehoitoon sijoitetut			346,8			289,7			0,0			346,3			307,0			215,1			323,0
Toimeksiantoon perustuva sijoitus sijaisperheeseen	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.
Sijaisperhehoidon asiakkaat vuoden aikana			996			310			0			295			388			563			2 552
Pitkäaikaisen perhehoidon asiakkaat	647	112	751	172	27	199	0	0	0	188	42	230	290	0	290	366	17	383			1 853
Päivystys- ja vastaanotto perheiden asiakkaat	274	30	297	111	0	111	0	0	0	65	0	65	98	0	98	180	0	180			751
Päivystys- ja vastaanotto perheissä olleiden osuus (%)																					
sijaisperheasiakkaista			29,8			35,8			0,0			22,0			25,3			32,0			29,4
Sijaisperhehoidon asiakkaat 31.12.			721			180			0			221			300			352			1 774
Pitkäaikaisen perhehoidon asiakkaat			666			164			0			211			273			309			1 623
Päivystys- ja vastaanotto perheissä olleet			55			16			0			10			27			43			151
Sijaisperhehoidon hoitovuorokaudet vuoden aikana			297 462			66 142			0			78 024			109 509			129 311			680 448
Pitkäaikaisen perhehoidon hoitovuorokaudet			274 954			58 447			0			74 160			98 998			115 838			622 397
Päivystys- ja vastaanotto perheissä olleiden hoitovuorokaudet			22 508			7 695			0			3 864			10 511			13 473			58 051
Hoitovuorokaudet/sijaisperheisiin sijoitetut			298,7			213,4			0,0			264,5			282,2			229,7			266,6
Hoitovuorokaudet/sijaisperheisiin pitkäaikaisesti sijoitetut			366,1			293,7			0,0			322,4			341,4			302,4			335,9
Hoitovuorokaudet/päivystys- ja vastaanotto perheisiin sijoitetut			75,8			69,3			0,0			59,4			107,3			74,9			77,3
Läheisverkostoon sijoitettujen lasten määrä			yht.			yht.			yht.			yht.			yht.			yht.			yht.
Läheisverkostoon tai sukulaisten luo sijoitettujen lasten lkm			87			47			0			42			20			125			321
Lasten sijoitusten hoitovuorokaudet (yhteenlaskettu)			yht.			yht.			yht.			yht.			yht.			yht.			yht.
Lasten sijoitusten hoitovuorokaudet yhteensä (lkm)			549 331			190 151			28 153			174 816			184 852			164 371			1 291 674
Laitoshoito (%)			38,3			57,1			100,0			50,6			37,3			19,8			41,6
Luvanvarainen perhehoito (%)			7,5			8,1			0,0			4,8			3,5			1,6			5,7
Toimeksiantoon perustuva perhehoito (%)			54,1			34,8			0,0			44,6			59,2			78,7			52,7
Hoitovuorokaudet/vuoden aikana sijoitettuna olleet 0–17-vuotiaat			286,0			253,2			29,8			252,6			286,6			249,0			230,1

3G Läheisverkostoon huostaan otettuna tai avohuollon sijoituksena sijoitettujen lasten lukumäärä vuosina 2015–2019

		HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Läheisverkostoon sijoitetut lapset	2015	92	33	49	30	15	115	334
	2016	89	25	45	39	20	113	331
	2017	92	17	44	41	17	125	336
	2018	77	24	39	39	26	114	319
	2019	87	47	..	42	20	125	321

..Tietoa ei ole saatavissa.

3H Sosiaalihuollon asiakkaana olevat erityistä tukea tarvitsevat lapset vuonna 2019

	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO ilman Vantaata
Vuoden aikana sosiaalihuollon asiakkaana olleet erityistä tukea tarvitsevat lapset							
0–17-vuotiaat yhteensä	1 486	1 977	..	1 350	1 780	1 044	7 637
0–2-vuotiaat	95	213	..	114	157	67	646
3–6-vuotiaat	298	422	..	314	358	224	1 616
7–12-vuotiaat	665	731	..	516	674	412	2 998
13–15-vuotiaat	270	400	..	232	353	224	1 479
16–17-vuotiaat	158	211	..	174	238	117	898
Vuoden aikana alkaneet asiakkuudet yhteensä yhteensä							
0–17-vuotiaat yhteensä	879	1 200	..	766	1 282	430	4 557
0–2-vuotiaat	69	570	..	66	125	39	869
3–6-vuotiaat	173	187	..	153	247	83	843
7–12-vuotiaat	397	257	..	245	507	173	1 579
13–15-vuotiaat	150	139	..	154	244	99	786
16–17-vuotiaat	90	47	..	148	159	36	480
Vuoden aikana päättyneet asiakkuudet yhteensä yhteensä							
0–17-vuotiaat yhteensä	417	846	..	525	1 131	349	3 268
0–2-vuotiaat	22	372	..	50	95	26	565
3–6-vuotiaat	77	118	..	105	173	81	554
7–12-vuotiaat	182	194	..	161	439	107	1 083
13–15-vuotiaat	92	112	..	96	240	81	621
16–17-vuotiaat	44	50	..	113	184	54	445

.. Tietoa ei ole saatavissa.

Liite 4 Lastensuojelun aikasarjoja vuosina 2015–2019

Taulukot voi tarvittaessa pyytää saavutettavassa muodossa sähköpostilla: kuusikko@hel.fi

4A/1 Lastensuojelun asiakkaat vuosina 2015–2019: Asiakkaat yhteensä ja avohuolto

	Vuosi	HELSINKI	Muutos (%)	ESPOO	Muutos (%)	VANTAA ²	Muutos (%)	TURKU	Muutos (%)	TAMPERE	Muutos (%)	OULU	Muutos (%)	KUUSIKKO	Muutos (%)
Lastensuojelun asiakkaana olleet lapset (sisältäen avohuollon, sijaishuollon ja jälkihuollon, henkilötunnus kertaalleen) ¹															
Vuoden aikana lastensuojelun asiakkaana olleet lapset (0–17-vuotiaat)	2015	7 751	-21,5	3 605	-17,6	4 212	-12,7	2 286	-22,2	3 104	-19,0	3 215	-14,6	24 173	-18,4
	2016	6 268	-19,1	2 664	-26,1	3 724	-11,6	2 013	-11,9	2 063	-33,5	2 311	-28,1	19 043	-21,2
	2017	6 124	-2,3	2 744	3,0	3 666	-1,6	1 978	-1,7	2 033	-1,5	2 250	-2,6	18 795	-1,3
	2018	5 766	-5,8	2 835	3,3	3 957	7,9	1 914	-3,2	2 000	-1,6	2 597	15,4	19 069	1,5
	2019	5 619	-2,5	2 793	-1,5	4 155	5,0	1 745	-8,8	2 056	2,8	2 707	4,2	19 075	0,0
Vuoden aikana lastensuojelun asiakkaana olleiden lasten (0–17-vuotiaat) osuus (%) samanikäisestä väestöstä	2015	7,5		5,8		9,2		8,0		8,5		7,2		7,5	
	2016	6,0		4,2		8,0		7,0		5,6		5,1		5,9	
	2017	5,7		4,3		7,8		6,8		5,4		5,0		5,7	
	2018	5,3		4,4		8,4		6,6		5,3		5,8		5,7	
	2019	5,1		4,3		8,6		6,0		5,4		6,1		5,7	
Vuoden aikana lastensuojelun asiakkaana olleet lapset ja nuoret (0–20-vuotiaat)	2015	9 125	-19,2	3 783	-20,9	4 327	-12,8	2 483	-21,0	3 324	-20,4	3 563	-13,0	26 605	-18,0
	2016	7 547	-17,3	3 144	-16,9	3 863	-10,7	2 196	-11,6	2 197	-33,9	2 597	-27,1	21 544	-19,0
	2017	7 387	-2,1	3 106	-1,2	3 907	1,1	2 164	-1,5	2 176	-1,0	2 545	-2,0	21 285	-1,2
	2018	6 915	-6,4	3 179	2,4	4 186	7,1	2 118	-2,1	2 208	1,5	2 795	9,8	21 401	0,5
	2019	6 629	-4,1	3 146	-1,0	4 395	5,0	1 945	-8,2	2 128	-3,6	2 906	4,0	21 149	-1,2
Vuoden aikana lastensuojelun asiakkaana olleiden lasten ja nuorten (0–20-vuotiaat) osuus (%) samanikäisestä väestöstä	2015	7,4		5,3		8,1		6,9		7,3		6,7		6,9	
	2016	6,1		4,3		7,2		6,1		4,8		4,9		5,6	
	2017	5,8		4,2		7,2		6,0		4,7		4,8		5,5	
	2018	5,4		4,3		7,6		5,8		4,7		5,3		5,4	
	2019	5,2		4,2		7,8		5,3		4,5		5,5		5,3	
Avohuollon tietoja^{1,2} (0–17-vuotiaat)															
Vuoden aikana avohuollon asiakkaana olleet lapset	2015	6 654	-23,8	3 037	-27,5	4 083	-12,5	1 756	-26,1	2 964	-16,8	2 343	-37,3	20 837	-23,6
	2016	5 195	-21,9	2 335	-23,1	3 603	-11,8	1 521	-13,4	1 640	-44,7	1 929	-17,7	16 223	-22,1
	2017	5 027	-3,2	2 418	3,6	3 533	-1,9	1 600	5,2	1 703	3,8	1 980	2,6	16 261	0,2
	2018	4 660	-7,3	2 485	2,8	3 823	8,2	1 528	-4,5	1 659	-2,6	2 170	9,6	16 325	0,4
	2019	4 504	-3,3	2 444	-1,6	4 121	7,8	1 360	-11,0	1 645	-0,8	2 234	2,9	16 308	-0,1
Vuoden aikana avohuollon asiakkaana olleiden lasten osuus (%) samanikäisestä väestöstä	2015	6,4		4,9		8,9		6,1		8,1		5,2		6,5	
	2016	4,9		3,7		7,7		5,3		4,4		4,3		5,0	
	2017	4,7		3,8		7,5		5,5		4,5		4,4		4,9	
	2018	4,3		3,9		8,1		5,3		4,4		4,9		4,9	
	2019	4,1		3,8		8,6		4,7		4,3		5,1		4,9	
Vuoden aikana alkaneet avohuollon asiakkuudet	2015	2 358	-50,7	1 167	-47,7	1 395	-29,7	511	-57,2	803	-46,7	612	-59,6	6 846	-48,2
	2016	1 557	-34,0	890	-23,7	466	-66,6	508	-0,6	484	-39,7	510	-16,7	4 415	-35,5
	2017	1 498	-3,8	995	11,8	385	-17,4	460	-9,4	519	7,2	607	19,0	4 464	1,1
	2018	1 453	-3,0	1 018	2,3	336	-12,7	513	11,5	478	-7,9	662	9,1	4 460	-0,1
	2019	1 586	9,2	937	-8,0	..	..	432	-15,8	482	0,8	712	7,6	4 149	0,6
Vuoden aikana alkaneiden asiakkuuksien osuus (%) kaikista avohuollon asiakkaista	2015	35,4		38,4		34,2		29,1		27,1		26,1		32,9	
	2016	30,0		38,1		12,9		33,4		29,5		26,4		27,2	
	2017	29,8		41,1		10,9		28,8		30,5		30,7		27,5	
	2018	31,2		41,0		8,8		33,6		28,8		30,5		27,3	
	2019	35,2		38,3		..		31,8		29,3		31,9		34,0	
Vuoden aikana alkaneiden asiakkuuksien osuus (%) kaikista lastensuojelun asiakkaista	2015	30,4		32,4		33,1		22,4		25,9		19,0		28,3	
	2016	24,8		33,4		12,5		25,2		23,5		22,1		23,2	
	2017	24,5		36,3		10,5		23,3		25,5		27,0		23,8	
	2018	25,2		35,9		8,5		26,8		23,9		25,5		23,4	
	2019	28,2		33,5		..		24,8		23,4		26,3		27,8	

¹ Lastensuojelulaki ja sen myötä lastensuojelun asiakkuuden määritelmä muuttui 1.4.2015.

1.4.2015 alkaen asiakkuus on alkanut vasta, kun palvelutarpeen arvioissa todetaan tarve lastensuojelun palvelulle tai kun ryhdytään kii-reel-lisiin lastensuojelun toimenpiteisiin. Aiemmin asiakkuus alkoi, kun alettiin tehdä lastensuojelutarpeen selvitystä (nyk. palvelutarpeen arvio). Muutos on vähentänyt avohuollon ja samalla koko lastensuojelun asiakasmäärää.

² Vantaan avohuollon asiakkaissa vuosilta 2015 ja 2016 on mukana sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja saaneita lapsia. Alkaneet asiakkuudet näiltä vuosilta sisältävät vain palvelutarpeen arvion kautta asiakkuuteen siirtyneet lapset. Lisäksi vuoden 2016 tilastointi ei ole tehdyn lakiuudistuksen mukainen, vaan mukana on myös lapsia, joiden asiakkuus on päättynyt palvelutarpeen arvioon.

.. Tietoa ei ole saatavissa.

4A/2 Lastensuojelun asiakkaat vuosina 2015–2019: Sijoitukset ja jälkihuolto

	Vuosi	HELSINKI	Muutos (%)	ESPOO	Muutos (%)	VANTAA	Muutos (%)	TURKU	Muutos (%)	TAMPERE	Muutos (%)	OULU	Muutos (%)	KUUSIKKO	Muutos (%)
Sijoitukset (0–17-vuotiaat)															
Vuoden aikana sijoitettuna olleet lapset	2015	1 814	-1,0	670	0,6	752	-2,7	632	2,1	570	-4,8	620	-1,7	5 058	-1,2
	2016	1 809	-0,3	716	6,9	749	-0,4	628	-0,6	579	1,6	607	-2,1	5 088	0,6
	2017	1 839	1,7	778	8,7	809	8,0	654	4,1	580	0,2	639	5,3	5 299	4,1
	2018	1 819	-1,1	774	-0,5	849	4,9	666	1,8	632	9,0	609	-4,7	5 349	0,9
	2019	1 921	5,6	751	-3,0	945	11,3	692	3,9	645	2,1	660	8,4	5 614	5,0
Vuoden aikana sijoitettuna olleiden lasten osuus (%) samanikäisestä väestöstä	2015	1,8		1,1		1,6		2,2		1,6		1,4		1,6	
	2016	1,7		1,1		1,6		2,2		1,6		1,3		1,6	
	2017	1,7		1,2		1,7		2,3		1,5		1,4		1,6	
	2018	1,7		1,2		1,8		2,3		1,7		1,4		1,6	
	2019	1,8		1,2		2,0		2,4		1,7		1,5		1,7	
31.12. sijoitettuna olleet lapset	2015	1 382	-2,9	494	6,9	483	..	444	-4,1	449	-0,2	431	-4,4	3 683	13,3
	2016	1 407	1,8	486	-1,6	503	4,1	442	-0,5	453	0,9	459	6,5	3 750	1,8
	2017	1 417	0,7	497	2,3	488	-3,0	460	4,1	475	4,9	463	0,9	3 800	1,3
	2018	1 460	3,0	560	12,7	527	8,0	473	2,8	486	2,3	463	0,0	3 969	4,4
	2019	1 445	-1,0	551	-1,6	552	4,7	493	4,2	495	1,9	466	0,6	4 002	0,8
31.12. sijoitettuna olleiden lasten osuus (%) samanikäisestä väestöstä	2015	1,3		0,8		..		1,5		1,2		1,0		1,1	
	2016	1,3		0,8		1,1		1,5		1,2		1,0		1,2	
	2017	1,3		0,8		1,0		1,6		1,3		1,0		1,2	
	2018	1,3		0,9		1,1		1,6		1,3		1,0		1,2	
	2019	1,3		0,8		1,1		1,7		1,3		1,1		1,2	
Jälkihuollossa olleet nuoret ³															
Vuoden aikana jälkihuollon piirissä olleet nuoret (18–20-vuotiaat)	2015	1 063	0,4	366	-1,1	174	-26,3	248	3,3	258	11,2	231	-1,3	2 340	-1,3
	2016	1 075	1,1	389	6,3	203	16,7	237	-4,4	255	-1,2	237	2,6	2 396	2,4
	2017	1 028	-4,4	368	-5,4	293	44,3	244	3,0	258	1,2	255	7,6	2 446	2,1
	2018	921	-10,4	358	-2,7	272	-7,2	257	5,3	256	-0,8	243	-4,7	2 307	-5,7
	2019	861	-6,5	359	0,3	..	..	253	-1,6	178	-30,5	260	7,0	1 911	-6,1
Vuoden aikana jälkihuollon piirissä olleet 0–20-vuotiaat	2015	1 106	-0,6	408	0,0	222	-16,5	263	5,2	289	8,2	292	2,5	2 580	-0,3
	2016	1 122	1,4	415	1,7	257	15,8	252	-4,2	303	4,8	300	2,7	2 649	2,7
	2017	1 079	-3,8	386	-7,0	301	17,1	263	4,4	300	-1,0	319	6,3	2 648	0,0
	2018	971	-10,0	375	-2,8	284	-5,6	270	2,7	293	-2,3	318	-0,3	2 511	-5,2
	2019	918	-5,5	384	2,4	..	..	277	2,6	274	-6,5	344	8,2	2 197	-1,3

³ Vantaan vuoden 2016 asiakasmäärä ei sisällä kaikkia jälkihuollon palvelujen asiakkaita.

.. Tietoa ei ole saatavissa.

4B/1 Sijoitetut lapset vuosina 2015–2019: Sijoitetut yhteensä ja laitoksiin sijoitetut

	Vuosi	HELSINKI	Muutos (%)	ESPOO	Muutos (%)	VANTAA	Muutos (%)	TURKU	Muutos (%)	TAMPERE	Muutos (%)	OULU	Muutos (%)	KUUSIKKO	Muutos (%)
Kaikki yhteensä (0–17-vuotiaat)															
Vuoden aikana sijoitettuna olleet lapset	2015	1 814	-1,0	670	0,6	752	-2,7	632	2,1	570	-4,8	620	-1,7	5 058	-1,2
	2016	1 809	-0,3	716	6,9	749	-0,4	628	-0,6	579	1,6	607	-2,1	5 088	0,6
	2017	1 839	1,7	778	8,7	809	8,0	654	4,1	580	0,2	639	5,3	5 299	4,1
	2018	1 819	-1,1	774	-0,5	849	4,9	666	1,8	632	9,0	609	-4,7	5 349	0,9
	2019	1 921	5,6	751	-3,0	945	11,3	692	3,9	645	2,1	660	8,4	5 614	5,0
Vuoden aikana sijoitettuna olleiden lasten osuus (%) saman ikäisestä väestöstä	2015	1,8		1,1		1,6		2,2		1,6		1,4		1,6	
	2016	1,7		1,1		1,6		2,2		1,6		1,3		1,6	
	2017	1,7		1,2		1,7		2,3		1,5		1,4		1,6	
	2018	1,7		1,2		1,8		2,3		1,7		1,4		1,6	
	2019	1,8		1,2		2,0		2,4		1,7		1,5		1,7	
Lasten sijoitusten hoitovuorokaudet yhteensä	2015	529 587	-2,4	180 335	-0,6	193 041	1,3	164 042	-3,3	154 434	-2,3	154 584	2,9	1 376 023	-1,2
	2016	528 303	-0,2	173 482	-3,8	195 401	1,2	161 975	-1,3	160 200	3,7	158 585	2,6	1 377 946	0,1
	2017	533 788	1,0	180 485	4,0	192 428	-1,5	171 517	5,9	174 709	9,1	166 033	4,7	1 418 960	3,0
	2018	544 420	2,0	188 377	4,4	213 356	10,9	172 143	0,4	170 632	-2,3	165 918	-0,1	1 454 846	2,5
	2019	549 331	0,9	190 151	0,9	..	..	174 816	1,6	184 852	8,3	164 371	-0,9	1 263 521	1,8
Laitoksiin sijoitetut lapset (0–17-vuotiaat)															
Laitoksiin sijoitetut lapset vuoden aikana	2015	841	-7,0	546	-2,5	519	-5,8	423	-15,2	332	-3,5	190	-10,4	2 851	-7,1
	2016	824	-2,0	605	10,8	491	-5,4	402	-5,0	318	-4,2	212	11,6	2 852	0,0
	2017	862	4,6	639	5,6	549	11,8	402	0,0	329	3,5	200	-5,7	2 981	4,5
	2018	862	0,0	728	13,9	598	8,9	443	10,2	349	6,1	177	-11,5	3 157	5,9
	2019	915	6,1	743	2,1	..	..	488	10,2	440	26,1	204	15,3	2 790	9,0
Laitoksiin sijoitetut lapset 31.12.	2015	503	-8,9	226	3,2	273	-3,9	230	-13,5	135	-12,9	75	-8,5	1 442	-7,4
	2016	531	5,6	218	-3,5	287	5,1	225	-2,2	137	1,5	83	10,7	1 481	2,7
	2017	527	-0,8	251	15,1	269	-6,3	229	1,8	154	12,4	80	-3,6	1 510	2,0
	2018	571	8,3	293	16,7	307	14,1	245	7,0	165	7,1	74	-7,5	1 655	9,6
	2019	567	-0,7	280	-4,4	..	..	250	2,0	183	10,9	89	20,3	1 369	1,6
Laitosten hoitovuorokaudet yhteensä	2015	198 273	-7,4	81 075	-7,6	93 164	-0,3	89 122	-9,7	50 838	-8,2	28 993	14,7	541 465	-5,8
	2016	191 628	-3,4	77 277	-4,7	93 948	0,8	82 850	-7,0	51 555	1,4	30 644	5,7	527 902	-2,5
	2017	195 150	1,8	86 687	12,2	85 633	-8,9	87 754	5,9	62 951	22,1	32 434	5,8	550 609	4,3
	2018	207 209	6,2	97 659	12,7	106 327	24,2	87 010	-0,8	57 936	-8,0	31 624	-2,5	587 765	6,7
	2019	210 594	1,6	108 653	11,3	..	..	88 480	1,7	68 897	18,9	32 479	2,7	509 103	5,7
Kunnallisten laitosten hoitovuorokaudet	2015	110 704	-2,4	20 792	-2,4	21 821	-2,4	36 653	-2,4	17 362	-2,4	5 848	-2,4	213 180	-2,4
	2016	108 176	-2,3	20 308	-2,3	24 051	10,2	34 100	-7,0	16 879	-2,8	4 739	-19,0	208 253	-2,3
	2017	100 815	-6,8	21 916	7,9	23 626	-1,8	30 882	-9,4	17 443	3,3	4 630	-2,3	199 312	-4,3
	2018	98 255	-2,5	21 171	-3,4	26 505	12,2	32 675	5,8	15 265	-12,5	4 096	-11,5	197 967	-0,7
	2019	94 115	-4,2	22 135	4,6	28 153	6,2	33 053	1,2	17 342	13,6	4 664	13,9	199 462	0,8
Ostopalvelulaitosten hoitovuorokaudet yhteensä	2015	87 569	-19,2	60 283	-8,1	71 343	0,4	52 469	-12,7	33 476	-4,9	23 145	34,1	328 285	-8,2
	2016	83 452	-4,7	56 969	-5,5	69 897	-2,0	48 750	-7,1	34 676	3,6	25 905	11,9	319 649	-2,6
	2017	94 335	13,0	64 771	13,7	62 007	-11,3	56 872	16,7	45 508	31,2	27 804	7,3	351 297	9,9
	2018	108 954	15,5	76 488	18,1	79 822	28,7	54 335	-4,5	42 671	-6,2	27 528	-1,0	389 798	11,0
	2019	116 479	6,9	86 518	13,1	..	..	55 427	2,0	51 555	20,8	27 815	1,0	337 794	9,0
Hoitovuorokausia laitokseen sijoitettuna ollut lasta kohden	2015	236		148		180		211		153		153		190	
	2016	233		128		191		206		162		145		185	
	2017	226		136		156		218		191		162		185	
	2018	240		134		178		196		166		179		186	
	2019	230		146		..		181		157		159		182	

.. Tietoa ei ole saatavissa.

4B/2 Sijoitetut lapset vuosina 2015–2019: Luvanvaraiseen ja toimeksiantoon perustuvaan perhehoitoon sijoitetut

	Vuosi	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
		Muutos (%)	Muutos (%)	Muutos (%)	Muutos (%)	Muutos (%)	Muutos (%)	Muutos (%)
Luvanvaraiseen perhehoitoon sijoitetut lapset								
Luvanvaraiseen perhehoitoon vuoden aikana sijoitetut lapset	2015	86 14,7	95 15,9	45 -4,3	37 2,8	24 9,1	3 -70,0	290 6,6
	2016	110 27,9	94 -1,1	37 -17,8	34 -8,1	28 16,7	5 66,7	308 6,2
	2017	118 7,3	74 -21,3	37 0,0	36 5,9	23 -17,9	5 0,0	293 -4,9
	2018	111 -5,9	63 -14,9	41 10,8	35 -2,8	21 -8,7	7 40,0	278 -5,1
	2019	119 7,2	53 -15,9		24 -31,4	21 0,0	12 71,4	229 -3,4
Luvanvaraiseen perhehoitoon sijoitetut lapset 31.12.	2015	79 14,5	84 25,4	0 ..	39 18,2	23 21,1	2 -75,0	227 -3,4
	2016	98 24,1	69 -17,9	0 ..	32 -17,9	18 -21,7	5 150,0	222 -2,2
	2017	105 7,1	56 -18,8	0 ..	34 6,3	19 5,6	4 -20,0	218 -1,8
	2018	108 2,9	46 -17,9	0 ..	25 -26,5	16 -15,8	7 75,0	202 -7,3
	2019	101 -6,5	38 -17,4	0 ..	22 -12,0	17 6,3	10 42,9	188 -6,9
Luvanvaraisen perhehoidon hoitovuorokaudet	2015	30 899 8,7	28 728 13,6	12 447 -11,8	13 058 11,8	7 572 0,2	985 -64,2	93 689 4,3
	2016	35 213 14,0	28 935 0,7	10 262 -17,6	12 257 -6,1	7 415 -2,1	1 335 35,5	95 417 1,8
	2017	40 477 14,9	22 889 -20,9	9 630 -6,2	12 261 0,0	7 000 -5,6	1 614 20,9	93 871 -1,6
	2018	39 388 -2,7	18 829 -17,7	10 944 13,6	10 068 -17,9	6 540 -6,6	1 999 23,9	87 768 -6,5
	2019	41 275 4,8	15 356 -18,4		8 312 -17,4	6 446 -1,4	2 581 29,1	73 970 -3,7
Hoitovuorokausia luvanvaraiseen perhehoitoon sijoitettuna ollutta lasta kohden	2015	359	302	277	353	316	328	323
	2016	320	308	277	361	265	267	310
	2017	343	309	260	341	304	323	320
	2018	355	299	267	288	311	286	316
	2019	347	290	..	346	307	215	323
Toimeksiantoon perustuvaan perhehoitoon sijoitetut lapset								
Sijaisperheisiin sijoitetut vuoden aikana	2015	974 5,8	290 31,2	410 4,1	215 12,0	353 3,2	356 -26,4	2 598 1,7
	2016	978 0,4	283 -2,4	427 4,1	244 13,5	389 10,2	457 28,4	2 778 6,9
	2017	949 -3,0	317 12,0	465 8,9	267 9,4	369 -5,1	536 17,3	2 903 4,5
	2018	955 0,6	318 0,3	431 -7,3	284 6,4	381 3,3	501 -6,5	2 870 -1,1
	2019	996 4,3	310 -2,5		295 3,9	388 1,8	563 12,4	2 552 4,6
Päivystys- ja vastaanottoperheissä olleet	2015	241 8,6	88 20,5	158 -3,7	21 ..	93 4,5	116 6,4	717 9,1
	2016	264 9,5	86 -2,3	171 8,2	33 57,1	114 22,6	121 4,3	789 10,0
	2017	259 -1,9	123 43,0	192 12,3	56 69,7	88 -22,8	110 -9,1	828 4,9
	2018	257 -0,8	118 -4,1	173 -9,9	52 -7,1	96 9,1	159 44,5	855 3,3
	2019	297 15,6	111 -5,9		65 25,0	98 2,1	180 13,2	751 10,1
Pitkäaikaisessa sijaisperhehoidossa olleet	2015	783 2,1	202 36,5	252 9,6	194 ..	260 2,8	240 -36,0	1 931 8,9
	2016	777 -0,8	197 -2,5	256 1,6	211 8,8	275 5,8	366 52,5	2 082 7,8
	2017	757 -2,6	194 -1,5	273 6,6	210 -0,5	281 2,2	368 0,5	2 083 0,0
	2018	761 0,5	200 3,1	258 -5,5	232 10,5	285 1,4	399 8,4	2 135 2,5
	2019	751 -1,3	199 -0,5		230 -0,9	290 1,8	383 -4,0	1 853 -1,3
Sijaisperhehoidon hoitovuorokaudet	2015	300 415 0,1	70 532 3,0	87 430 5,4	61 862 4,3	96 024 0,9	124 606 1,9	740 869 1,7
	2016	301 462 0,3	67 270 -4,6	91 191 4,3	66 868 8,1	101 230 5,4	126 606 1,6	754 627 1,9
	2017	298 161 -1,1	70 909 5,4	97 165 6,6	71 502 6,9	104 758 3,5	131 985 4,2	774 480 2,6
	2018	297 823 -0,1	71 889 1,4	96 085 -1,1	75 065 5,0	106 156 1,3	132 295 0,2	779 313 0,6
	2019	297 462 -0,1	66 142 -8,0		78 024 3,9	109 509 3,2	129 311 -2,3	680 448 -0,4
Hoitovuorokausia sijaisperhehoitoon sijoitettuna ollutta lasta kohden (toimeksiantoon perustuva perhehoito)	2015	308	243	213	288	272	350	285
	2016	308	238	214	274	260	277	272
	2017	314	224	209	268	284	246	267
	2018	312	226	223	264	279	264	272
	2019	299	213	..	264	282	230	267
Vastaanotto- ja päivystysperheisiin sijoitettujen hoitovuorokaudet	2015	19 805 3,2	6 746 51,5	10 721 18,6	1 399 117,6	9 361 -11,9	8 435 -1,8	56 467 7,5
	2016	22 020 11,2	5 186 -23,1	11 702 9,2	2 840 103,0	12 257 30,9	11 940 41,6	65 945 16,8
	2017	22 794 3,5	8 292 59,9	15 224 30,1	4 425 55,8	12 885 5,1	18 177 52,2	81 797 24,0
	2018	20 680 -9,3	7 214 -13,0	11 374 -25,3	3 771 -14,8	10 706 -16,9	14 381 -20,9	68 126 -16,7
	2019	22 508 8,8	7 695 6,7		3 864 2,5	10 511 -1,8	13 473 -6,3	58 051 2,3
Pitkäaikaisen perhehoidon hoitovuorokaudet	2015	280 610 -0,1	63 786 -0,4	76 709 3,8	60 463 3,1	86 663 2,6	116 171 2,2	684 402 1,3
	2016	279 442 -0,4	62 084 -2,7	79 489 3,6	64 028 5,9	88 973 2,7	114 666 -1,3	688 682 0,6
	2017	275 367 -1,5	62 617 0,9	81 941 3,1	67 077 4,8	91 873 3,3	113 808 -0,7	692 683 0,6
	2018	277 143 0,6	64 675 3,3	84 711 3,4	71 294 6,3	95 450 3,9	117 914 3,6	711 187 2,7
	2019	274 954 -0,8	58 447 -9,6		74 160 4,0	98 998 3,7	115 838 -1,8	622 397 -0,7
Hoitovuorokausia vastaanotto- ja päivystysperheisiin sijoitettuna ollutta lasta kohden	2015	82	77	68	67	101	73	79
	2016	83	60	68	86	108	99	84
	2017	88	67	79	79	146	165	99
	2018	80	61	66	73	112	90	80
	2019	76	69	..	59	107	75	77
Hoitovuorokausia pitkäaikaiseen sijaisperhehoitoon sijoitettuna ollutta lasta kohden	2015	358	316	304	312	333	484	354
	2016	360	315	311	303	324	313	331
	2017	364	323	300	319	327	309	333
	2018	364	323	328	307	335	296	333
	2019	366	294	..	322	341	302	336

.. Tietoa ei ole saatavissa.

4C Kokovuotiset hoitopaikat vuosina 2015–2019

	Vuosi	HELSINKI Muutos (%)	ESPOO Muutos (%)	VANTAA Muutos (%)	TURKU Muutos (%)	TAMPERE Muutos (%)	OULU Muutos (%)	KUUSIKKO Muutos (%)
Lasten (0 - 17-vuotiaat) sijoitusten kokovuotisten hoitopaikkojen määrä								
Pitkäaikaisen toimeksiantoon perustuvan perhehoidon kokovuotiset hoitopaikat	2015	769 -0,1	175 -0,4	210 3,8	166 3,1	237 2,6	318 2,2	1 875 1,3
	2016	766 -0,4	170 -2,7	218 3,6	175 5,9	244 2,7	314 -1,3	1 887 0,6
	2017	754 -1,5	172 0,9	224 3,1	184 4,8	252 3,3	312 -0,7	1 898 0,6
	2018	759 0,6	177 3,3	232 3,4	195 6,3	262 3,9	323 3,6	1 948 2,7
	2019	753 -0,8	160 -9,6		203 4,0	271 3,7	317 -1,8	1 705 -0,7
Luvanvaraisen perhehoidon hoitopaikat	2015	85 8,7	79 13,6	34 -11,8	36 11,8	21 0,2	3 -64,2	257 4,3
	2016	96 14,0	79 0,7	28 -17,6	34 -6,1	20 -2,1	4 35,5	261 1,8
	2017	111 14,9	63 -20,9	26 -6,2	34 0,0	19 -5,6	4 20,9	257 -1,6
	2018	108 -2,7	52 -17,7	30 13,6	28 -17,9	18 -6,6	5 23,9	240 -6,5
	2019	113 4,8	42 -18,4		23 -17,4	18 -1,4	7 29,1	203 -3,7
Kunnallisen laitoshoidon kokovuotiset hoitopaikat	2015	303 4,7	57 -6,1	60 -2,4	100 -4,9	48 -14,1	16 -27,1	584 -1,8
	2016	296 -2,3	56 -2,3	66 10,2	93 -7,0	46 -2,8	13 -19,0	571 -2,3
	2017	276 -6,8	60 7,9	65 -1,8	85 -9,4	48 3,3	13 -2,3	546 -4,3
	2018	269 -2,5	58 -3,4	73 12,2	90 5,8	42 -12,5	11 -11,5	542 -0,7
	2019	258 -4,2	61 4,6	77 6,2	91 1,2	48 13,6	13 13,9	546 0,8
Ostopalvelulaitosten kokovuotiset hoitopaikat	2015	240 -19,2	165 -8,1	195 0,4	144 -12,7	92 -4,9	63 34,1	899 -8,2
	2016	229 -4,7	156 -5,5	191 -2,0	134 -7,1	95 3,6	71 11,9	876 -2,6
	2017	258 13,0	177 13,7	170 -11,3	156 16,7	125 31,2	76 7,3	962 9,9
	2018	299 15,5	210 18,1	219 28,7	149 -4,5	117 -6,2	75 -1,0	1 068 11,0
	2019	319 6,9	237 13,1		152 2,0	141 20,8	76 1,0	925 9,0
Kokovuotiset hoitopaikat yhteensä	2015	1 397 -2,6	476 -1,9	500 0,5	446 -3,8	397 -1,6	400 3,1	3 615 -1,5
	2016	1 387 -0,7	461 -3,0	503 0,8	436 -2,2	405 2,0	402 0,3	3 595 -0,6
	2017	1 400 0,9	472 2,3	485 -3,5	458 5,0	443 9,4	405 0,8	3 663 1,9
	2018	1 435 2,5	496 5,2	553 14,0	461 0,8	438 -1,2	415 2,5	3 799 3,7
	2019	1 443 0,6	500 0,7		468 1,5	478 9,0	413 -0,4	3 303 1,7
Kokovuotisia hoitopaikkoja/ 1000 0–17-vuotiaasta lasta	2015	13,5	7,7	10,9	15,5	10,9	8,9	11,3
	2016	13,2	7,3	10,8	15,1	11,0	8,9	11,0
	2017	13,0	7,4	10,4	15,8	11,8	9,0	11,1
	2018	13,2	7,7	11,7	15,9	11,6	9,3	11,5
	2019	13,2	7,7	..	16,1	12,6	9,4	11,5

..Tietoa ei ole saatavissa.

4D/1 Lastensuojelun kustannukset vuosina 2015–2019: Kokonaiskustannukset sekä avo- huollon ja jälkihuollon kustannukset

Vuosien 2015–2018 kustannukset on deflatoitu vuoden 2019 rahan arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle. Lähde: Tilastokeskus, ennakkotieto 13.2.2020.

	Vuosi	HELSINKI	Muutos (%)	ESPOO ²	Muutos (%)	VANTAA	Muutos (%)	TURKU	Muutos (%)	TAMPERE	Muutos (%)	OULU	Muutos (%)	KUUSIKKO	Muutos (%)
Lastensuojelun kokonaiskustannukset															
Kustannukset yhteensä (sisältää sijaishuollon aikaisen sosiaalityön kustannukset)	2015	122 642 021	-2,5	46 216 648	-3,4	49 638 885	3,4	44 442 429	1,2	40 071 343	3,3	28 089 192	6,9	331 100 518	0,1
	2016	119 304 322	-2,7	48 701 386	5,4	51 164 703	3,1	45 017 463	1,3	39 724 652	-0,9	29 355 711	4,5	333 268 237	0,7
	2017	126 082 055	5,7	48 574 366	-0,3	52 784 734	3,2	47 276 984	5,0	43 459 263	9,4	30 052 378	2,4	348 229 779	4,5
	2018	130 362 081	3,4	53 461 458	10,1	56 393 747	6,8	48 334 291	2,2	47 969 440	10,4	31 874 351	6,1	368 395 368	5,8
	2019	144 125 615	10,6	57 519 523	7,6	63 501 008	12,6	48 445 732	0,2	51 301 499	6,9	35 591 770	11,7	400 485 147	8,7
Kustannukset yhteensä (sis. sosiaalityön kustannukset, deflatoituna vuoden 2019 arvoon)	2015	126 227 568	-3,1	47 567 832	-4,0	51 090 122	2,8	45 741 742	0,6	41 242 864	2,7	28 910 404	6,2	340 780 533	-0,5
	2016	122 955 685	-2,6	50 191 914	5,5	52 730 622	3,2	46 395 243	1,4	40 940 443	-0,7	30 254 156	4,6	343 468 063	0,8
	2017	131 162 594	6,7	50 531 694	0,7	54 911 721	4,1	49 182 033	6,0	45 210 476	10,4	31 263 353	3,3	362 261 873	5,5
	2018	133 375 735	1,7	54 697 357	8,2	57 697 433	5,1	49 451 663	0,5	49 078 377	8,6	32 611 208	4,3	376 911 773	4,0
	2019	144 125 615	8,1	57 519 523	5,2	63 501 008	10,1	48 445 732	-2,0	51 301 499	4,5	35 591 770	9,1	400 485 147	6,3
Euroa/0–20-vuotias asukas	2015	995	-3,4	646	-4,2	932	2,6	1 235	0,5	882	3,1	527	6,7	865	-0,6
	2016	959	-3,6	671	3,9	948	1,8	1 245	0,8	867	-1,6	551	4,6	863	-0,2
	2017	998	4,1	662	-1,4	969	2,2	1 300	4,5	937	8,1	566	2,9	893	3,5
	2018	1 024	2,7	720	8,8	1 023	5,5	1 328	2,1	1 022	9,1	602	6,3	938	5,0
	2019	1 122	9,6	767	6,4	1 130	10,5	1 323	-0,3	1 087	6,3	674	11,8	1 011	7,8
Euroa/0–20-vuotias asukas (deflatoituna vuoden 2019 arvoon)	2015	1 024	-4,0	665	-13,3	959	1,9	1 271	-0,1	907	2,4	542	6,1	890	-1,2
	2016	988	-3,5	692	4,0	977	1,9	1 283	0,9	894	-1,5	567	4,7	889	-0,1
	2017	1 038	5,0	689	-0,4	1 008	3,2	1 353	5,4	975	9,1	589	3,8	929	4,5
	2018	1 048	1,0	737	7,0	1 046	3,8	1 359	0,4	1 046	7,3	616	4,6	959	3,3
	2019	1 122	7,1	767	4,0	1 130	8,0	1 323	-2,6	1 087	3,9	674	9,3	1 011	5,3
Euroa/0–20-vuotias lastensuojelun asiakas ¹	2015	13 440	20,7	12 217	22,1	11 472	18,6	17 899	28,0	12 055	29,8	7 884	22,8	12 445	22,1
	2016	15 808	17,6	15 490	26,8	13 245	15,5	20 500	14,5	18 081	50,0	11 304	43,4	15 469	24,3
	2017	17 068	8,0	15 639	1,0	13 510	2,0	21 847	6,6	19 972	10,5	11 808	4,5	16 360	5,8
	2018	18 852	10,5	16 817	7,5	13 472	-0,3	22 821	4,5	21 725	8,8	11 404	-3,4	17 214	5,2
	2019	21 742	15,3	18 283	8,7	14 447	7,2	24 908	9,1	24 108	11,0	12 248	7,4	18 936	10,0
Euroa/0–20-vuotias lastensuojelun asiakas (deflatoituna vuoden 2019 arvoon) ¹	2015	13 833	20,0	12 574	21,4	11 807	17,8	18 422	27,2	12 408	29,0	8 114	22,1	12 809	21,4
	2016	16 292	17,8	15 964	27,0	13 650	15,6	21 127	14,7	18 635	50,2	11 650	43,6	15 943	24,5
	2017	17 756	9,0	16 269	1,9	14 055	3,0	22 727	7,6	20 777	11,5	12 284	5,4	17 020	6,8
	2018	19 288	8,6	17 206	5,8	13 783	-1,9	23 348	2,7	22 228	7,0	11 668	-5,0	17 612	3,5
	2019	21 742	12,7	18 283	6,3	14 447	4,8	24 908	6,7	24 108	8,5	12 248	5,0	18 936	7,5
Avohuollon kokonaiskustannukset²															
Kustannukset yhteensä (sis. jälkihuollon kustannukset)	2015	23 429 112	-6,9	10 351 664	3,6	9 355 399	1,2	7 420 497	15,9	10 696 939	-7,5	6 307 993	13,2	67 561 604	-0,6
	2016	23 345 802	-0,4	11 896 478	14,9	10 360 017	10,7	7 327 210	-1,3	10 358 000	-3,2	7 516 847	19,2	70 804 354	4,8
	2017	24 210 735	3,7	10 789 366	-9,3	10 777 646	4,0	8 239 492	12,5	11 094 000	7,1	8 551 882	13,8	73 663 122	4,0
	2018	23 768 441	-1,8	11 740 834	8,8	11 493 211	6,6	8 702 270	5,6	11 737 000	5,8	9 143 622	6,9	76 585 378	4,0
	2019	24 083 244	1,3	11 067 236	-5,7	13 746 442	19,6	8 424 167	-3,2	13 582 499	15,7	10 995 137	20,2	81 898 725	6,9
Kustannukset yhteensä (sis. jälkihuollon kustannukset, deflatoituna vuoden 2019 arvoon)	2015	24 114 083	-7,5	10 654 304	3,0	9 628 912	0,6	7 637 442	15,2	11 009 673	-8,1	6 492 413	12,5	69 536 827	-1,2
	2016	24 060 311	-0,2	12 260 575	15,1	10 677 090	10,9	7 551 463	-1,1	10 675 011	-3,0	7 746 903	19,3	72 971 353	4,9
	2017	25 186 319	4,7	11 224 129	-8,5	11 211 937	5,0	8 571 507	13,5	11 541 038	8,1	8 896 484	14,8	76 631 414	5,0
	2018	24 317 910	-3,4	12 012 254	7,0	11 758 906	4,9	8 903 445	3,9	12 008 331	4,0	9 355 000	5,2	78 355 846	2,3
	2019	24 083 244	-1,0	11 067 236	-7,9	13 746 442	16,9	8 424 167	-5,4	13 582 499	13,1	10 995 137	17,5	81 898 725	4,5
Euroa/avohuollon 0–17-vuotias ja jälkihuollon 18–20-vuotias asiakas ¹	2015	3 036	18,1	3 042	38,8	2 198	16,6	3 703	51,4	3 320	9,0	2 451	74,5	2 915	27,1
	2016	3 723	22,6	4 367	43,6	2 722	23,9	4 168	12,6	5 466	64,6	3 470	41,6	3 803	30,5
	2017	3 998	7,4	3 873	-11,3	2 817	3,5	4 468	7,2	5 657	3,5	3 826	10,3	3 938	3,5
	2018	4 259	6,5	4 130	6,6	2 807	-0,4	4 875	9,1	6 129	8,3	3 789	-1,0	4 110	4,4
	2019	4 489	5,4	3 948	-4,4	3 336	18,9	5 223	7,1	7 451	21,6	4 409	16,3	4 495	9,4
Euroa/ avohuollon 0–17-vuotias ja jälkihuollon 18–20-vuotias asiakas (deflatoituna vuoden 2019 arvoon) ¹	2015	3 125	17,4	3 131	38,0	2 262	15,9	3 811	50,5	3 417	8,3	2 522	73,4	3 000	26,4
	2016	3 837	22,8	4 501	43,8	2 805	24,0	4 295	12,7	5 633	64,9	3 577	41,8	3 919	30,6
	2017	4 160	8,4	4 029	-10,5	2 930	4,5	4 648	8,2	5 885	4,5	3 981	11,3	4 096	4,5
	2018	4 357	4,8	4 225	4,9	2 872	-2,0	4 988	7,3	6 271	6,5	3 877	-2,6	4 205	2,7
	2019	4 489	3,0	3 948	-6,6	3 336	16,2	5 223	4,7	7 451	18,8	4 409	13,7	4 495	6,9
Jälkihuollon kokonaiskustannukset															
Kustannukset yhteensä	2015	3 249 772	10,5	1 500 452	-25,5	1 201 619	3,8	967 718	18,9	2 544 429	-16,9	672 612	-15,2	10 136 602	-6,0
	2016	3 590 285	10,5	1 732 598	15,5	1 178 214	-1,9	968 595	0,1	3 037 000	19,4	612 577	-8,9	11 119 269	9,7
	2017	2 811 483	-21,7	1 576 124	-9,0	954 472	-19,0	983 088	1,5	2 730 000	-10,1	707 188	15,4	9 762 355	-12,2
	2018	2 708 490	-3,7	1 513 165	-4,0	1 025 585	7,5	963 006	-2,0	1 996 000	-26,9	825 843	16,8	9 032 089	-7,5
	2019	3 213 426	18,6	1 367 540	-9,6	1 596 394	55,7	1 005 478	4,4	1 330 000	-33,4	1 475 344	78,6	9 988 182	10,6
Kustannukset yhteensä (deflatoituna vuoden 2019 arvoon)	2015	3 344 782	9,9	1 544 319	-26,0	1 236 749	3,1	996 011	18,2	2 618 818	-17,4	692 276	-15,7	10 432 955	-6,6
	2016	3 700 167	10,6	1 785 625	15,6	1 214 274	-1,8	998 239	0,2	3 129 949	19,5	631 326	-8,8	11 459 579	9,8
	2017	2 924 773	-21,0	1 639 635	-8,2	992 933	-18,2	1 022 702	2,5	2 840 007	-9,3	735 684	16,5	10 155 734	-11,4
	2018	2 771 104	-5,3	1 548 146	-5,6	1 049 294	5,7	985 269	-3,7	2 042 143	-28,1	844 934	14,9	9 240 889	-9,0
	2019	3 213 426	16,0	1 367 540	-11,7	1 596 394	52,1	1 005 478	2,1	1 330 000	-34,9	1 475 344	74,6	9 988 182	8,1
Euroa/ 18–20-vuotias jälkihuollon asiakas (deflatoituna vuoden 2019 arvoon)	2015	3 147	9,5	4 219	-25,2	7 108	39,9	4 016	14,4	10 150	-25,7	2 997	-14,6	4 459	-5,3
	2016	3 442	9,4	4 590	8,8	5 982	-15,8	4 212	4,9	12 274	20,9	2 664	-11,1	4 783	7,3
	2017	2 845	-17,3	4 456	-2,9	3 389	-43,3	4 191	-0,5	11 008	-10,3	2 885	8,3	4 152	-13,2
	2018	3 009	5,8	4 324	-2,9	3 858	13,8	3 834	-8,5	7 977	-27,5	3 477	20,5	4 006	-3,5
	2019	3 732	24,0	3 809	-11,9	..	..	3 974	3,7	7 472	-6,3	5 674	63,2	4 391	9,6

¹ Lastensuojelun asiakkuuden määritelmä muuttui 1.4.2015, minkä seurauksena avohuollon ja samalla koko lastensuojelun asiakasmäärä väheni merkittävästi ja kustannukset asiakasta kohden nousivat. Vuoden 2015 osalta suhteutus on tehty uuden asiakkuusmäärittelyn mukaiseen asiakasmäärään, mutta kustannuksissa on mukana myös muita kuin uuden määrittelyn mukaisia kustannuksia.

² Espoon osalta avohuollon kustannukset ovat sosiaalityön palkkakustannusten osalta raportoitu vuoden 2017 osalta noin 1,1, miljoonaa euroa pienempänä. Näin ollen avohuollon kustannukset eivät ole täysin vertailukelp

4D/2 Lastensuojelun kustannukset vuosina 2015–2019: Sijoitusten kustannukset

		Vuosi	HELSINKI	Muutos (%)	ESPOO	Muutos (%)	VANTAA ¹	Muutos (%)	TURKU	Muutos (%)	TAMPERE	Muutos (%)	OULU	Muutos (%)	KUUSIKKO	Muutos (%)
Sijoitusten kokonaiskustannukset																
Sijoitusten kustannukset yhteensä (sis. sijoitusten aikaisen sosiaalityön kustannukset)	2015	99 212 909	-1,4	35 864 984	-5,2	40 283 486	3,9	37 021 931	-1,4	29 374 404	7,9	21 781 199	5,2	263 538 914	0,3	
	2016	95 958 520	-3,3	36 804 908	2,6	40 804 686	1,3	37 690 253	1,8	29 366 652	0,0	21 838 864	0,3	262 463 883	-0,4	
	2017	101 871 320	6,2	37 785 000	2,7	42 007 088	2,9	39 037 491	3,6	32 365 263	10,2	21 500 496	-1,5	274 566 658	4,6	
	2018	106 593 640	4,6	41 720 623	10,4	44 900 536	6,9	39 632 021	1,5	36 232 440	11,9	22 730 729	5,7	291 809 990	6,3	
	2019	120 042 371	12,6	46 452 287	11,3	49 754 566	10,8	40 021 565	1,0	37 719 000	4,1	24 596 633	8,2	318 586 422	9,2	
Sijoitusten kustannukset yhteensä (sis. sosiaalityön kustannukset, deflatoituna vuoden 2019 arvoon)	2015	102 113 486	-2,0	36 913 528	-5,8	41 461 210	3,3	38 104 300	-1,9	30 233 191	7,3	22 417 992	4,5	271 243 706	-0,3	
	2016	98 895 374	-3,2	37 931 339	2,8	42 053 532	1,4	38 843 780	1,9	30 265 432	0,1	22 507 252	0,4	270 496 710	-0,3	
	2017	105 976 276	7,2	39 307 565	3,6	43 699 784	3,9	40 610 526	4,5	33 669 437	11,2	22 366 869	-0,6	285 630 459	5,6	
	2018	109 057 826	2,9	42 685 103	8,6	45 938 527	5,1	40 548 217	-0,2	37 070 046	10,1	23 256 208	4,0	298 555 928	4,5	
	2019	120 042 371	10,1	46 452 287	8,8	49 754 566	8,3	40 021 565	-1,3	37 719 000	1,8	24 596 633	5,8	318 586 422	6,7	
Euroa / vuoden aikana sijoitettuna ollut lapsi	2015	54 693	-0,4	53 530	-5,8	53 568	6,8	58 579	-3,4	51 534	13,4	35 131	7,0	52 103	1,6	
	2016	53 045	-3,0	51 404	-4,0	54 479	1,7	60 016	2,5	50 720	-1,6	35 978	2,4	51 585	-1,0	
	2017	55 395	4,4	48 567	-5,5	51 925	-4,7	59 690	-0,5	55 802	10,0	33 647	-6,5	51 815	0,4	
	2018	58 600	5,8	53 903	11,0	52 886	1,9	59 508	-0,3	57 330	2,7	37 325	10,9	54 554	5,3	
	2019	62 490	6,6	61 854	14,8	52 650	-0,4	57 835	-2,8	58 479	2,0	37 268	-0,2	56 749	4,0	
Euroa / vuoden aikana sijoitettuna ollut lapsi (deflatoituna vuoden 2019 arvoon)	2015	56 292	-1,0	55 095	-6,3	55 135	6,2	60 292	-4,0	53 041	12,7	36 158	6,4	53 627	0,9	
	2016	54 669	-2,9	52 977	-3,8	56 146	1,8	61 853	2,6	52 272	-1,4	37 079	2,5	53 164	-0,9	
	2017	57 627	5,4	50 524	-4,6	54 017	-3,8	62 096	0,4	58 051	11,1	35 003	-5,6	53 903	1,4	
	2018	59 955	4,0	55 149	9,2	54 109	0,2	60 883	-2,0	58 655	1,0	38 188	9,1	55 815	3,5	
	2019	62 490	4,2	61 854	12,2	52 650	-2,7	57 835	-5,0	58 479	-0,3	37 268	-2,4	56 749	1,7	
Euroa/ 0-17-vuotias asukas	2015	958	-3,2	580	-6,5	879	2,7	1 292	-2,4	806	7,5	485	5,0	820	-0,9	
	2016	912	-4,9	585	1,0	877	-0,3	1 308	1,3	794	-1,4	484	-0,2	806	-1,7	
	2017	949	4,1	593	1,4	897	2,3	1 345	2,8	864	8,8	480	-0,8	834	3,5	
	2018	982	3,5	647	9,0	948	5,7	1 364	1,4	956	10,7	511	6,5	880	5,4	
	2019	1 094	11,4	715	10,5	1 033	9,0	1 372	0,5	993	3,9	557	9,0	953	8,4	
Euroa/ 0-17-vuotias asukas (deflatoituna vuoden 2019 arvoon)	2015	986	-3,8	597	-7,1	905	2,1	1 329	-3,0	829	6,9	500	4,3	844	-1,5	
	2016	940	-4,7	603	1,1	904	-0,1	1 348	1,4	819	-1,3	499	-0,1	831	-1,6	
	2017	987	5,1	617	2,3	933	3,2	1 399	3,8	899	9,8	500	0,1	868	4,4	
	2018	1 005	1,8	662	7,2	970	3,9	1 396	-0,2	979	8,9	523	4,7	900	3,7	
	2019	1 094	8,8	715	8,0	1 033	6,6	1 372	-1,7	993	1,5	557	6,5	953	5,9	
Laitoshoido ¹																
Laitoshoidon kustannukset yhteensä (ilman sosiaalityön kustannuksia)	2015	63 743 648	-9,1	24 367 036	-12,4	28 833 977	2,8	26 636 713	-7,8	16 082 690	-1,6	8 053 657	11,6	167 717 721	-6,0	
	2016	59 442 130	-6,7	23 938 752	-1,8	28 267 491	-2,0	25 596 506	-3,9	15 894 652	-1,2	7 851 779	-2,5	160 991 310	-4,0	
	2017	61 773 584	3,9	25 519 708	6,6	28 944 032	2,4	26 233 516	2,5	17 789 698	11,9	8 476 540	8,0	168 737 078	4,8	
	2018	65 035 803	5,3	30 112 209	18,0	31 487 856	8,8	26 451 481	0,8	22 034 000	23,9	8 820 841	4,1	183 942 191	9,0	
	2019	74 666 356	14,8	34 666 659	15,1	35 405 705	12,4	27 426 482	3,7	25 910 000	17,6	9 812 622	11,2	207 887 824	13,0	
Laitoshoidon kustannukset yhteensä (ilman sosiaalityön kustannuksia, deflatoituna vuoden 2019 arvoon)	2015	65 607 250	-9,6	25 079 428	-12,9	29 676 964	2,2	27 415 461	-8,4	16 552 882	-2,2	8 289 113	10,9	172 621 096	-6,6	
	2016	61 261 383	-6,6	24 671 408	-1,6	29 132 630	-1,8	26 379 899	-3,8	16 381 115	-1,0	8 092 086	-2,4	165 918 522	-3,9	
	2017	64 262 781	4,9	26 548 037	7,6	30 110 346	3,4	27 290 609	3,5	18 506 543	13,0	8 818 106	9,0	175 536 423	5,8	
	2018	66 539 273	3,5	30 808 330	16,0	32 215 779	7,0	27 062 975	-0,8	22 543 373	21,8	9 024 758	2,3	188 194 487	7,2	
	2019	74 666 356	12,2	34 666 659	12,5	35 405 705	9,9	27 426 482	1,3	25 910 000	14,9	9 812 622	8,7	207 887 824	10,5	
Kunnallisen laitoshoidon kustannukset (ilman sosiaalityön kustannuksia)	2015	37 740 829	-7,0	5 689 076	-14,6	8 787 887	9,9	11 878 050	-1,9	5 561 690	-2,5	2 415 709	-8,1	72 073 241	-4,8	
	2016	34 944 508	-7,4	5 955 745	4,7	8 827 715	0,5	10 729 068	-9,7	5 568 652	0,1	1 527 147	-36,8	67 552 835	-6,3	
	2017	32 773 451	-6,2	5 648 808	-5,2	8 799 673	-0,3	9 637 295	-10,2	5 636 698	1,2	1 559 735	2,1	64 055 659	-5,2	
	2018	31 413 404	-4,1	5 935 879	5,1	8 449 688	-4,0	9 678 614	0,4	6 170 000	9,5	1 655 331	6,1	63 302 916	-1,2	
	2019	32 602 561	3,8	6 066 089	2,2	8 645 112	2,3	9 589 490	-0,9	7 520 000	21,9	1 602 023	-3,2	66 025 275	4,3	
Kunnallisen laitoshoidon kustannukset (ilman sosiaalityön kustannuksia, deflatoituna vuoden 2019 arvoon)	2015	38 844 215	-7,6	5 855 401	-15,2	9 044 809	9,3	12 225 315	-2,5	5 724 291	-3,1	2 486 334	-8,6	74 180 366	-5,4	
	2016	36 014 001	-7,3	6 138 023	4,8	9 097 891	0,6	11 057 436	-9,6	5 739 083	0,3	1 573 886	-36,7	69 620 320	-6,1	
	2017	34 094 074	-5,3	5 876 430	-4,3	9 154 260	0,6	10 025 634	-9,3	5 863 832	2,2	1 622 585	3,1	66 636 814	-4,3	
	2018	32 139 606	-5,7	6 073 102	3,3	8 645 024	-5,6	9 902 360	-1,2	6 312 635	7,7	1 693 598	4,4	64 766 326	-2,8	
	2019	32 602 561	1,4	6 066 089	-0,1	8 645 112	0,0	9 589 490	-3,2	7 520 000	19,1	1 602 023	-5,4	66 025 275	1,9	
Ostopalvelulaitosten kustannukset (ilman sosiaalityön kustannuksia)	2015	26 002 819	-11,9	18 677 960	-11,7	20 046 090	0,0	14 758 663	-12,1	10 521 000	-1,1	5 637 948	22,9	95 644 480	-6,9	
	2016	24 497 622	-5,8	17 983 007	-3,7	19 439 776	-3,0	14 867 438	0,7	10 326 000	-1,9	6 324 632	12,2	93 438 475	-2,3	
	2017	29 000 133	18,4	19 870 900	10,5	20 144 359	3,6	16 596 222	11,6	12 153 000	17,7	6 916 805	9,4	104 681 419	12,0	
	2018	33 622 399	15,9	24 176 330	21,7	23 038 168	14,4	16 772 867	1,1	15 864 000	30,5	7 165 510	3,6	120 639 274	15,2	
	2019	42 063 795	25,1	28 600 570	18,3	26 760 593	16,2	17 836 992	6,3	18 390 000	15,9	8 210 599	14,6	141 862 549	17,6	
Ostopalvelulaitosten kustannukset (ilman sosiaalityön kustannuksia, deflatoituna vuoden 2019 arvoon)	2015	26 763 034	-12,4	19 224 027	-12,2	20 632 155	-0,6	15 190 145	-12,6	10 828 591	-1,7	5 802 778	22,1	98 440 730	-7,4	
	2016	25 247 383	-5,7	18 533 385	-3,6	20 034 739	-2,9	15 322 463	0,9	10 642 032	-1,7	6 518 200	12,3	96 298 202	-2,2	
	2017	30 168 708	19,5	20 671 608	11,5	20 956 086	4,6	17 264 975	12,7	12 642 711	18,8	7 195 521	10,4	108 899 609	13,1	
	2018	34 399 667	14,0	24 735 228	19,7	23 570 754	12,5	17 160 615	-0,6	16 230 737	28,4	7 331 159	1,9	123 428 161	13,3	
	2019	42 063 795	22,3	28 600 570	15,6	26 760 593	13,5	17 836 992	3,9	18 390 000	13,3	8 210 599	12,0	141 862 549	14,9	
Luvanvarainen perhehoito																
Luvanvaraisen perhehoidon kustannukset (ilman sosiaalityön kustannuksia)	2015	5 425 132	2,9	5 117 794	10,9	2 058 469	-42,2	2 829 838	11,9	1 354 000	-11,7	144 258	-44,8	16 929 491	-4,7	
	2016	6 537 493														

4E Lastensuojeluilmoitukset ja ilmoituksen kohteena olleet lapset sekä lapset, joiden palvelutarpeen arvioissa selvitetty lastensuojelun tarve, vuosina 2015–2019

	Vuosi	HELSINKI	Muutos (%)	ESPOO	Muutos (%)	VANTAA	Muutos (%)	TURKU	Muutos (%)	TAMPERE	Muutos (%)	OULU	Muutos (%)	KUUSIKKO	Muutos (%)
Lastensuojeluilmoitukset															
Vuoden aikana tehdyt lastensuojeluilmoitukset (0–17-vuotiaat)	2015	15 621	17,4	6 702	33,7	8 097	8,9	6 048	-0,2	3 176	4,9	3 622	-13,6	43 266	10,8
	2016	15 670	0,3	7 078	5,6	8 207	1,4	5 784	-4,4	2 738	-13,8	4 632	27,9	44 109	1,9
	2017	16 311	4,1	7 879	11,3	9 534	16,2	5 966	3,1	3 108	13,5	6 418	38,6	49 216	11,6
	2018	16 610	1,8	8 141	3,3	9 144	-4,1	6 497	8,9	3 290	5,9	7 222	12,5	50 904	3,4
	2019	17 183	3,4	8 739	7,3	10 772	17,8	6 956	7,1	4 441	35,0	7 740	7,2	55 831	9,7
Ilmoitusten kohteena olleet lapset															
Vuoden aikana lastensuojeluilmoituksen kohteena olleet lapset (0–17-vuotiaat)	2015	8 401	10,6	3 717	19,7	4 394	9,7	2 658	-2,1	2 039	2,3	2 311	-15,3	23 520	6,2
	2016	8 865	5,5	3 925	5,6	4 392	0,0	2 635	-0,9	2 073	1,7	2 733	18,3	24 623	4,7
	2017	8 849	-0,2	4 299	9,5	4 724	7,6	2 882	9,4	2 362	13,9	3 571	30,7	26 687	8,4
	2018	9 009	1,8	4 362	1,5	4 750	0,6	3 160	9,6	2 536	7,4	3 737	4,6	27 554	3,2
	2019	9 313	3,4	4 532	3,9	5 508	16,0	3 196	1,1	2 801	10,4	3 913	4,7	29 263	6,2
Lastensuojeluilmoituksen kohteena olleiden lasten osuus (%) samanikäisestä väestöstä	2015	8,1		6,0		9,6		9,3		5,6		5,1		7,3	
	2016	8,4		6,2		9,4		9,1		5,6		6,1		7,6	
	2017	8,2		6,8		10,1		9,9		6,3		8,0		8,1	
	2018	8,3		6,8		10,0		10,9		6,7		8,4		8,3	
	2019	8,5		7,0		11,4		11,0		7,4		8,9		8,8	
Palvelutarpeen arviot, joissa selvitetty lastensuojelun tarve (ent. lastensuojelutarpeen selvitykset)															
Lapset, joiden palvelutarpeen arvioissa selvitetty lastensuojelun tarve (0–17-vuotiaat)	2015	5 228	25,9	2 423	18,9	2 113	14,5	1 278	14,8	1 886	33,4	1 476	0,3	14 404	19,7
	2016	5 090	-2,6	2 424	0,0	1 595	-24,5	1 294	1,3	1 148	-39,1	1 845	25,0	13 396	-7,0
	2017	5 221	2,6	2 161	-10,8	1 499	-6,0	1 359	5,0	806	-29,8	1 931	4,7	12 977	-3,1
	2018	6 271	20,1	1 336	-38,2	1 514	1,0	1 450	6,7	1 065	32,1	1 791	-7,3	13 427	3,5
	2019	6 417	2,3	1 345	0,7	1 518	0,3	1 477	1,9	1 287	20,8	1 958	9,3	14 002	4,3

4F Väestörakennetietoja vuosina 2015–2019. Aluejako 1.1.2019 kaikkien vuosien osalta.

31.12.	HELSINKI			ESPOO			VANTAA			TURKU			TAMPERE			OULU			KOKO MAA		
	Lkm	Muutos (%)	Osuus (%)	Lkm	Muutos (%)	Osuus (%)	Lkm	Muutos (%)	Osuus (%)	Lkm	Muutos (%)	Osuus (%)	Lkm	Muutos (%)	Osuus (%)	Lkm	Muutos (%)	Osuus (%)	Lkm	Muutos (%)	Osuus (%)
Koko väestö																					
2015	628 208	1,2		269 802	1,6		214 605	1,8		185 908	1,1		225 118	0,9		198 525	4,0		5 503 297	0,3	
2016	635 181	1,1		274 583	1,8		219 341	2,2		187 604	0,9		228 274	1,4		200 526	1,0		5 513 130	0,2	
2017	643 272	1,3		279 044	1,6		223 027	1,7		189 669	1,1		231 853	1,6		201 810	0,6		5 517 919	0,1	
2018	648 042	0,7		283 632	1,6		228 166	2,3		191 331	0,9		235 239	1,5		203 567	0,9		5 517 919	0,0	
2019	653 835	0,9		289 731	2,2		233 775	2,5		192 962	0,9		238 140	1,2		205 489	0,9		5 525 292	0,1	
0-17-vuotiaat																					
2015	103 530	1,9	16,5	61 857	1,4	22,9	45 804	1,2	21,3	28 663	1,0	15,4	36 465	0,4	16,2	44 876	2,1	22,6	1 073 060	-0,2	19,5
2016	105 240	1,7	16,6	62 875	1,6	22,9	46 523	1,6	21,2	28 820	0,5	15,4	36 967	1,4	16,2	45 084	0,5	22,5	1 071 905	-0,1	19,4
2017	107 349	2,0	16,7	63 669	1,3	22,8	46 834	0,7	21,0	29 025	0,7	15,3	37 462	1,3	16,2	44 765	-0,7	22,2	1 066 261	-0,5	19,3
2018	108 526	1,1	16,7	64 503	1,3	22,7	47 377	1,2	20,8	29 048	0,1	15,2	37 884	1,1	16,1	44 442	-0,7	21,8	1 058 091	-0,8	19,2
2019	109 750	1,1	16,8	65 005	0,8	22,4	48 145	1,6	20,6	29 179	0,5	15,1	37 973	0,2	15,9	44 133	-0,7	21,5	1 049 057	-0,9	19,0
0-20-vuotiaat																					
2015	123 291	1,0	19,6	71 527	0,9	26,5	53 289	0,8	24,8	35 989	0,6	19,4	45 458	0,3	20,2	53 335	1,6	26,9	1 262 391	-0,6	22,9
2016	124 415	0,9	19,6	72 557	1,4	26,4	53 969	1,3	24,6	36 169	0,5	19,3	45 813	0,8	20,1	53 314	0,0	26,6	1 255 917	-0,5	22,8
2017	126 342	1,5	19,6	73 375	1,1	26,3	54 460	0,9	24,4	36 360	0,5	19,2	46 374	1,2	20,0	53 060	-0,5	26,3	1 248 142	-0,6	22,6
2018	127 245	0,7	19,6	74 203	1,1	26,2	55 134	1,2	24,2	36 398	0,1	19,0	46 924	1,2	19,9	52 926	-0,3	26,0	1 178 401	-5,6	21,4
2019	128 403	0,9	19,6	75 019	1,1	25,9	56 172	1,9	24,0	36 609	0,6	19,0	47 200	0,6	19,8	52 838	-0,2	25,7	1 228 503	4,3	22,2
Väestöllinen huoltosuhde eli lapsia ja vanhuksia 100 työikäistä kohti (alle 15-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden määrän suhde 15-64-vuotiaiden määrään)																					
2015			44,0			50,2			49,0			49,2			47,2			50,6			58,2
2016			44,5			50,7			49,0			49,5			47,8			51,2			59,1
2017			45,2			51,1			49,2			50,0			48,2			51,8			60,1
2018			45,7			51,9			51,4			51,1			49,7			53,3			61,5
2019			45,9			51,4			48,9			50,3			48,6			52,0			61,4
Alle 15-vuotiaat																					
2015	87 908	2,2	14,0	52 714	1,4	19,5	38 815	1,5	18,1	23 961	1,4	12,9	30 827	0,9	13,7	38 116	0,4	19,2	896 023	-0,1	16,3
2016	89 672	2,0	14,1	53 459	1,4	19,5	39 332	1,3	17,9	24 151	0,8	12,9	31 229	1,3	13,7	38 152	0,1	19,0	894 178	-0,2	16,2
2017	91 743	2,3	14,3	54 065	1,1	19,4	39 595	0,7	17,8	24 410	1,1	12,9	31 821	1,9	13,7	38 024	-0,3	18,8	890 424	-0,4	16,1
2018	92 718	1,1	14,3	54 646	1,1	19,3	39 968	0,9	17,5	24 530	0,5	12,8	32 184	1,1	13,7	37 386	-1,7	18,4	882 234	-0,9	16,0
2019	93 557	0,9	14,3	54 854	0,4	18,9	40 529	1,4	17,3	24 477	-0,2	12,7	32 156	-0,1	13,5	36 743	-1,7	17,9	871 036	-1,3	15,8
15-64-vuotiaat																					
2015	436 236	0,8	69,4	179 608	1,1	66,6	144 029	1,4	67,1	124 586	0,7	67,0	152 931	0,5	67,9	131 806	0,7	66,4	3 468 182	-0,4	63,0
2016	439 517	0,8	69,2	182 243	1,5	66,4	147 185	2,2	67,1	125 452	0,7	66,9	154 457	1,0	67,7	132 637	0,6	66,1	3 459 144	-0,3	62,7
2017	443 161	0,8	68,9	184 647	1,3	66,2	149 509	1,6	67,0	126 417	0,8	66,7	156 408	1,3	67,5	133 228	0,4	66,0	3 443 388	-0,5	62,4
2018	445 021	0,4	68,7	187 355	1,5	66,1	153 254	2,5	67,2	127 396	0,8	66,6	158 548	1,4	67,4	134 101	0,7	65,9	3 430 848	-0,4	62,2
2019	447 660	0,6	68,5	191 951	2,5	66,3	157 253	2,6	67,3	128 444	0,8	66,6	160 540	1,3	67,4	135 460	1,0	65,9	3 422 982	-0,2	62,0
65 vuotta täyttäneet																					
2015	104 064	2,3	16,6	37 480	4,1	13,9	31 761	4,0	14,8	37 361	2,4	20,1	41 360	2,8	18,4	28 603	4,2	14,4	1 123 103	2,9	20,4
2016	105 992	1,9	16,7	38 881	3,7	14,2	32 824	3,3	15,0	38 001	1,7	20,3	42 588	3,0	18,7	29 737	4,0	14,8	1 149 975	2,4	20,9
2017	108 368	2,2	16,8	40 332	3,7	14,5	33 920	3,3	15,2	38 842	2,2	20,5	43 624	2,4	18,8	30 976	4,2	15,3	1 179 318	2,6	21,4
2018	110 303	1,8	17,0	41 631	3,2	14,7	34 944	3,0	15,3	39 405	1,4	20,6	44 507	2,0	18,9	32 080	3,6	15,8	1 204 837	2,2	21,8
2019	112 618	2,1	17,2	42 926	3,1	14,8	35 993	3,0	15,4	40 041	1,6	20,8	45 444	2,1	19,1	33 286	3,8	16,2	1 231 274	2,2	22,3

¹ Henkilöt, joiden molemmat/ainoa tiedossa oleva vanhempi syntynyt ulkomailla ja ulkomailla syntyneet henkilöt, joiden vanhemmista ei ole tietoa väestötietojärjestelmässä.

² Tietoa ulkomaalaistaustaisten lukumääristä kuutoskaupungeissa ei ole saatavissa Tilastokeskuksen StatFin-tietokannasta vuosilta 2018-2019.

Lähde: Tilastokeskuksen StatFin-tietokanta, Väestörakennetilastot

Liite 5 Lastensuojelun Kuusikko-työryhmä

Työryhmän puheenjohtaja

Hanna Pösö

Lastensuojelun palvelupäällikkö
Vantaan sosiaali- ja terveystoimi
Perhepalvelut
hanna.poso@vantaa.fi

Satu Santonen

Järjestelmäkoordinaattori
Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Lapsiperheiden sosiaalipalvelut
satu.santonen@espoo.fi

Helsinki

Saila Nummikoski

Lastensuojelun johtaja
Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala
Perhe- ja sosiaalipalvelut
saila.nummikoski@hel.fi

Leena Wilén

Asiantuntija
Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Lapsiperheiden sosiaalipalvelut
leena.wilen@espoo.fi

Marjut Meronen

Taloussuunnittelija
Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala
Talous- ja strategiapalvelut
marjut.meronen@hel.fi

Vantaa

Leena Kaijala

Suunnittelija
Vantaan sosiaali- ja terveystoimi
Perhepalvelut
leena.kaijala@vantaa.fi

Sisko Mäkinen

Suunnittelija
Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala
Tilastopalvelut
sisko.makinen@hel.fi

Anna Klingenberg-Peltola

Sijaishuollon esimies
Vantaan sosiaali- ja terveystoimi
Perhepalvelut
anna.peltola@vantaa.fi

Espoo

Kati Villgren

Lapsiperheiden sosiaalipalvelujen
päällikkö
Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Lapsiperheiden sosiaalipalvelut
kati.villgren@espoo.fi

Turku

Sirpa Kuronen

Palvelualuejohtaja
Turun hyvinvointitoimiala
Perhe- ja sosiaalipalvelut
sirpa.kuronen@turku.fi

Sammy Huotari

Tilastoasiantuntija
Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Talousohjaus
sammy.huotari@espoo.fi

Mirjam Jarhio

Suunnittelija
Turun hyvinvointitoimiala
Hallinto/tietopalvelu ja kehittäminen
mirjam.jarhio@turku.fi

Jaana Kössi-Ahti

Järjestelmäkoordinaattori
Turun hyvinvointitoimiala
Hallinto/tietopalvelu ja kehittäminen
jaana.kossi-ahti@turku.fi

Jyrki Sundman

Controller
Turun hyvinvointitoimiala
Hallinto/taloushallinto
jyrki.sundman@turku.fi

Eira Virolainen

Sijaishuollon toimistopäällikkö
Turun hyvinvointitoimiala
Perhe- ja sosiaalipalvelut/
sijaishuollon yhteiset toiminnot
eira.virolainen@turku.fi

Tampere**Minna Kuusela**

Lastensuojelun palvelupäällikkö
Tampereen hyvinvointipalvelut
Avo- ja asumispalvelut
minna.kuusela@tampere.fi

Markku Itkonen

Vastaava ohjaaja
Tampereen hyvinvointipalvelut
Avo- ja asumispalvelut
markku.itkonen@tampere.fi

Oulu**Marja Salo**

Palvelupäällikkö
Oulun hyvinvointipalvelut
marja.salo@ouka.fi

Marja Kylmäluoma

vs. Lastensuojelun erityisasiantuntija
Oulun hyvinvointipalvelut
marja.kylmaluoma@ouka.fi

Tuovi Mattanen

Sovelluskoordinaattori
Oulun hyvinvointipalvelut
tuovi.mattanen@ouka.fi

Veli-Pekka Nikula

Tietojärjestelmäasiantuntija
Oulun hyvinvointipalvelut
veli-pekka.nikula@ouka.fi

Teija Sulisalo

Lastensuojelun erityisasiantuntija
Oulun hyvinvointipalvelut
teija.sulisalo@ouka.fi

Työryhmän sihteeri**Marianne Forsell**

Projektitutkija
Helsingin kaupunki
Kaupunginkanslia
Kaupunkitutkimus ja -tilastot
marianne.forsell@hel.fi

